

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔԻ ԱՎԱԳԱՆԻ**

«-----» ----- 2022թ.

N _____ Ա

ՈՐՈՇՈՒՄ

**ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ 2023 ԹՎԱԿԱՆԻ
ԾՐԱԳՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՄԱՍԻՆ**

«Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» 12-րդ հոդվածի 1-ին մասի 11-րդ կետին և 83-րդ հոդվածին համապատասխան՝

Երևան քաղաքի ավագանին որոշում է՝

1. Հաստատել Երևանի զարգացման 2023 թվականի ծրագիրը՝ համաձայն հավելվածի:

2. Սույն որոշմամբ հաստատված Երևանի զարգացման 2023 թվականի ծրագիրը ենթակա է հրապարակման օրենքով սահմանված կարգով:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ   ՀՐ.ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ
ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ
2023 ԹՎԱԿԱՆԻ
ԾՐԱԳԻՐ

ԵՐԵՎԱՆԻ
ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ.....	3
ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ 2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	4
ԱՌԵՎՏՈՒՐ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	6
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ.....	10
ԱՐՏԱՔԻՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ԳՈՎԱԶԴ.....	14
ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ.....	17
ԵՐԵՄԱՆԵՐԻ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ.....	23
ԶԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅՈՒՆ.....	29
ԿՈՄՈՒՆԱԼ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ.....	32
ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ.....	39
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	50
ՄՇԱԿՈՒՅԹ.....	57
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒՄ.....	63
ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ.....	68
ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ.....	76
ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱ ԵՎ ՍՊՈՐՏ, ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ.....	92
ԽԵԼԱՑԻ ԵՐԵՎԱՆ.....	98
ԿԼԻՄԱՅԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵՂՄԱՆՆ ՈՒ ՀԱՐՄԱՐՎՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԾՐԱԳՐԵՐ.....	101
ԱՋԱՓՆՅԱԿ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	108
ԱՎԱՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	116
ԱՐԱԲԿԻՐ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	122
ԴԱՎԹԱՇԵՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	128
ԷՐԵՐՈՒՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	136
ԿԵՆՏՐՈՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	141
ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵՐԱՍՏԻԱ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	149
ՆՈՐ ՆՈՐՔ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	158
ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՇ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	164
ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	171
ՇԵՆԳԱՎԻԹ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	177
ՔԱՆԱՔԵՌ-ՁԵՅԹՈՒՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.....	183

ՆԱԽԱԲԱՆ

Երևանը Հայաստանի խոշորագույն տնտեսական, գիտական և մշակութային կենտրոնն է: Մայրաքաղաքի տարածքը կազմում է 223 քառ.կմ, բնակչությունը՝ 1093.2 հազ. մարդ:

«Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» օրենքով Երևան քաղաքը բաժանված է 12 վարչական շրջանների՝ Աջափնյակ, Ավան, Արաբկիր, Դավթաշեն, Էրեբունի, Կենտրոն, Մալաթիա-Սեբաստիա, Նոր Նորք, Նորք-Մարաշ, Նուբարաշեն, Շենգավիթ, Քանաքեռ-Զեյթուն:

Երևանում տեղական ինքնակառավարումը հիմնվում է «Տեղական ինքնակառավարման մասին» և «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքներով սահմանված սկզբունքների վրա՝ ապահովելով Երևանի բոլոր վարչական շրջանների համաչափ և կայուն զարգացումը:

Երևանում է գտնվում Հայաստանի Հանրապետության նախագահի նստավայրը, Ազգային ժողովն ու ՀՀ կառավարությունը, ՀՀ բոլոր նախարարությունները և պետական կառավարման մարմինները, հասարակական և այլ կազմակերպությունների, տարբեր միությունների, հիմնադրամների, հանձնաժողովների, դատաիրավական մարմինների, զանգվածային լրատվության միջոցների գերակշիռ մասը: Մայրաքաղաքում են գործում ՀՀ-ում միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչների գրասենյակները, օտարերկրյա պետությունների ներկայացուցչությունները, արտերկրյա ֆինանսական, հասարակական և մշակութային հաստատությունների հայաստանյան գրասենյակներ, Հայաստանում գործող բանկերն ու ֆինանսական հաստատությունները: Երևանը հանդիսանում է նաև կարևորագույն տրանսպորտային հանգույց:

Երևանի զարգացման 2023 թվականի ծրագիրը նպատակ ունի ապահովել բնակչության կենսական շահերը և բարեկեցությունը, մարդկային զարգացումը՝ երաշխավորելով երևանցիների կյանքի որակի բարելավումը:

Երևանը պետք է լինի մաքուր, կանաչ ու բարեկարգ, աշխատանքի և կարգուկանոնի, հարմարավետ, ավանդույթների և ապագայի քաղաք, որտեղ ապահովված կլինի հասարակության յուրաքանչյուր անդամի անվտանգ և արժանավայել կյանքը, ինքնաարտահայտման հնարավորությունը, բավարարված կլինեն սոցիալական ապահովության կարիք ունեցող քաղաքացիների նվազագույն անհրաժեշտ կարիքները:

Զարգացման ծրագրի իրականացման գրավականը հանդիսանում է քաղաքացիների վստահությունը վայելող և արդյունավետ գործող քաղաքային իշխանությունը, ինչպես նաև Երևանի ավագանին, որոնք հիմնված են՝ հարգելու իրավունքները և ազատությունները, ինչպես նաև քաղաքացիական հասարակությանն ակտիվ երկխոսության միջոցով կառավարման գործընթացներին մասնակից դարձնելը: Ծրագիրը ներկայացնում է Երևան քաղաքի ընդհանուր վիճակի բնութագիրը, քաղաքային տնտեսության առանձին բնագավառներում և վարչական շրջաններում առկա հիմնախնդիրները, ինչպես նաև 2023 թվականին նախատեսված միջոցառումները՝ հիմք ընդունելով Երևանի զարգացման 2018-2023թթ. հնգամյա ծրագիրը:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ 2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Երևանի քաղաքաշինական նոր ռազմավարության (City Development Strategy) մշակման անհրաժեշտություն
2. Երևան քաղաքում կիրառվող տարածական պլանավորման (քաղաքաշինական ծրագրային) փաստաթղթերի համակարգը կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերի և մշակված նախագծերի գործող համակարգի վերանայմամբ, գոտևորման նոր սկզբունքներն ընդունելով, Երևան քաղաքի միասնական գոտևորման հատակագծի կազմում /զոննինգ/ ծագած խնդիրների լուծման անհրաժեշտությամբ պայմանավորված առաջնահերթ մշակման գոտիներ առանձնացնելու սկզբունքով
3. Կլիմայի փոփոխության ազդեցության մեղմանն ու հարմարվողականությանն ուղղված ծրագրերի իրականացում
4. Վերականգնվող էներգետիկայի զարգացմանը և վերականգնվող էներգետիկ աղբյուրների կիրառմանն ուղղված քաղաքականության իրականացում
5. Մայրաքաղաքում աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների որակի շարունակական բարելավում, աղբի վերամշակմանն առնչվող ռազմավարության մշակում
6. Վերելակային տնտեսության արդիականացում
7. Երևան քաղաքի հասարակական տրանսպորտի համակարգի ամբողջական արդիականացման ապահովում
8. Զբոսաշրջիկների համար տեղանքների և տրանսպորտային ուղիների հասանելիությունը բարձրացնելու նպատակով օտար լեզուներով ուղեցույցերի և էլեկտրոնային քարտեզների կազմում, համապատասխան փողոցների և զբոսաշրջանային վայրերի նշաններով կահավորում, այդ թվում զբոսաշրջային ծառայություններ մատուցող ընկերությունների գովազդային վահանակների նույնաճ կահավորում
9. Երևան քաղաքի կանաչ տարածքների պահպանում և ավելացում, ոռոգման համակարգի արդիականացում, նոր ոռոգման ցանցերի կառուցում
10. Զբոսայգիների ռազմավարության մշակում, հանգստի գոտիների ստեղծում, միջազգային չափանիշներին համապատասխան կանաչապատման աշխատանքների իրականացում, մայրաքաղաքի կանաչ ֆոնդի երիտասարդացում
11. Առողջապահական համակարգի կառավարման արդյունավետության բարձրացում, բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացում՝ մասնավորապես արտակարգ դրությունների իրավիճակում
12. Բժշկական կազմակերպությունների շենքային պայմանների բարելավում
13. Բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացում՝ մասնավորապես արտակարգ դրությունների իրավիճակում
14. Կայուն և սոցիալական միջավայրի ապահովման աջակցություն, բնակչության առանձին խոցելի խմբերի համար համայնքային սոցիալական ծրագրերի կազմում և իրագործում
15. Համայնքային սոցիալական աշխատողի շարունակական մասնագիտական վերապատրաստում, սոցիալական պաշտպանության համակարգի բարելավում
16. Նախակրթական, մշակութային և սպորտային օբյեկտների հիմնանորոգման աշխատանքների շարունակականության ապահովում

17. Նախադպրոցական կրթության որակի բարձրացում, կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող աշակերտների համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծում, ներառականության խթանում՝ մասնագետների վերապատրաստում
18. Փողոցային լուսավորության համակարգի արդիականացում, էներգաարդյունավետ համակարգերի ներդրում, վերգետնյա մալուխային ցանցի ստորգետնյա անցկացում, համակարգի անվտանգության նկատմամբ դրանց իրավունքների և պարտականությունների իրազեկվածության բարձրացում
19. Բազմաբնակարան շենքերի շինությունների սեփականատերերի կողմից ընդհանուր բաժնային սեփականության նկատմամբ իրենց իրավունքների և պարտականությունների իրազեկվածության բարձրացում
20. Շենքերի և բակային տարածքների բարեկարգում և բնակչության անվտանգ տեղաշարժի ապահովում
21. Երևան քաղաքի հողային ռեսուրսի մշակում և ստեղծում
22. Բնակելի ֆոնդի վերանորոգում և պահպանում, հարթ և թեք տանիքների, ջրամատակարարման և ջրահեռացման ներքին ցանցի, վթարային պատշգամբների վերանորոգման շարունակականության ապահովում
23. Քաղաքային միասնական կառավարման կենտրոնի ստեղծում
24. «Խելացի քաղաք» ծրագրի ներդրում, կառավարման օպտիմալացում և ծառայությունների որակի բարելավում
25. Կլիմայի փոփոխության ազդեցության մեղմանն ու հարմարվողականությանն ուղղված ծրագրերի իրականացում
26. Մշակույթի ոլորտի ենթակառուցվածքների զարգացում, մշակույթի բոլոր ճյուղերում մշակութային ծառայություններից օգտվելու ներառականության ապահովում,
27. Երևանի և այլ քաղաքների միջև գործնական կապերի հաստատման պահպանում
28. Քաղաքի մասնակցային կառավարման մշակույթի ձևավորում՝ բնակչությանը մասնակից դարձնելով հանրային նշանակություն ունեցող և բնակչությանը հուզող որոշումների կայացմանը՝ հարցումների, քննարկումների և տեղական հանրաքվեների միջոցով
29. Մայրաքաղաքի վարչական տարածքում գործող մարզական հասարակական և մասնավոր կազմակերպությունների գործունեության ուսումնասիրության միջոցով փոխհարաբերությունների հստակեցում և գործունեության համապատասխանեցում համայնքի մարզական քաղաքականությանը
30. Գործարարության և ներդրումների համար բարենպաստ միջավայրի ապահովում, համայնքի և գործարար միջավայրի միջև փոխշահավետ համագործակցության խթանում
31. Ծրագրերի պլանավորման և իրականացման ընթացքում Ադրբեջանի սանձազերծած պատերազմի հետևանքով առաջացած նոր իրողությունների, մարտահրավերների, ի հայտ եկած նոր շահառու խմբերի կարիքների հաշվի առնում:

ԱՌԵՎՏՈՒՐ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	ք. Երևան	
	Չափի միավոր	2022
Առևտրի օբյեկտներ	հատ	8417
Հանրային սննդի օբյեկտներ	հատ	2259
Կենցաղային ծառայություններ մատուցող օբյեկտներ	հատ	2705
Հյուրանոցային համալիրներ	հատ	193
Գյուղական արտադրանքի շուկաներ/տոնավաճառներ	հատ	22
Սպառողական ապրանքների տոնավաճառներ	հատ	11
Սգո սրահների քանակ	հատ	23
Հանրային սննդի ժամանակավոր սեզոնային ծառայություն կազմակերպող տնտեսվարողների քանակ	հատ	8

Վերոնշյալ հանրային սննդի օբյեկտներից թվով 334-ի հետ կնքվել է հանրային սննդի ժամանակավոր-սեզոնային ծառայություն իրականացնելու պայմանագիր, որից 259-ը կամ 77.5%-ը Կենտրոն վարչական շրջանի տարածքում գործող հանրային սննդի օբյեկտների հետ, իսկ 75-ը կամ 22.5%-ը մնացած 11 վարչական շրջանների տարածքներում գործող օբյեկտների:

Երևան քաղաքում գործող հանրային սննդի օբյեկտների 60.0%-ը կենտրոնացված են Կենտրոն, Մալաթիա-Սեբաստիա, Շենգավիթ վարչական շրջաններում, հյուրանոցների 67.3%-ը՝ Արաբկիր, Էրեբունի, Կենտրոն և Շենգավիթ վարչական շրջաններում, կենցաղային ծառայություններ մատուցող օբյեկտների 39.1%-ը՝ Կենտրոն վարչական շրջանում, առևտրի օբյեկտների 71.%-ը՝ Արաբկիր, Կենտրոն, Մալաթիա-Սեբաստիա, Նոր Նորք և Շենգավիթ վարչական շրջաններում:

Գյուղատնտեսական արտադրանքի առևտրի շրջանառության մեծ ծավալն իրականացվում է խոշոր առևտրի օբյեկտներում և խանութներում, իսկ գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաները թերձանրաբեռնված են և կատարվող առևտրի շրջանառությունը հասնում է փոքր ծավալների:

Հիմնախնդիրներ՝

1. Առանց պիտանիության ժամկետի, պիտանիության ժամկետներն անցած, ոչ ընթեռնելի պիտանիության ժամկետով, պիտանիության ժամկետի կրկնակի մակնշմամբ, արտադրողի կողմից նշված բնօրինակ պիտանիության ժամկետը ջնջված և նոր ժամկետի նշումով ապրանքների վաճառքը բացառելու նպատակով հսկողության ուժեղացում,
2. Բացօթյա ապօրինի առևտրի կանխարգելման արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով օրենսդրական փոփոխությունների կատարում
3. Երևան քաղաքի ընդհանուր օգտագործման տարածքներում (մայթերում, կանաչապատման համար նախատեսված տարածքներում, ճանապարհների բանուկ մասերին կից հատվածներում) կրպակների, տաղավարների և ժամանակավոր այլ շինությունների թվաքանակի կրճատման և ապամոնտաժման, դրանց հետագա գործունեության նպատակահարմարության և օրինականության վերաբերյալ հարցերի ուսումնասիրություն
4. Առևտրի և ծառայությունների ոլորտում օրենսդրական դաշտի կարգավորում

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցության թյուն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Առևտրի, հանրային սննդի և կենցաղային ծառայությունների ոլորտի օրենսդրական դաշտի կատարելագործման նպատակով նշված ոլորտներում գործունեության կանոնների և դրանց կիրառման լրացուցիչ պայմանների մշակում		Առևտրի և ծառայությունների ոլորտի առանձին օրենսդրական ակտերի ոչ կատարելագործված, դրանցում ոլորտի նկատմամբ սահմանված կանոնների ու ներկայացվող պահանջների թերի լինելը բացասաբար են անդրադառնում աշխատանքների արդյունավետության ու որակի վրա և ավելացնում ոլորտում իրականացվող գործառույթներից բխող ռիսկերը: Մասնավորապես՝ Երևանի ավագանու կողմից առևտրի և ծառայությունների ոլորտի թույլտվությունների տրամադրման կարգը սահմանելուց հետո կկատարելագործվի թույլտվությունների տրամադրման գործընթացները:	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե
2	Բացօթյա ապօրինի առևտրի կանխարգելում և արգելում, արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով օրենսդրական փոփոխությունների կատարում	ՀՀ ոստիկանություն	Օրենսդրությամբ սահմանված պահանջների կատարումն ապահովելու, սպառողների իրավունքներն ու շահերը պաշտպանելու, նրանց վերը նշված բացասական հետևանքներից զերծ պահելու նպատակով առաջիկա տարվա ընթացքում կտրուկ միջոցառումներ կձեռնարկվեն բացօթյա ապօրինի առևտրի արգելման ու կանխարգելման ուղղությամբ:			
3	Շաբաթ, կիրակի և տոնական օրերին գյուղատնտեսական արտադրանքի, սպառողական ապրանքների շուկաների,	ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն	Երևան քաղաքի վարչական շրջաններում պահանջարկ առաջանալու դեպքում աշխատանքներ կտարվեն գյուղատնտեսական արտադրանքի նոր			

	տոնավաճառների կազմակերպում		շուկաների կազմակերպման և գործունեության իրականացման ուղղությամբ			
4	Հանրային սննդի ժամանակավոր-սեզոնային ծառայության կազմակերպման կանոնակարգում		Կմշակվի և Երևանի ավագանու քննարկման ը կներկայացվի հանրային սննդի ժամանակավոր-սեզոնային ծառայություն կազմակերպելու պայմանների ու սահմանափակումների վերաբերյալ որոշման նախագիծ, որի ընդունումից հետո նշված գործունեությունը էականորեն կկանոնակարգվի:			
5	Երևան քաղաքի ընդհանուր օգտագործման տարածքներում (մայթերում, կանաչապատման համար նախատեսված տարածքներում, ճանապարհների բանուկ մասերին կից հատվածներում) կրպակների, տաղավարների և ժամանակավոր այլ շինությունների թվաքանակի կրճատման և ապամոնտաժման, դրանց հետագա գործունեության նպատակահարմարության և օրինականության վերաբերյալ հարցերի ուսումնասիրություն և ապամոնտաժում	« ոստիկանություն	Մայրաքաղաքում քաղաքակիրթ առևտուր կազմակերպելու նպատակով առաջիկայում միջոցներ կձեռնարկվեն չգործող, լքյալ, ապօրինի, հողամասի վարձակալության ժամկետը լրացած, ոչ հարիր տեսք ունեցող առևտրի և ծառայությունների ոլորտի կրպակների, ինչպես նաև ապօրինի տեղադրված ավտոմատ սարքավորումների ապամոնտաժման ուղղությամբ:	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Առողջապահության ոլորտի գերակայությունն առողջապահական համակարգի կառավարման արդյունավետության և բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացումն է, սպասարկող բժշկական ընկերությունների շենքային պայմանների բարելավումը, գույքի արդիականացումը, վերազինումը:

Երևան քաղաքում բնակչությանը արտահիվանդանոցային և հիվանդանոցային անվճար բժշկական օգնություն և սպասարկման ծառայություններ են մատուցվում ավելին քան 115 առողջապահական կազմակերպությունների կողմից:

Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության առողջապահական կազմակերպություններ	
Առողջապահական հիմնարկ	23
Մասնագիտացված հիվանդանոց	1
Ընդհանուր պրոֆիլի հիվանդանոց	3
Շտապբուժօգնության ծառայություն	1
Դիսպանսեր	1
Գիտահետազոտական ինստիտուտ-մասնագիտացված հիվանդանոց	1
Ծննդատուն	1
Պոլիկլինիկա	1 6

Երևան քաղաքի ավագանու 2022 թվականի մայիսի 24-ի «Երևանի ենթակայության մի շարք բաժնետիրական ընկերությունների վերակազմակերպման մասին» N599-Ա որոշման համաձայն՝ Երևանի ենթակայության թվով 12 արտահիվանդանոցային բուժհաստատություններ միացման ճանապարհով վերակազմակերպվելու են 5 արտահիվանդանոցային բուժհաստատությունների: Արդյունքում՝ Երևանի ենթակայությամբ գործելու է 23 առողջապահական կազմակերպություններ:

Երևան քաղաքի ազգաբնակչությանը որակյալ բուժօժանդությունների մատուցման և մատչելիության բարձրացման տեսանկյունից կարևոր հիմնախնդիր է հանդիսանում բուժհաստատությունների հազեցվածությունը: Երևանի ենթակայության պոլիկլինիկական բուժհաստատություններից 7-ը հազեցած են անհրաժեշտ բժշկական սարքավորումներով, 15-ը՝ միջին հազեցվածության են, հիվանդանոցային ծառայություններից՝ 2-ը հազեցած են, 4-ը՝ միջին հազեցվածության են:

Շարունակական բնույթ ունեցող «Առողջապահական կազմակերպությունների համար բժշկական սարքավորումների ձեռքբերում» ծրագրի շրջանակներում 2013-2021 թվականների ընթացքում Երևանի ենթակայության բուժհաստատությունները հազեցվել են 740 անուն նոր բուժսարքավորումներով, այդ թվում՝ լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ և ֆիզիոթերապևտիկ սարքավորումներով, բժշկական պարագաներով /վիրահատական սեղաններ, լամպ, գինեկոլոգիական աթոռներ և այլն/ և այլ անհրաժեշտ սարքավորումներով և պարագաներով:

Ծրագրի իրականացման արդյունքում ամբուլատոր-պոլիկլինիկական հաստատություններից սկսեցին օգտվել ոչ միայն սոցիալապես անապահով և հատուկ խմբերում ընդգրկված անձինք՝ պետական պատվերի շրջանակներում, այլ նաև վճարովի հիմունքներով մատուցվող ծառայություններից օգտվող քաղաքացիներ, որն էլ իր հերթին նպաստեց նաև վճարովի հիմունքներով մատուցվող բժշկական ծառայությունների ծավալի ավելացմանը:

Վճարովի հիմունքներով մատուցվող ծառայությունների ծավալի ավելացումը հնարավորություն է ընձեռում ստանալ լրացուցիչ եկամուտներ, ինչն էլ իր հերթին հնարավորություն է ընձեռում ոչ միայն ապահովել բուժհաստատությունների ընթացիկ գործունեությունը, այլև ստեղծել ֆոնդեր՝ հետագա զարգացման համար: Մասնավորապես՝ ընկերությունները իրենց միջոցների հաշվին իրականացրել են ընթացիկ վերանորոգման աշխատանքներ:

Երևանի ենթակայության բուժհաստատություններում աշխատող սոցիալապես անապահով բուժաշխատողների համար կազմակերպվել է վերապատրաստման գործընթաց, արդյունքում՝ 2014 թվականից առ այսօր վերապատրաստվել են թվով՝ 438 բժիշկ և 390 բուժքույր:

Համակարգչային և մազնիսա-ռեզոնանսային տոմոգրաֆիայի հետազոտությունները պետության կողմից երաշխավորված դժվարամատչելի հետազոտությունների ցանկում ներառված լինելու պատճառով հասանելի չեն հասարակության լայն շերտերի համար, ուստի սոցիալական լարվածությունը որոշ չափով մեղմելու նպատակով Երևան քաղաքապետարանի կողմից ձեռք է բերվել մազնիսա-ռեզոնանսային և կոմպյուտերային տոմոգրաֆիայի ծառայություն, ընդ որում կոմպյուտերային տոմոգրաֆիայի ծառայությունից 2014-2021 թվականներին օգտվել են 1375 քաղաքացի, իսկ մազնիսա-ռեզոնանսային տոմոգրաֆիայի ծառայությունից 2018-2021 թվականներին օգտվել են 337 քաղաքացի, 2021 թվականի առաջին անգամ ձեռք է բերվել կրծքագեղձի սքրինինգային հետազոտության ծառայություն, որից օգտվել է 143 քաղաքացի:

Հիմնախնդիրներ՝

1. Բժշկական ծառայությունների որակի բարելավում
2. Բժշկական ծառայությունների ծավալի ավելացում
3. Բժշկական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում
4. Տեխնիկական հագեցում, այդ թվում՝ վերագինում ժամանակակից պահանջներին համապատասխանող բժշկական սարքավորումներով և պարագաներով, գույքի արդիականացում
5. Վճարովի հիմունքներով մատուցվող բժշկական և ոչ բժշկական ծառայությունների ծավալի ավելացում, վերջիններից ստացված մուտքերից աշխատակիցներին լրավճարների տրամադրում
6. Երևան քաղաքի բնակչության համար պետության կողմից երաշխավորված թանկարժեք և դժվարամատչելի հետազոտությունների անցկացման մատչելիության ապահովում
7. Երևանի ենթակայության բուժհաստատություններում աշխատող բժիշկների, բուժքույրերի և դեղագետների վերապատրաստում

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Առողջապահական կազմակերպությունների համար բժշկական սարքավորումների և գույքի ձեռքբերում		Նախատեսվում է ձեռքբերել ներքոթվարկյալ սարքավորումները. 1. Աուդիոմետր՝ 5 հատ, 2. Գաստրոսկոպ՝ 1 հատ, 3. Կլինիկական անալիզատոր՝ 5 հատ, 4. Կոագուլոմետր՝ 6 հատ, 5. Կոլպոսկոպ՝ 2 հատ, 6. Համակարգչային տոմոգրաֆ՝ 1 հատ, 7. Համակարգչային անգիոգրաֆ՝ 1 հատ, 8. Ուլտրաձայնային ստացիոնար հետազոտման սարք 3 տվիչով՝ 2 հատ, 9. Ուլտրաձայնային դյուրակիր հետազոտման սարք 2 տվիչով՝ 1 հատ, 10. Ֆենտրիֆուզ՝ 8 հատ:	Երևանի ենթակայության բուժհաստատություններ, Երևան քաղաքի բնակիչներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե
2	Բնակչությանը դժվարամատչելի հետազոտությունների տրամադրում		Նախատեսվում է ձեռքբերել. 1. Կոմպյուտերային տոմոգրաֆիայի հետազոտություն մինչև 100 հատ 2. Մագնիսա-ռեզոնանսային տոմոգրաֆիայի հետազոտություն մինչև 100 հատ, 3. Կրծքագեղձի քաղցկեղի սքրինինգային ծառայություն-մինչև 100 անձի համար, 4. Կորոնոգրաֆիկ հետազոտություն մինչև 100 անձի համար, 5. Սրտի կորոնար անոթների ստենտավորում մինչև 65 անձի համար:			

3	Երևանի ենթակայության բուժհաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում		Նախատեսվում է «Նոր Արաբկիր» ԱԿ, «Արշակունյաց պոլիկլինիկա», «Կարմիր Բլուր» պոլիկլինիկա և «Թիվ 16 պոլիկլինիկա» ՓԲԸ-ների հիմնանորոգման աշխատանքների իրականացում			
---	---	--	--	--	--	--

ԱՐՏԱՔԻՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ԳՈՎԱԶԴ

Երևան քաղաքի վարչական շրջանների տարածքում գովազդային գործունեություն է իրականացնում թվով 82 մասնագիտացված գովազդային կազմակերպություն, տեղադրված (տեղաբաշխված) գովազդային վահանակների թիվը 1350 հատ է՝ ընդամենը 31.436 քմ մակերեսով:

Երևանում գտնվող շենք/շինությունների վրա գովազդ տեղադրած տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը կազմում է 8911 հատ, իսկ շենք/շինությունների վրա տեղադրված գովազդի ընդհանուր մակերեսը կազմել է 41.471.96քմ :

Հիմնախնդիրներ՝

1. Գովազդային տարածքների հաշվառման, իրավական դաշտին համապատասխանեցման անհրաժեշտություն՝ Երևան համայնքի բյուջե համապատասխան մուտքերի ապահովում
2. Շենքերի և շինությունների վրա տեղադրվող գովազդային վահանակների կանոնակարգման անհրաժեշտություն
3. Էլեկտրոնային կառավարման համակարգի կատարելագործման անհրաժեշտություն
4. Արտաքին գովազդի դաշտի կառավարման օպտիմալացման անհրաժեշտություն
5. Գովազդային վահանակների մրցութային կարգով տրամադրման աշխատանքներ
6. Պատմամշակութային շենքերի գովազդային անձնագրերի մշակման շարունակականության ապահովման անհրաժեշտություն
7. Տոնական ձևավորման հայեցակարգի և արտաքին ձևավորման գեղարվեստական բովանդակությանը վերաբերող ընդհանուր պահանջների մշակման անհրաժեշտություն
8. Համայնք-մասնավոր հատված համագործակցության ընդլայնման անհրաժեշտություն
9. Երևան քաղաքի կահավորում արդեն իսկ տեղադրված գույքի՝ նստարան, աղբաման և այլն վերանորոգում և արդիականացում
10. Արտաքին ձևավորման միասնական չափանիշների ձևավորման անհրաժեշտություն բնակիչների մասնակցության ապահովմամբ

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Ներդրումային ծրագրերի իրականացում՝ որպես փոխհատուցում գովազդային մակերեսների տրամադրման սկզբունքով	Մասնավոր ներդրողներ	Նախատեսվում է ներդրումային ծրագրով իրականացնել գովազդային մակերեսների տրամադրմամբ մասնավոր կազմակերպություններին նոր կանգառասրահների, հեծանվական գառների, և վերգետնյա անցումների մրցույթների հայտարարում	Համայնք, մասնավոր կազմակերպություններ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե
2	Գովազդային վահանակների մրցութային կարգով տրամադրման և տեղական տուրքերի և վճարների հավաքագրման նոր մեխանիզմի ներդրում	Գովազդային կազմակերպություններ	Նախատեսվում է իրականացնել նախապատրաստական աշխատանքներ մրցութային կարգով գովազդային նոր վահանակների տեղադիրների՝ լուտերի սահմանումներ	Համայնք	2023թ. ապրիլ-դեկտեմբեր	
3	Շենքերի գովազդային անձնագրերի մշակում և գովազդների համապատասխանեցում գովազդային անձնագրերին	Մրցույթում հաղթող կազմակերպություն	Կենտրոն վարչական շրջանում նախատեսվում է մրցութային կարգով իրականացնել թվով 150 հատ շենքերի գովազդային անձնագրերի պատվիրում	Համայնք, համատիրություններ, տնտեսվարողներ		
4	Էլեկտրոնային թույլտվությունների տրամադրում	Երևան քաղաքի կառավարման տեխնալոգիաների կենտրոն	Արդեն իսկ ստեղծված էլեկտրոնային բազայի հիման վրա կստեղծվի կայք, որի միջոցով գովազդային կազմակերպությունները և	Գովազդային կազմակերպություններ և տնտեսվարողներ	2023թ. ընթացքում	

			<p>տնտեսավարողները կտեսնեն յուրաքանչյուր շենքի գովազդային անձնագիրը և հնարավորություն կունենան էլեկտրոնային եղանակով ուղարկել հայտեր գովազդի հաստատման, տեղադրման թույլտվություն ստանալու համար: Հնարավորություն կտրվի նաև էլեկտրոնային եղանակով վճարել արտաքին գովազդի համար նախատեսված տեղական տուրքի գումարը: 2023 թ. ամբողջությամբ կիրականացվի էլեկտրոնային կայքի կիրառում:</p>			
--	--	--	---	--	--	--

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒՅԹՅՈՒՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	ք. Երևան	
	Չափի միավոր	2022
Քաղաքային նշանակության այգի	միավոր	86
Կանաչապատ տարածքներ	հա	6760
Ընդհանուր օգտագործման կանաչապատ, այդ թվում՝ ընդլայնված և բարելավված տարածք	հա	872
Տնկված ծառատեսակներ	հատ	12000
Տնկված թփեր, այդ թվում կենդանի ցանկապատ	հատ	125000
Տնկված ծաղիկներ (վարդեր, միամյա և բազմամյա ծաղկատեսակներ)	հատ	195000
Ծառերի և թփերի քարտեզագրման աշխատանքներ	հատ	23100
Մեկ բնակչին բաժին ընկնող կանաչապատ տարածք	ք.մ	8
Կանաչ տարածքների գույքագրում	հա	50
Ծառերի և թփերի գույքագրում	հատ	23000
Ոռոգման ցանցի երկարություն	կմ	321
Ոռոգման ցանցի նոր կառուցված ջրագիծ	կմ	28
Հավաքված թափառող շներ	հատ	3500
Ստերջացված թափառող շներ	հատ	2890
Կատաղության դեմ պատվաստումներ	հատ	2500
Քնեցված թափառող շներ	հատ	435
Որդեգրված շներ	հատ	175

Երևան քաղաքի բնապահպանական քաղաքականության հիմնական նպատակը մայրաքաղաքի շրջակա բնական միջավայրի պահպանությունը, պաշտպանությունը և բարելավումն է՝ քաղաքային տնտեսության կայուն, առողջ և համաչափ զարգացման և բնակչության բարեկեցության ապահովման համար:

Երևան քաղաքում շրջակա միջավայրի կառավարումը պայմանավորված է դրա հիմնական բաղկացուցիչ տարրերի՝ հողային ռեսուրսների, մթնոլորտային օդի, ջրային ռեսուրսների և կենսաբազմազանության մշտադիտարկման, դրանց վիճակի բարելավման ուղղությամբ ՀՀ օրենսդրությամբ վերապահված գործառնությունների հետևողական իրականացման մակարդակով:

Ներկայումս Երևան քաղաքում հաշվառված է մթնոլորտային օդի վրա վնասակար ազդեցություն առաջացնող շուրջ 400 կազմակերպություն: Մթնոլորտային օդի և հողերի որակի վատթարացման հիմնական պատճառներից են նաև Երևան քաղաքում շարունակաբար ավելացող տրանսպորտային միջոցները, որոնց թիվը կազմում է շուրջ 600000, հրդեհները, կենցաղային և արդյունաբերական աղտոտումը, հողատարումները, հողի էրոզիան, կանաչ տարածքների կրճատումը և այլն:

Նշված գործոնների ազդեցությամբ է պայմանավորված ածխաթթու գազի արտանետումների ավելացումը շուրջ 10 անգամ, ինչը կլիմայի փոփոխության հիմնական գործոններից է: Համաձայն կանխատեսումների, մինչև 2100 թվականը ջերմաստիճանը կբարձրանա 1.7°C, իսկ տեղումների մակարդակը կնվազի 10 մմ-ով:

Կանաչապատ տարածքների բարելավման և ընդլայնման, մթնոլորտային օդի աղտոտման նվազեցման և հողապաշտպան միջոցառումների իրականացման նպատակով ներկայումս քաղաքը կանաչապատման ոլորտում որդեգրել է հետևյալ գիտահեն քաղաքականության իրագործումը:

1. կայուն և արժեքավոր ծառատեսակների ընտրություն՝ գազի, փոշու, ծխի և այլ աղտոտիչների նկատմամբ,
2. գեղազարդ և մշտադալար ծառատեսակների ընտրություն՝ հաշվի առնելով դրանց տնկման տարածքի միկրոկլիմայական և էկոլոգիական պայմաններն ու առանձնահատկությունները,
3. հողերի աղտոտվածության նվազեցմանն ուղղված միջոցառումներ՝ թփաշերտով մեկուսացում փողոցին հարող տարածքից,
4. կանաչ ցանկապատերի ներդրման մշակույթ տարբեր հարկաշարքային բուսականության տեղադրությամբ,
5. միամյա մեծաքանակ ծաղիկների փոխարինումը բազմամյա և սեզոնային հերթագայմամբ ծաղկող թփերով՝ լանդշաֆտային ճարտարապետական նախագծերի իրականացմամբ:

Կանաչապատման նորարական մոտեցումները ներդրվում են նաև Երևանի քաղաքապետարան ներկայացվող կանաչապատման նախագծերում, որտեղ կանաչապատման նախագծերի ներկայացման պարտադիր պահանջներ են համարվում պատնեշային և ծաղկող թփերի առկայությունը, ինչպես նաև էկոլոգիապես կայուն և մեր տարածքի կլիմային առավելապես հարմարված ծառատեսակների ընտրությունը, ինչը կարող է առավել արդյունավետ դարձնել ծառերի և թփերի էկոհամակարգային ծառայությունները:

Երևան քաղաքի էկոլոգիական վիճակի կարևոր բաղադրիչներից է ջրային ավազանի էկոլոգիական վիճակը, որը բնութագրվում է Երևանյան լճի, Հրազդան գետի և Գետառ գետի ջրերի որակով: Ներկայումս Հրազդան գետի և Երևանյան լճի աղտոտվածությունը հիմնականում պայմանավորված է մեծ քանակությամբ կենցաղային և պոլիէթիլենային աղբի, ներհոսող կոմունալ-կենցաղային և գյուղատնտեսական կեղտաջրերի շնորհիվ տարբեր քիմիական տարրերի սահմանային թույլատրելի խտությունների նորմերի նկատմամբ բարձր պարունակությունների առկայությամբ: Պետական բյուջեից բնապահպանական վճարներից Երևան քաղաքին տրամադրված մասհանումների հաշվին 2022 թվականին հաջողությամբ իրականացվեց Երևանի ավազանու կողմից 2021 թ. մայիսի 25-ի N383-Ա որոշմամբ հաստատված «Հրազդան գետի և Երևանյան լճի առափնյա տարածքների մաքրման բնապահպանական 2022 թվականի ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացման առաջնայնությունները և դրանց ֆինանսական համամասնությունները» ծրագիրը:

Միաժամանակ, Երևանի ավազանու 2022թ. հունիսի 21-ի N609-Ա որոշմամբ հաստատվեց «Գետառի վրա ջրերի մաքրման կայանի կառուցման բնապահպանական 2023 թվականի ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացման առաջնայնությունները և դրանց ֆինանսական համամասնությունները» ծրագիրը, որի իրականացումը նախատեսված է 2023 թվականի ընթացքում: Ծրագրով նպատակ է հետապնդվում մաքրել Գետառը կեղտաջրերից՝ միաժամանակ կանխարգելելով աղտոտված, կեղտաջրերով հարուստ Գետառի միախառնումը Հրազդան գետին, որն էլ թափվում է Երևանյան լիճ:

2022 թվականին Երևանի քաղաքապետարանը նախաձեռնել է Հրազդանի կիրճին բնապահպանական կարգավիճակ տալու աշխատանքները, որի վերաբերյալ ստացվել է ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության դրական կարծիքը: Որպես արգելոցային տարածք Հրազդանի կիրճին բնապահպանական կարգավիճակի տրամադրումը թույլ կտա էապես սահմանափակել տարածքում տնտեսական գործունեությունը, սահմանել առավել մեծ հսկողություն աղտոտման կանխարգելման ուղղությամբ և պահպանել տարածքում առկա բնության էական տարրերը, կարմիրգրքյան բուսական և կենդանական տեսակները, պատմա-մշակութային արժեք ներկայացնող հուշարձանները, տարածքը դարձնել գրավիչ քաղաքացիների հանգստի ու զբաշրջության համար:

Երևանի քաղաքապետարանի կողմից 2020 թվականից իրականացվում է Երևան քաղաքի տարածքում թափոնների տեսակավորման պիլոտային ծրագիրը, որի ծավալները նախատեսվում է ընդլայնել:

Հիմնախնդիրներ՝

1. Մայրաքաղաքի հնացած, հիվանդ, չոր, տապալման ենթակա և/կամ ինվազիվ ծառերի փոխարինում առավել գեղազարդ, արժեքավոր ծառատեսակներով
2. Ներհամայնքային ոռոգման ցանցի ընդլայնում և բարեկարգում
3. Մայրաքաղաքի տարբեր հատվածներում բուֆերային անտառաշերտի ստեղծում, կանաչ տարածքների ավելացում
4. Կլիմայի փոփոխության դեմ կանխարգելիչ և հարմարվողական միջոցառումների իրականացում
5. Հողի բարելավման միջոցառումներ
6. Կենցաղային աղբի տեսակավորման կետերի ընդլայնում, թափոնների վերամշակման ապահովման մշակույթի ձևավորում

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Երևանի ջրային ավազանի էկոլոգիական վիճակի բարելավում	Մրցույթում հաղթած կազմակերպություններ	1. Երևանյան լճի և Հրազդանի կիրճի մաքրում վնասակար բուսականությունից, տարատեսակ աղբից ու թափոններից: 2. Հրազդանի կիրճի քարտեզագրման ու սահմանների նկարագրման աշխատանքներ՝ բնապահպանական կարգավիճակ տալու նպատակով: 3. Գետառ գետի վրա կեղտաջրերի մաքրման կայանի նախագծում և կառուցում:	Բնակչություն	2023թ. ընթացքում	Մասամբ պետական բյուջե և մասամբ համայնքային բյուջե
2	Յուրաքանչյուր բնակչին բաժին ընկնող կանաչ մակերեսի ավելացում և բարելավում:	Ծրագիրն ամբողջությամբ կիրականացվի «ԿՇՄՊ» ՀՈԱԿ-ի միջոցով՝ համաձայն սահմանված սկզբունքների:	Որակյալ կանաչ տարածքների ավելացում:	Երևան քաղաքի բնակչություն, զբոսաշրջիկներ, հյուրեր, այցելուներ		Երևան համայնքի բյուջե
3	Բազմամյա ծաղկասածիլներով համալրված ծաղկանոցներ և ճանապարհի փոշու և աղտոտիչ նյութերի, աղմուկի կլանման նկատմամբ պաշտպանիչ և տարանջատող շերտ		Ճանապարհի նկատմամբ պաշտպանիչ և տարանջատող շերտի ստեղծում՝ գազակլանիչ, գեղատեսիլ և ծաղկող թփերով:	Բնակչություն		

	հանդիսացող կանաչ ցանկապատերի ստեղծում					
4	Կանաչապատման սակավ հնարավորությամբ տարածքներում կիրառել այլընտրանքային կանաչապատում՝ Երևան քաղաքի ինտենսիվ կառուցապատման պայմաններում կանաչապատման ոլորտում հոյժ կարևոր միջոցառում հանդիսացող ուղղաձիգ կանաչապատման կիրառմամբ:	Ծրագիրն ամբողջությամբ կիրականացվի «ԿՇՄՊ» ՀՈԱԿ-ի միջոցով՝ համաձայն սահմանված սկզբունքների:	Կանաչ զանգվածի ավելացում՝ կանաչ պատի միջոցով:			
5	Երևան քաղաքի կանաչ տարածքների գույքագրում, ԱՏՀ հենքով տվյալների բազայի ստեղծում:	Ծրագիրն ամբողջությամբ կիրականացվի «ԿՇՄՊ» ՀՈԱԿ-ի միջոցով՝ համաձայն սահմանված սկզբունքների:	Նախատեսվում է Ունենալ լրացված ոռոգման ցանցի, ծառերի անձնագիր՝ յուրաքանչյուր փողոցի, զբոսայգու, պուրակի և անտառպուրակի համար:			
6	Արագած փողոցի վերջնամասում նոր այգու հիմնում		Շենգավիթ վարչական շրջանի կանաչ տնկարկների տարածքների ընդլայնում			
7	Կանաչ տարածքների խնամքի և ծառատնկման համար ժամանակակից մեքենա-սարքավորումների ձեռքբերում		Ձեռք բերել կանաչապատման ծառայությունների համար հատուկ տեխնիկա			
8	Ոռոգման ցանցի վերակառուցում		Կվերակառուցվի և կստեղծվի շուրջ 30 կմ ոռոգման ցանց:			
9	Երևան քաղաքում թափոնների տեսակավորման ծրագրի ընդլայնում	Ծրագիրն կիրականացվի բնապահպանության վարչության, «ԿՇՄՊ»	Թափոնների տեսակավորման համար նախատեսված	Բնակչություն	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե,

		<p>ՀՈԱԿ-ի միջոցով, ինչպես նաև ԵՄ «Վտանգավոր թափոնների կառավարման» ծրագրի աջակցությամբ՝ համաձայն սահմանված սկզբունքների:</p>	<p>թափոնամանների ցանցի ընդլայնում մինչև 500 կետ՝ տեղադրելով լրացուցիչ թափոնամաններ: Մեծացնել տեսակավորվող և վերամշակման ուղարկվող թափոնների ծավալը:</p>			<p>Եվրոպական միության կողմից ֆինանսավորում</p>
--	--	---	---	--	--	--

ԵՐԵՎԱՆԵՐԻ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	ք. Երևան	
	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	մարդ	1.091.747
Տղամարդ	մարդ	504770
Կին	մարդ	586977
Երեխաներ	մարդ	252633
Տղա	մարդ	132578
Աղջիկ	մարդ	120055
Կենսաթոշակայիններ	մարդ	187793
Հաշմանդամություն ունեցող	մարդ	57173
Տղամարդ	մարդ	29.573
Կին	մարդ	27.600
Երեխաներ	մարդ	2.560
Տղաներ	մարդ	1.680
Աղջիկներ	մարդ	880

Սոցիալական պաշտպանության ոլորտում Երևան համայնքը աջակցում է մայրաքաղաքում պետական սոցիալական ծրագրերի իրագործմանը, ինչպես նաև կազմակերպում և իրականացնում է տեղական և անհատական սոցիալական ծրագրերի մշակումը, իրականացնում է սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող բնակչության հաշվառումը: Իրականացվող աշխատանքների ռազմավարությունն ուղղված է մայրաքաղաքում կայուն սոցիալական միջավայրի ձևավորմանն ու պահպանմանը:

Երեխաների պաշտպանության ոլորտում բարեփոխումների նպատակն է իրականացնել երեխաների պաշտպանության համակարգի և նրանց իրավունքների գործում իրացման համար անհրաժեշտ միջավայրի ստեղծման համալիր միջոցառումներ՝ հիմնվելով նախորդ փորձառության, ինչպես նաև առաջնորդվելով երկրի միջազգային հանձնառություններով և ոլորտում գործող միջազգային պարտավորություններով, իսկ սոցիալական պաշտպանության ոլորտում՝ քաղաքացիների կենսամակարդակի և սոցիալական վիճակի բարելավմանը, սոցիալական իրավունքների լիարժեք և արդյունավետ իրացմանը՝ հիմնված հավասար հնարավորությունների և աշխատանքի քաջալերման սկզբունքի վրա: Նոր համակարգի ներդրման երկրորդ փուլով 2022թ.-ին 12 վարչական շրջանների սոցիալական ապահովության, առողջապահության և ծրագրերի բաժինների փոխարեն ստեղծվել է երեխաների, սոցիալական պաշտպանության և առողջապահության բաժիններ և նոր բաժինների ստեղծմամբ ներդրվել է հոգեբանի ու սոցիալական աշխատողի հաստիքներ:

Նոր համակարգը ներդնելու արդյունքում առաջնային դիտարկվում են սոցիալական պաշտպանության ոլորտում ավելի արդյունավետ կառավարումը՝ մասնավորապես, համապատասխան գործիքակազմի, ֆինանսական, մոնիթորինգի և գնահատման մեխանիզմների ձևավորումը: Այս գործընթացների համար կարևոր է պետական մարմինների, Երևանի քաղաքապետարանի, միջազգային և հասարակական կազմակերպությունների ու մասնավոր հատվածի համագործակցությունը, ինչպես նաև ժամանակակից և արդյունավետ տեղեկատվական ու մարդկային ռեսուրսների կառավարման համակարգերի առկայությունը:

2023թ.-ին Երևան համայնքում սոցիալական պաշտպանության ոլորտում կիրականացվի ավելի արդյունավետ կառավարում և նոր մեխանիզմների ձևավորում:

Հարկ է նշել նաև, որ հաշվի առնելով բազմաչափ աղքատությունը, ինչը հիմնված է զրկանքների առկայության վրա, օրինակ՝ բնակարանային պայմանների բացակայություն, որակյալ ծառայությունների անմատչելիություն կամ կրթության հնարավորությունների բացակայություն, ընտանիքները և երեխաները դառնում են ավելի խոցելի և պահանջում են թիրախավորված լուծումներ իրենց ֆիզիկական, մտավոր, հոգևոր, բարոյական և սոցիալական զարգացման համար անհրաժեշտ կենսամակարդակի իրավունքն ապահովելու համար:

Աղքատության վրա ազդող գործոններն ուղղակի կապ ունեն աղքատության մակարդակի և տնային տնտեսությունում երեխաների թվի հետ. որքան շատ է երեխաների քանակը, այնքան բարձր է աղքատության մակարդակը և աղքատության ու ծայրաստիճան աղքատության մեջ հայտնվելու ռիսկը:

Երևանի քաղաքապետարանը՝ որպես երեխաների պաշտպանության ոլորտում քաղաքականություն կիրառող, աջակցություն է իրականացնում ապահիստիտուցիոնալացման և երեխայի խնամքի այլընտրանքային ձևերի զարգացմանը՝ կարևորելով նաև հաշմանդամություն ունեցող երեխաների համար ընտանիքում ապրելու իրավունքի ապահովման անհրաժեշտությունը և նրանց խնամքն ընտանեկան միջավայրում կազմակերպելը:

Խնամատարության նոր ընթացակարգով սահմանված մասնագիտացված խնամատարության համակարգը հնարավորություն է ստեղծում հաշմանդամություն ունեցող երեխաների խնամքը ընտանիքներում կազմակերպելու համար: Ճգնաժամային /օրինակ՝ պատերազմի ժամանակ/ և արձակուրդային խնամատար ինստիտուտի միջոցով արագ արձագանքման մեխանիզմ է ներդրվում խնամքի հաստատություն երեխայի մուտքը կանխարգելելու, ինչպես նաև փաստացի առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների տեղավորումն ապահովելու նպատակով:

« Ընտանեկան օրենսգրքի դրույթներով ամրագրված պահանջներին համաձայն՝ Երևան քաղաքում որդեգրողների, խնամատար ծնողների, խնամակալների կամ հոգաբարձուների ընտանիքներում դաստիարակության հանձնված երեխաների խնամքի նկատմամբ իրականացվող մշտադիտարկումը նպաստում է երեխայի իրավունքի ոտնահարման կանխարգելմանը:

Ընտանիքում ապրելու երեխայի իրավունքի իրացման համալիր ծրագրի նպատակն է՝ ամրագրել կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված, այդ թվում՝ հաշմանդամություն ունեցող երեխաների՝ իրենց կենսաբանական ընտանիքներում ապրելու իրավունքի իրացմանն ուղղված և դրա անհնարինության դեպքում, ընտանեկանին մոտ այլընտրանքային խնամքի ծառայությունների տեսականների և ցանցի ընդլայնումն ապահովող համապարփակ միջոցառումների ցանկը, սահմանել դրանց կատարման համար պատասխանատու մարմինները, կատարման ժամկետները, ֆինանսավորման աղբյուրները, թիրախներն ու արդյունքները առաջիկա տարիների համար:

Հաշմանդամություն ունեցող անձանց սոցիալական ներառման ապահովման ուղղություններն են հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքները և արժանապատվությունը, նրանց լիակատար ներառումը հասարակության մեջ, մատչելի պայմանների, որակյալ ծառայությունների առկայությունը և դրանցից օգտվելու հնարավորությունները: Սոցիալական ծրագրերում առաջնահերթություն է տրված ԼԴՀ պաշտպանության մարտական գործողությունների հետևանքով, մարտական հերթապահություն կամ հատուկ առաջադրանք կամ ծառայողական պարտականությունները կատարելիս զոհված (մահացած), հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողներին, ինչպես նաև նրանց ընտանիքների անդամներին:

Հաշվի առնելով հայրենադարձ և փախստական ընտանիքների /այդ թվում Արցախից տեղահանված/ սոցիալական խնդիրները՝ նախատեսվում են ըստ կարիքի սոցիալական ծրագրերի իրականացում, որոնք առաջին հերթին ուղղված կլինեն նրանց ինտեգրմանը:

Երևան համայնքը խիտ բնակեցված լինելու պատճառով առանձնանում է իր սոցիալական խնդիրներով: Եվ թիրախային ծրագրերի մշակման և իրականացման միջոցով աջակցություն կտրամադրվի բազմազավակ, երիտասարդ և այլ ընտանիքներին պատկանող խմբերին:

Տարեցների սոցիալական պաշտպանության ոլորտում գործող սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգը բավարար չէ և տարեցներին տրամադրվող սոցիալական

ծառայությունները Երևան համայնքում բաշխվել են անհամաչափորեն, ինչպես նաև խնամքի կարիք ունեցող տարեցներին մատուցվող սոցիալական և առողջապահական ծառայությունների որակը եղել է ոչ բավարար և անմատչելի: Տարեցների իրազեկվածությունը սեփական իրավունքների և գործող ծառայությունների վերաբերյալ եղել է ցածր: Հաշվի առնելով վերոնշյալը՝ տարվելու են աշխատանքներ՝ ուղղված տարեցների սոցիալական խնդիրների լուծմանը:

Սոցիալական կարևորագույն խնդիր է նաև անօթևանների հետ տարվող աշխատանքում առաջացող դժվարությունները՝ օրենսդրական բացերի և ծառայությունների կազմակերպման հետ կապված տեխնիկական խնդիրների պատճառով: Այս ուղղությամբ աշխատանքներ են տարվում Երևան համայնքի, ՀՀ ԱՍՀ նախարարության, ՀՀ ոստիկանության հետ: Չնայած տարվող աշխատանքներին՝ դեռևս չլուծված են մնում հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անօթևան անձանց խնդիրները:

Արդիական է նաև արտակարգ իրավիճակներում և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին /օրինակ՝ COVID, ռազմական դրության, շենքերի փլուզման և այլն/ աջակցության տրամադրումը:

Հիմնախնդիրներ՝

1. Երևան քաղաքում ներդրված երեխաների և սոցիալական պաշտպանության համակարգի արդյունավետ կառավարման նպատակով, ինչպես նաև սոցիալական աշխատանքի, տեղական սոցիալական պլանավորման, սոցիալական ծառայությունների մոնիթորինգի և գնահատման գործառույթների ուժեղացման և թվայնացման անհրաժեշտություն
2. Երեխաների իրավունքների և շահերի պաշտպանության, հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում երեխաների համար հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման անհրաժեշտություն
3. Ընտանիքում երեխայի ապրելու իրավունքի ապահովման համալիր աջակցության անհրաժեշտությունը երեխաների կենսաբանական ընտանիքներին՝ որպես առաջնահերթություն դիտելով երեխայի խնամքը կենսաբանական ընտանիքում կազմակերպումը, ինչպես նաև խնամքի ձևերի աջակցման ու ընդլայնման անհրաժեշտությունը՝ այդ թվում որդեգրման, խնամատարության և խնամակալության միջոցով
4. Երևան համայնքի բնակիչների կենսամակարդակի բարելավման ուղղությամբ նպատակային ծրագրերի, ինչպես նաև ծառայությունների պատվիրակման մեխանիզմների մշակման, կազմակերպման և իրականացման անհրաժեշտություն
5. Համագործակցության շրջանակներում բնակչության զբաղվածության խթանում՝ սոցիալական գործընկերության և ձեռներեցության միջոցով, ինչպես նաև հասարակական կազմակերպությունների և դրանց հետ խոցելի խմբերին ուղղված սոցիալական աջակցության ծրագրերի իրականացման անհրաժեշտություն
6. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների և շահերի պաշտպանության, սոցիալական ներառմանն ուղղված ծրագրերի մշակման և իրականացման անհրաժեշտություն
7. Արժանապատիվ ծերացմանն ուղղված քաղաքականության իրականացման անհրաժեշտություն՝ ներառյալ որակյալ սոցիալական ծառայությունների ընդլայնում
8. Հայրենադարձ և փախստական ընտանիքների համար, հասարակական ինտեգրման նպատակով թիրախային ծրագրերի մշակման և իրականացման անհրաժեշտություն
9. Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցության ծրագրերի մշակման և իրականացման անհրաժեշտություն

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Երևան քաղաքում երեխաների և սոցիալական պաշտպանության ոլորտում ներդրված նոր համակարգի շարունակական զարգացում՝ արդյունավետ կառավարման նպատակով	Համապատասխան ոլորտի գերատեսչություններ, միջազգային, հասարակական կազմակերպություններ այլն:	Երեխաների և սոցիալական պաշտպանության նոր համակարգի տեղայնացման ընթացքում առաջացած և վեր հանված խնդիրների լուծման համար համայնքային ծառայողների, սոցիալական աշխատողների համար անհրաժեշտ է՝ 1. Նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում 12 վարչական շրջանների համապատասխան բաժինների աշխատակիցների համար: 2. Երևան համայնքի երեխաների և սոցիալական պաշտպանության համակարգի վերաբերյալ՝ 2.1 Հանրային իրազեկման միջոցառումների, ինչպես նաև աշխատանքների արդյունավետության բարձրացմանը միտված աշխատաժողովների կազմակերպում: 2.2 Համակարգի ներդրման համար միասնական տեղեկատվական համակարգի ներդրում, անհրաժեշտ ընթացակարգերի մշակում (օրինակ էլեկտրոնային հարթակ, տեղական սոցիալական ծրագրեր, մշտադիտարկում, փորձագետների ներգրավում և այլն):	Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի սոցիալական պաշտպանության ոլորտի աշխատակիցներ, համայնքային ծառայության սոցիալական ոլորտի դերակատարներ, սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող ընտանիքներ:	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե, օրենքով չարգելված միջոցներ
2	Երեխաների իրավունքների և շահերի պաշտպանություն		1. Քաղաքային մշակութային միջոցառումներում կյանքի դժվարին	Կյանքի դժվարին իրավիճակներում գտնվող երեխաներ,		

			իրավիճակում գտնվող երեխաների ներգրավում: 2.Վարչական շրջանների խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովների անդամների համար միասնական պրակտիկայի ձևավորման նպատակով իրազեկում /2 օր տևողությամբ վերապատրաստումների կազմակերպում/:	վարչական շրջանների աշխատակիցներ:		
3	Տարբեր սոցիալական խմբերի համար Երևան համայնքում որակյալ սոցիալական ծառայությունների կազմակերպում		1.Կարիքի գնահատման արդյունքում սոցիալական ծառայությունների մատուցում	Սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող տարբեր սոցիալական խմբեր:		
4	Հայրենադարձ և փախստական ընտանիքներին աջակցություն		1. Կարիքների գնահատման արդյունքում փախստականի կարգավիճակ ունեցող ընտանիքներին աջակցության տրամադրում 2. Փախստականի կարգավիճակ ունեցող ընտանիքներին ծնունդ ամիսներին առաջացած խնդիրների լուծման նպատակով կոմունալ վարձերի մասնակի փոխհատուցում /1 ընտանիքին 4 ամիս/	Երևան համայնքում բնակություն հաստատած հայրենադարձ և փախստական ընտանիքներ /համապատասխան կարգավիճակի առկայություն/:		
6	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն		1.Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերի կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն /օրինակ՝ COVID, պատերազմ և այլն/:	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերից տուժած անձինք/ ընտանիքներ /շահառուների թիվն ըստ իրավիճակի/:		

7	Հասարակական կազմակերպություններին աջակցություն		<p>1. Դրամական օժանդակություններ սոցիալական հիմնահարցերով զբաղվող ՀԿ-ներին:</p> <p>1.1 Մանկալքության կանխարգելման նպատակով ծառայությունների մատուցման համատեքստում սոցիալ-հոգեբանական աջակցության տրամադրում, այդ թվում՝ կացարանի և կոմունալ վճարների փոխհատուցում/3 ամիս/:</p> <p>1.2 Հաշմանդամություն ունեցող անձանց աջակցություն</p> <p>1.3 Տարեցներին ուղղված աջակցություն</p> <p>1.4 Սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող ընտանիքներին աջակցություն</p> <p>1.5 Հոգեբանական/հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց ուղղված աջակցություն</p> <p>2. Համագործակցության շրջանակներում սոցիալական գործընկերություն և ձեռներեցություն՝ զբաղվածության խթանման նպատակով /պատերազմի մասնակից և սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող ընտանիքներ/</p>	<p>Համագործակցող կազմակերպություններ , սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող անձինք/ ընտանիքներ:</p>	
---	--	--	---	---	--

ԶԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅՈՒՆ

Երևանը Հայաստանի Հանրապետության զբոսաշրջային շուկայում կարևոր դեր և նշանակություն ունի, այն ոչ միայն բազային զբոսաշրջային կենտրոն է հանդիսանում, այլև պետության հիմնական մշակութային և զբոսաշրջային ենթակառուցվածքների կենտրոն: Միջազգային զբոսաշրջային հոսքերը (ներգնա և արտագնա) ՀՀ-ում վերջին երկու տասնամյակում կայուն աճել են: Ըստ ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների՝ 2022 թ. հունվար-հունիս ամիսներին Հայաստան է ժամանել 588,731 զբոսաշրջիկ: Զբոսաշրջային ծառայությունների արագ աճող պահանջարկը վերջին տարիներին հանգեցրեց հյուրանոցների թվի աճին:

Համաձայն ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի պաշտոնական տվյալների՝ 2021 թվականի դրությամբ Երևան քաղաքում գործում է 522 ՀՏՕ (հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտ)՝ 4845 համարներ քանակով: Երևան քաղաքում գործում են զբոսաշրջային տեղեկատվական աջակցության և քաղաքացիների սպասարկման երկու կենտրոններ, որոնք այցելուներին անվճար տրամադրում են Երևանի բազմալեզու քարտեզներ, համայնքային թանգարանների, «Երևան Սիթի Տուր» էքսկուրսիոն ծրագրի, ինչպես նաև Երևանի քաղաքապետարանի էլեկտրոնային ծառայությունների, բնակիչների ընդունելության ժամանակացույցի, «Թեժ գիծ» ծառայության վերաբերյալ տեղեկատվական բրոշյուրներ:

Մայրաքաղաքի զբոսաշրջային տեղեկատվական աջակցության և քաղաքացիների սպասարկման կենտրոնները 2022 թվականի հունվարից մինչև օգոստոս սպասարկել են 2882 այցելուների (հիմնականում ՀՀ, ՌԴ, ՎՐ, ԻԻՀ քաղաքացիներ):

Հիմնախնդիրներ՝

1. Երևան քաղաքի զբոսաշրջային բրենդի բացակայություն,
2. Երևանում թեմատիկ երթուղիների բացակայություն,
3. Երևանի՝ որպես զբոսաշրջային կենտրոնի ոչ բավարար չափով զովագրում և ներկայացում միջազգային շուկայում,
4. Զբոսաշրջության ոլորտի ենթակառուցվածքների շարունակական զարգացում և արդիականացում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Երևան քաղաքի զբոսաշրջության զարգացման բրենդի մշակում	ՀՀ ԷՆ Զբոսաշրջության կոմիտե, զբոսաշրջության ոլորտը ներկայացնող կազմակերպություններ	Նախատեսվում է ծրագիրն իրականացնել բաց մրցույթների և հանրային քննարկումների միջոցով, որի արդյունքում կընդունվի լավագույն առաջարկը: Այս ծրագիրը հնարավորություն կտա շահագրգիռ բոլոր կողմերի մասնակցությամբ ձևավորել Երևանի՝ որպես կազմակերպված հանգստի, զբոսաշրջության համար բարենպաստ ու գրավիչ քաղաքի նկարագիր և ճանաչելի դարձնել Երևանը միջազգային զբոսաշրջային շուկայում:			
2	Միջազգային և միջտարածաշրջանային համագործակցության զարգացում զբոսաշրջության ոլորտում	Միջազգային զբոսաշրջային կազմակերպություններ, Երևանի քույր և գործընկեր քաղաքներ, հասարակական կազմակերպություններ	Սույն ուղղությունը ենթադրում է տարաբնույթ միջոցառումների մշակում և իրականացում մի շարք քույր և գործընկեր քաղաքների հետ, մասնավորապես գործարար հանդիպումների, ճանաչողական այցերի, փորձի փոխանակման, սեմինարների, կոնֆերանսների, կլոր-սեղանների կազմակերպում՝ պետական և մասնավոր շահագրգիռ կազմակերպությունների մասնակցությամբ, միջազգային զբոսաշրջային ցուցահանդեսներին, ճանաչողական այցերին մասնակցության ապահովում:	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե
3	Երևան քաղաքում զբոսաշրջային ենթակառուցվածքների զարգացման	Հասարակական կազմակերպություններ, զբոսաշրջային ընկերություններ	«Երևան Սիթի Տուր» քաղաքային զբոսաշրջային պաշտոնական երթուղու կատարելագործում ու արդիականացում, որը մեծ հետաքրքրություն ունի ինչպես			

	<p>ուղղությամբ ծրագրերի իրականացում</p>		<p>մայրաքաղաքի հյուրերի, այնպես էլ բնակիչների շրջանում: Իրականացվելու են տոնական և հիշատակի օրերին նվիրված (ինչպես նաև առանձին դեպքերում) անվճար ակցիաներ՝ մասնակից դարձնելով երեխաներին, սոցիալապես անապահով խավերին և հաշմանդամություն ունեցող անձանց: Երևան քաղաքում գործող զբոսաշրջային տեղեկատվական աջակցության և քաղաքացիների սպասարկման կենտրոնների գործունեության ապահովում, բարեկարգում և արդիականացում:</p>			
<p>4</p>	<p>Զբոսաշրջության զարգացման մարքեթինգային քաղաքականության իրականացում</p>	<p>Ճամփորդական պարբերականներ, Երևանի քույր և գործընկեր քաղաքներ</p>	<p>Կարևորելով Երևանի դերը՝ մեծ ուշադրություն է դարձվում մայրաքաղաքի հանրահոշակմանն ուղղված աշխատանքներին միջազգային հարթակներում: Սույն ուղղությունն իր մեջ ներառում է Երևանի մասին տեղեկատվության տրամադրում ինչպես տեղական, այնպես էլ արտասահմանյան ճամփորդական ամսագրերին և թերթերին, մայրաքաղաքի մասին հոդվածների պատրաստում, Երևանը որպես զբոսաշրջային արդյունք դիրքավորումը, գովազդումն ու ներկայացումը: Visit Yerevan պաշտոնական զբոսաշրջային կայքի և հավելվածի բովանդակության մշակում, թարգմանության ապահովում, առաջխաղացում և հանրահոշակում:</p>	<p>Համաքաղաքացիներ, զբոսաշրջիկներ</p>	<p>2023թ. ընթացքում</p>	<p>Երևան համայնքի բյուջե</p>

ԿՈՄՈՒՆԱԼ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Ք. Երևան	
	Չափի միավոր	2022
Բազմաբնակարան շենք	հատ	4967
Վերելակներ	հատ	4694
Բազմաբնակարան բնակելի շենքերի հարթ տանիքների մակերես	քմ	1307445
Բազմաբնակարան բնակելի շենքերի թեք տանիքների մակերես	քմ	2353174
Մուտքեր	հատ	13117

Հիմնախնդիրներ՝

1. Վերելակային տնտեսության արդիականացման, կառավարման օպտիմալացման և անվտանգ սպասարկման անհրաժեշտություն,
2. Բազմաբնակարան բնակելի շենքերի մաշվածության խորացում, այդ թվում հարթ և թեք տանիքների, մուտքերի վերանորոգման կարիք ունեցող շենքերի առկայություն,
3. Բազմաբնակարան շենքերի կառավարման մարմինների մասնագիտական կարողությունների ոչ բավարար մակարդակ,
4. Բազմաբնակարանային ֆոնդի վերաբերյալ օրենսդրական դաշտի կատարելագործում.
«Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» նոր օրենքի ընդունման անհրաժեշտություն,
5. Բազմաբնակարան շենքերի շինությունների սեփականատերերի կողմից ընդհանուր բաժնային սեփականության նկատմամբ իրենց իրավունքների և պարտականությունների ընկալման և իրազեկվածության ցածր մակարդակ,
6. Գազի, էլեկտրաէներգիայի և ջրի մատակարարման համակարգերի և ենթակառուցվածքների ֆիզիկական մաշվածության աստիճանի մեծացում, մատակարարումների խափանումների և վթարների հաճախականության ավելացում: Մատակարար ընկերությունների կողմից այդ համակարգերի վրա իրականացվելիք ներդրումների ծավալների մեծացման անհրաժեշտություն:

«Երքաղույս» ՓԲԸ

Երևան քաղաքի արտաքին լուսավորության ցանցի 2023թ. զարգացման ծրագրի գլխավոր նպատակն է կանխորոշել քաղաքի արտաքին լուսավորության ցանցի զարգացման այն ուղղությունները, որոնք կնպաստեն Երևան քաղաքի հետագա բարեկարգմանն ու զարգացմանը, մայրաքաղաքի բնակչությանը հասանելի, մատչելի և որակյալ ծառայությունների մատուցման ապահովումը, օրվա մութ ժամերին անվտանգ տեղաշարժման ապահովմանը, ճանապարհատրանսպորտային պատահարների կրճատմանը:

Տարեց տարի իրականացվող վերականգնողական աշխատանքների արդյունքում, շահագործվող լուսավորության ցանցի երկարությունը սկսեց ավելանալ՝ 2013թ-ին կազմել է 1337կմ-1387 օբյեկտ, իսկ 2019թ-ին 1660կմ-2567 օբյեկտ, 2020թ.-ին 1678.3կմ-2628 օբյեկտ, 2021թ.ին 1691.34կմ-2665 օբյեկտ, 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կազմել է 1704.27կմ-2687 օբյեկտ:

Ներկայումս արտաքին լուսավորության ցանցի լուսատուների գերակշիռ մասը բարձր ճնշման նատրիումական լուսատուներն են, իսկ արդիական և էներգաարդյունավետ LED լուսատուների տեսակարար կշիռը մեծ չէ:

2020թ. սկսած «Երքաղլույս» ՓԲԸ-ն ևս իր ֆինանսական միջոցների հաշվին սկսել է Երևան քաղաքի այգիների, բակերի, անցումների հին գործող նատրիումային լուսատուները փոխարինել նոր արդիական և էներգաարդյունավետ LED լուսատուներով, ինչի արդյունքում Ընկերությունը կունենա էլեկտրաէներգիայի զգալի խնայողություն, և արտաքին լուսավորությունը կլինի ավելի արդյունավետ:

Համապատասխան ֆինանսավորման պարագայում, հնարավոր է մինչև 2024թ-ի ավարտը ամբողջությամբ արդիականացնել Երևան քաղաքի արտաքին լուսավորության ցանցը՝ ցանցում առկա բոլոր բարձր ճնշման նատրիումական լուսատուները փոխարինելով ավելի արդիական և էներգաարդյունավետ լուսատուներով:

«Երևանի քաղաքային լուսավորություն» վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում իրականացվում է Երևան քաղաքի թվով 28 փողոցների արտաքին լուսավորության ցանցի արդիականացման աշխատանքներ:

Հիմնախնդիրներ՝

1. Չլուսավորվող փողոցների, բակերի, նրբանցքների լուսավորում,
2. Գործող հին նատրիումային լուսատուների փոխարինում ժամանակակից և էներգաարդյունավետ LED լուսատուներով,
3. Մալուխային ցանցի փոխարինում,
4. Կոռոզիայի ենթարկված հենասյուների փոխարինում,
5. Դիսպետչերական ծառայության ավտոմատացում, ինտելեկտուալ համակարգի և կառավարման համակարգի ներդրում,
6. Միջին օրական ռեժիմի ավելացնում մինչև լուսաբաց,
7. Նոր տրանսպորտ-տեխնիկական միջոցների, սարքավորումների, գործիքների և այլ տեխնիկական միջոցների ներդրում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցության թյուն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Բազմաբնակարան շենքերի կառավարման ոլորտում ուսուցումների կազմակերպում և խորհրդատվության տրամադրում	Հիմնադրամներ, հասարակական կազմակերպություններ և այլ կազմակերպություններ	1.Բազմաբնակարան շենքերի կառավարման մարմինների մասնագիտական կարողությունների բարելավում, 2.Բազմաբնակարան շենքերի շինությունների սեփականատերերի կողմից ընդհանուր բաժնային սեփականության նկատմամբ իրենց իրավունքների և պարտականությունների իրազեկվածության բարձրացում, 3.Պարտադիր նորմերի պահանջների պահպանման, կատարման նկատմամբ մեխանիզմների իրականացում, որոնց արդյունքում կբարձրանա պարտադիր նորմերի կատարման ուղղված աշխատանքների արդյունավետությունը հաշվետվողականությունը և թափանցիկություն	Բազմաբնակարան շենքերի բնակիչներ	2023թ. ընթացքում	Օրենքով չարգելված այլ միջոցներ
2	Երևան քաղաքի բազմաբնակարան շենքերի վերելակների փոխարինում	ԱԻՆ «Տեխնիկական անվտանգության ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ	Երևան քաղաքի բազմաբնակարան շենքերում շահագործման ժամկետը սպառած վերելակների փոխարինում նորերով՝ հարմարեցված նաև լսողական, տեսողական, հենաշարժողական խնդիրներ ունեցող բնակիչներին: Նախատեսվում է փոխարինել 700 հատ վերելակ	Բազմաբնակարան շենքերի բնակիչներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե
3	Բազմաբնակարան շենքերի հարթ և թեք տանիքների վերանորոգում	Բազմաբնակարան շենքերի	Նախատեսվում է բազմաբնակարան շենքերի վնասված հարթ և թեք տանիքների հիմնանորոգում ցինկապատ			Երևան համայնքի բյուջե,

		կառավարման մարմիններ	պրոֆիլավորված հարթ թիթեղներով և այլ անհրաժեշտ նյութերի օգտագործամբ:			բազմաբնակարան շենքերի կառավարման բյուջեներ
4	Բազմաբնակարան շենքերի մուտքերի վերանորոգում		Բազմաբնակարան շենքերի մուտքերի վերանորոգում, պատուհանների և դռների փոխարինում			
5	Սանիտարական մաքրում և աղբահանություն		Շարունակաբար բարելավվելու են սանիտարական մաքրման և աղբահանության իրականացման աշխատանքները: Հսկողություն է իրականացվելու փողոցների, մայթերի, հրապարակների, բակային և ընդհանուր օգտագործման այլ տարածքների սանիտարական մաքրման, ինչպես նաև իրականացվող աղբահանության աշխատանքների կատարման որակի նկատմամբ	Բնակիչներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե
6	Նոր ջրագծերի, կոյուղագծերի, հեղեղատարների կառուցում և գործող ցանցերի վերակառուցում	«Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ	Թաղամասերում /փողոցում/ գոյություն չունեցող կոյուղագծերի և հեղեղատար համակարգերի հատվածային կառուցում և գործող ցանցերի վերակառուցում:			
«Երբաղլույս» ՓԲԸ						
7	Երևան քաղաքի արտաքին լուսավորության ցանցի շահագործման, պահպանման և ընթացիկ նորոգման ծառայությունները	Երևան համայնք	Իրականացնել Երևան քաղաքի արտաքին լուսավորության ցանցի շահագործման, պահպանման և ընթացիկ նորոգման ծառայությունները: 1.Լուսային ժամանակակից և էներգաարդյունավետ խնայողական ԼԵԴ լուսատուների տեղադրում, 2.Մալուխային ցանցի հիմնանորոգում՝ հաղորդալարերով մոնտաժված ցանցի փոխարինում մալուխներով:	Երևան քաղաքի բնակիչներ	Ծրագիրը իրականացվելու է անընդհատ պարբերականությամբ, 2023թ ամբողջ ժամանակ	Երևան համայնքի բյուջե, Երբաղլույս ՓԲԸ-ի սեփական եկամուտներ

			<p>3. Դիսպետչերական ծառայությունում GSM կառավարման համակարգի ներդրում.</p> <p>4. Չլուսավորվող փողոցների, բակերի, նրբանցքների լուսավորում</p>		ահատվածում	
8	<p>ՄԱԿ-ի զարգացման Հայաստանյան գրասենյակի հետ համատեղ իրականացվող «Աջակցություն Հայաստանի համայնքներին կլիմայական «Իսելացի» լուծումների ներդրման և իրականացման հարցում» ծրագիր</p>	<p>ՄԱԿ-ի զարգացման Հայաստանյան գրասենյակ</p>	<p>Նախատեսվում է իրականացնել Երևան քաղաքի մի շարք փողոցների արտաքին լուսավորության ցանցի արդիականացման աշխատանքները, գործող նատրիումական լուսատուների փոխարինել ավելի արդիական, էներգաարդյունավետ LED լուսատուներով:</p>	Երևան քաղաքի բնակիչներ	<p>Ծրագիրը մեկնարկել է 2019թ-ից, նախատեսվում է իրականացնել նաև 2023թ ընթացքում</p>	Երևան համայնքի բյուջե
9	<p>«Երևանի քաղաքային լուսավորություն» վարկային և դրամաշնորհային ծրագրեր</p>	<p>ՀՀ կառավարություն, Վերակառուցման և Չարգացման Եվրոպական բանկ, Արևելյան Եվրոպայի էներգախնայողության և բնապահպանական գործընկերության ֆոնդ:</p>	<p>«Երևանի քաղաքային լուսավորություն» վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում, Երևան քաղաքի թվով 28 փողոցների արտաքին լուսավորության ցանցի արդիականացման աշխատանքների իրականացում:</p> <p>Նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ աշխատանքները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Առկա էներգատար լուսատուները փոխարինել էներգաարդյունավետ LED տիպի լուսատուներով, 2. Փոխել/ամրացնել լուսավորության հենասյուները, 3. Փոխել լուսավորության հենասյուների բարձակները, 4. Տեղադրել ստորգետնյա պլաստիկ խողովակաշարեր, 5. Տեղադրել լուսավորության համակարգի նոր մալուխներ՝ ստորգետնյա 	Երևան քաղաքի բնակիչներ	<p>Ծրագրի սկիզբը 2019թ-ի հունվարի 11-ին (պայմանագրի կնքման ամսաթիվ) , իսկ ավարտի ժամկետ է նախատեսվում սահմանել 2023թ-ի նոյեմբերի 21-ը</p>	<p>ՀՀ պետական բյուջե, Երևան համայնքի բյուջե, Վերակառուցման և Չարգացման Եվրոպական բանկի և Արևելյան Եվրոպայի էներգախնայողության և բնապահպ</p>

			հաղորդուղիներում, 6.Ներդնել 28 փողոցների լուսավորության ցանցի կառավարման համակարգ:			անական գործընկեր ության ֆոնդի կողմից հատկացվ ած վարկային և դրամաշնո րհային միջոցներ
10	«Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ		Երևան քաղաքի տարածքում «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի կողմից ՊԿԱԾ-2023 ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է հետևյալ աշխատանքները. 1. 9200 մետր ջրագծերի վերակառուցում և ջրամատակարարման գոտիավորում, 230 մետր կոյուղագծի վերակառուցում:	Երևան քաղաքի բնակիչներ	2023թ. ընթացքում	
11	«Տելեկոմ Արմենիա»		Երևան քաղաքի տարածքում նախատեսվում է 496 հատ բաշխիչ պահարանների վերատեղադրում:	Երևան քաղաքի բնակիչներ	2023թ. ընթացքում	
12	ՀԷՑ» ՓԲԸ		Երևան քաղաքի տարածքում ՀԷՑ» ՓԲԸ-ի ներդրումային ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է հետևյալ աշխատանքները. 1. 69650 մ մալուխների փոխարինման կամ նոր մալուխների ստորգետնյա մոնտաժում 6/10 կՎ և 0,4 կՎ,	Երևան քաղաքի բնակիչներ	2023թ. ընթացքում	

			65500 մ օդային գծերի փոխարինման կամ նոր օդային գծերի մոնտաժում 6/10 կՎ և 0,4 կՎ:			
13	«Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ		Կապիտալ նորոգման ծրագրի նախագծում ընդգրկված Երևան քաղաքի գործող ստորգետնյա գազատարների վերատեղադրման և մեկուսիչ ծածկույթի վնասված հատվածների վերանորոգման աշխատանքները 8535մ:	Երևան քաղաքի բնակիչներ	2023թ. ընթացքում	

ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայությամբ	
	Չափի միավոր	2022
Դպրոց	հատ	153
Հիմնական դպրոց	հատ	141
Միջնակարգ դպրոց	հատ	11
Կրթահամալիր	հատ	1
Աշակերտների թիվ	մարդ	104630
Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություն	հատ	162
Երեխաների թիվ	երեխա	24697

Դպրոցական կրթության ոլորտ

Հայաստանի Հանրապետության կրթության մասին օրենսդրության և կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի ընդունած նորմատիվ ակտերի կատարման, հանրակրթության պետական չափորոշիչն համապատասխան կրթական ծրագրերի իրականացման նկատմամբ Երևանի քաղաքապետին վերապահված վերահսկողության լիազորության շրջանակում աշխատակազմի հանրակրթության վարչության մասնագետների կողմից իրականացվում են տարաբնույթ աշխատանքներ՝ դպրոցի զարգացման ծրագրերի կատարողականի դիտարկումներ, փաստաթղթաշրջանառության պարբերական ուսումնասիրություններ, մոնիտորինգային այցեր և այլն: Ուսումնասիրությունների շրջանակում հաճախ պարզ է դառնում, որ նորմատիվ ակտերի տեղայնացումը երբեմն բավարար չէ վերջիններիս դրույթները տեղերում պատշաճ կերպով գործարկելու համար: Միաժամանակ, «Հանրակրթության մասին» օրենքի՝ 2022 թվականին կատարված փոփոխությունների համաձայն, զուգահեռաբար ընդունվում և/կամ փոփոխվում են հանրակրթության ոլորտին առնչվող մի շարք իրավական կարգավորումներ, որոնք ունեն ոչ միայն տեղայնացման, այլև գործնական կիրառության վերաբերյալ խորհրդատվության անհրաժեշտություն: Արդիական է նաև դպրոցներին նախապատրաստելը Հանրակրթության պետական նոր չափորոշիչ ներդրմանը, որ նախատեսվում է 2023-2024 ուսումնական տարվանից: Այս առումով անհրաժեշտություն է առաջանում պարբերաբար կազմակերպել խորհրդատվական հանդիպումներ, կառավարման հմտությունների զարգացման դասընթացներ՝ դպրոցների տնօրինության ներգրավմամբ:

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության՝ 2016թ. փետրվարի 18-ի հ.6 արձանագրային որոշման պահանջների՝ 2019թ.-ից Երևանի բոլոր դպրոցներում իրականացվում է ներառական կրթություն: Այս համատեքստում կարևորվում է դպրոցների ֆիզիկական պայմանների բարելավումը՝ հիմնանորոգման, վերանորոգման ծրագրերի շրջանակներում, ինչպես նաև մասնակի նորոգումների միջոցով հաշմանդամություն ունեցող սովորողների կարիքների հարմարեցմանը միտված աշխատանքները՝ թեքահարթակների կառուցում, սանհանգույցների, դասասենյակների հարմարեցում և այլն (ներկայումս թեքահարթակներով ապահովված են 120-ից ավել դպրոցներ): Հարկ է նշել, որ «Հանրակրթության մասին» օրենքի՝ 2022 թվականին կատարված փոփոխությամբ ընդլայնվել է սովորողի՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանի կարիքի սահմանումը՝ ներառելով բացառիկ ընդունակություն ունեցող սովորողներին: Հետևաբար, շարունակում են արդիական մնալ դպրոցների կարողությունների զարգացմանը միտված նախաձեռնությունները ներառական կրթության իրականացման շրջանակում: Այս առումով վարչության նախաձեռնությամբ իրականացվել են մի շարք համագործակցային ծրագրեր, որոնք ունենալու են շարունակական բնույթ:

Նախորդող տարիներին համավարակով պայմանավորված իրավիճակը արդիական դարձրեց կրթության կազմակերպման հեռավար եղանակը, ինչի կիրառումը շարունակում է մնալ այժմեական՝ պայմանավորված առանձին դեպքերով, որոնցից մեկն էլ ուսուցչի թափուր տեղերի համալրման հետ կապված խնդիրներն են: Հեռավար կրթության շրջանակում լայնորեն կիրառվում են էլեկտրոնային կրթական ռեսուրսները, հաղորդակցության առցանց հարթակներ: Հաշվի առնելով, որ էլեկտրոնային կրթական ռեսուրսների կիրառումը նաև մեծապես նպաստում է որակյալ կրթությանը, անհրաժեշտ է շարունակել աշխատանքները՝ կրթական էլեկտրոնային ռեսուրսներից օգտվելու՝ ուսուցիչների և աշակերտների կարողությունների զարգացման ուղղությամբ: Այս առումով կարևորվում է նաև դպրոցների համակարգչային և տեղեկատվական տեխնոլոգիայի այլ միջոցներով հագեցվածությունը՝ նաև վարչության հնարավոր աջակցությամբ:

Հիմք ընդունելով հանրակրթության՝ սովորողներին ազգային և համամարդկային արժեքներին հաղորդ դարձնելու առաջնայնության սկզբունքը՝ սովորողի գեղագիտական և բարոյական դաստիարակությանը, ազգային մտածողության զարգացմանն աջակցելու, այլ ազգերի և ժողովուրդների պատմությանը, մշակույթին և սովորույթներին ծանոթացնելու նպատակով առանցքային նշանակություն ունի մեծանուն մտավորականների հոբելյաններին, մայրենիի, գրքի տոներին, մերօրյա հերոսներին նվիրված, ֆրանկոֆոնիայի շրջանակում և այլաբնույթ միջոցառումների կազմակերպումը, ինչպես նաև վերջիններիս խրախուսումը վարչության կողմից: Այս առումով կարևորվում են նաև արտակարգ օժտվածությամբ դպրոցականներին և նրանց ուսուցիչներին հայտնաբերելուն ու խրախուսելուն միտված աշխատանքները, որոնց շրջանակում կարելի է դիտարկել դպրոցականների առարկայական օլիմպիադայի անցկացումը և մրցանակակիրների խրախուսումը: Հարկ է նշել, որ 2021-2022 ուսումնական տարում ՀՀ դպրոցականների առարկայական օլիմպիադայի՝ հանրապետական փուլին Երևանից մասնակցած 430 աշակերտներից 68-ն արժանացել են 1-ին, 111-ը՝ 2-րդ, 181-ը՝ 3-րդ կարգի դիպլոմների, 70-ը՝ գովասանագրերի:

Հանրակրթության ոլորտում պետական քաղաքականության՝ սովորողների վերլուծական, քննադատական մտածողության, գիտելիքների ինքնուրույն ձեռքբերման և կիրառման առաջնայնության սկզբունքի տեսանկյունից մեծ նշանակություն ունեն աշակերտների ներուժի, մասնավորաբար, աշակերտական խորհուրդների գործունեության խթանմանը միտված նախաձեռնությունները, ինչպիսիք իրականացվում են ինչպես վարչության նախաձեռնությամբ, այնպես էլ հասարակական ոլորտում գործունեություն ծավալող կազմակերպությունների հետ համագործակցաբար: Կարևորվում են նաև մարդու կյանքի ու առողջության, պատասխանատվության, բնապահպանական աշխարհայացքի ձևավորման, ինչպես նաև մասնագիտական կողմնորոշմանը միտված ծրագրերի իրականացումը սովորողների շրջանում:

Նկատի ունենալով հանրակրթության ոլորտը կարգավորող իրավական ակտերով դպրոցների կառավարման կոլեգիալ մարմիններին՝ խորհուրդներին վերապահված լիազորությունները և վերջիններիս անդամների իրազեկվածության կարևորությունը՝ առանցքային նշանակություն ունի խորհուրդների գործունեության արդյունավետության խթանումը՝ անդամների կարողությունների զարգացման նախաձեռնությունների միջոցով:

Դպրոցական ոլորտի հիմնախնդիրներ՝

1. Դպրոցների ղեկավար անձնակազմի կարողությունների զարգացման, մասնավորաբար՝ կառավարման գիտելիքների և հմտությունների զարգացման անհրաժեշտություն,
2. Կրթական բարենպաստ ֆիզիկական միջավայրի, այդ թվում՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարիքներին հարմարեցված պայմանների ձևավորման անհրաժեշտություն,

3. Ներառական կրթության իրականացման արդյունավետության խթանման անհրաժեշտություն:
4. Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և կրթական էլեկտրոնային ռեսուրսների կիրառման գիտելիքների զարգացման խրախուսման անհրաժեշտություն,
5. Սովորողների արժեհամակարգի ձևավորման գործընթացի խթանման կարիք՝ կրթադաստիարակչական, հայրենագիտական, գեղագիտական, առողջ ապրելակերպի խրախուսման, բնապահպանական, կիառական ռազմագիտության, քաղաքացիական պաշտպանության և այլ միջոցառումների կազմակերպման միջոցով,
6. Օժտված աշակերտների բացահայտմանը միտված նախաձեռնությունների խրախուսում,
7. Դպրոցի կառավարման և խորհրդակցական մարմինների, մասնավորաբար՝ աշակերտական խորհուրդների ներուժի բացահայտմանը միտված ծրագրերի գործարկման անհրաժեշտություն,
8. Կրթական հաստատությունների ընթացիկ գործունեության նկատմամբ մշտադիտարկման շարունակականության ապահովման և կրթադաստիարակչական գործունեության խթանման անհրաժեշտություն,
9. Գերատեսչությունների, ոլորտում գործունեություն ծավալող հասարակական կազմակերպությունների հետ ձևավորված համագործակցության ամրապնդման, համագործակցության շրջանակի ընդլայնում:

Նախադպրոցական կրթության ոլորտ՝

Նախադպրոցական կրթության գործընթացին մասնակցում է 4561 աշխատակից: Սոցիալապես անապահով ընտանիքների 14 երեխայի համար իրականացվում է շուրջօրյա գործունեություն հ.141 մանկապարտեզում:

Նախադպրոցական կրթության բնագավառն ապահովում է նախադպրոցական տարիքի յուրաքանչյուր երեխայի մտավոր, հոգեկան և ֆիզիկական զարգացման, ուսուցման, խնամքի և դաստիարակության գործընթացը, որը նպատակաուղղված է երեխայի՝ տարիքին համապատասխան զարգացմանը, ինքնասպասարկմանը, սոցիալիզացիային, կյանքի հմտությունների ձևավորմանն ու զարգացմանը, տարրական կրթություն սահուն անցման ապահովմանը:

Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի հանրակրթության վարչության մասնագետների կողմից Երևանի ենթակայության նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններ կատարվող պարբերական այցերի, ուսումնասիրությունների և այլ գործառույթների շրջանակում իրականացվում է հսկողություն՝ նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների կողմից Հայաստանի Հանրապետության նախադպրոցական կրթության մասին օրենսդրության և կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի ընդունված նորմատիվ ակտերի կատարման, նախադպրոցական կրթության պետական չափորոշիչներին համապատասխան կրթական ծրագրերի իրականացման նկատմամբ, իրականացվում Երևանի քաղաքապետին օրենսդրությամբ վերապահված այլ գործառույթներ:

Նախադպրոցական ոլորտի հիմնախնդիրներ՝

1. Մանկապարտեզների շենքերի հիմնանորոգում,
2. Մանկապարտեզների համալրում՝ համապատասխան գույքով,
3. Հիմնանորոգված մանկապարտեզներում նոր խմբերի ձևավորում՝ չօգտագործվող տարածքների (խմբասենյակներ) շահագործմամբ,
4. Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթադաստիարակչական աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպման նպատակով մանկապարտեզների մանկավարժական համակազմերի համալրում համապատասխան մասնագետներով,

5. Համընդհանուր ներառման ծրագրի շրջանակում՝ մասնագետների վերապատրաստում՝ համագործակցելով շահագրգիռ հասարակական կազմակերպությունների հետ,
6. Մանկավարժական անձնակազմերի վերապատրաստումներ՝ համագործակցելով համապատասխան ոլորտային գերատեսչությունների հետ,
7. Մանկապարտեզ չհաճախող երեխաների համար այլընտրանքային մոդելներով նախադպրոցական կրթության կազմակերպում,
8. Մանկապարտեզների բուժքույրերի մասնագիտական գործունեության և ՇՄՁ հավաստագրերի ստացման գործընթացի կազմակերպում,
9. Մանկապարտեզների հաստիքացուցակների համապատասխանեցում ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի հ. 29-Ն հրամանի պահանջներին:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
Դպրոցական կրթության ոլորտ						
1	Ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացում	Համապատասխան ոլորտային գերատեսչություններ, միջազգային և հասարակական կազմակերպություններ, փորձագետներ և այլն	Դպրոցների տնօրենների համար պարբերական սեմինարների կազմակերպում՝ աշխատանքային օրենսգրքով կարգավորվող հարաբերությունների, կրթության ոլորտը կարգավորող օրենսդրական և ենթաօրենսդրական ակտերի, կրթության կազմակերպման արդյունավետությունը խթանող ծրագրերի, կրթության ոլորտում նորարար մոտեցումների, շահառուների կողմից վերհանված հարցերի վերաբերյալ, 1. Լավագույն փորձի փոխանակման, ինչպես նաև նոր գիտելիքների փոխանցման նպատակով դասընթացների, վարպետաց դասերի, քննարկումների կազմակերպում՝ տնօրենների տեղակալների, մեթոդափափորումների նախագահների և առանձին խմբերի համար, խրախուսման միջոցառումների կազմակերպում, 2. Պետական հանրակրթական դպրոցների և մասնավոր դպրոցների միջև գործընկերային հարաբերությունների խթանում, փորձի փոխանակման հանդիպումների կազմակերպում:	Դպրոցների տնօրեններ, տնօրենի տեղակալներ, մեթոդափափորման նախագահներ, ուսուցիչներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե, օրենքով չարգելված այլ միջոցներ
2	Դպրոցների շենքերի հիմնանորոգում, վերանորոգում, մասնակի նորոգում	Ասիական զարգացման բանկ, աջակից կառույցներ,	1. Հայաստանի Հանրապետությունում սեյսմիկ անվտանգության բարելավման և/կամ քաղաքաշինության ծրագրերի շրջանակում պետական հանրակրթական	Երևանի հհ. 6, 18, 22, 45, 68, 95, 111, 116, 122, 188 դպրոցների աշակերտներ,		ՀՀ պետական բյուջե

	(նաև՝ հարմարեցում)	անհատ բարերարներ	<p>դպրոցների հիմնանորոգում՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 13.07.2017թ. հ.805-Ն որոշման: Սույն ծրագրի շրջանակում շարունակելու և/կամ մեկնարկելու են հետևյալ դպրոցների հիմնանորոգման աշխատանքները՝ հհ. 6, 18, 22, 45, 68, 95, 111, 116, 122, 188 դպրոցները և «Հակոբ Կոջոյան» կրթահամալիրը,</p> <p>2. Մասնագիտական խորհրդատվական հանդիպումների կազմակերպում՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների համար հարմարեցումների մասնագիտական ուղղորդում ստանալու նպատակով: Երևանի ենթակայության դպրոցներում հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարիքներին հարմարեցման շարունակական աշխատանքների իրականացում՝ մասնավորաբար թեքահարթակների կառուցում, սանհանգույցների և գույքի հարմարեցումներ:</p>	անձնակազմ, հաշմանդամություն ունեցող սովորողներ		Ասիական զարգացման բանկ, դպրոցների բյուջե Օրենքով չարգելված այլ միջոցներ
3	Ներառական կրթության արդյունավետության խթանում	Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն, տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոններ,	<p>1. Ուսուցիչների՝ ներառող դասավանդման վերապատրաստման կարողությունների զարգացման ծրագրերի իրականացում համագործակից կառույցների ներգրավմամբ,</p> <p>2. Փորձի փոխանակման հանդիպումներ, սեմինարներ ներառական կրթության ոլորտում հաջողություններ ունեցող դպրոցների, փորձագետների ներգրավմամբ:</p>	Դպրոցների սովորողներ՝ այդ թվում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող, տնօրենություն, ուսուցիչներ		Օրենքով չարգելված միջոցներ

		միջազգային և տեղական կազմակերպություններ			
4	Մրցունակ կրթության ապահովմանն ուղղված աշխատանքների Կազմակերպում և աջակցություն	Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոն, միջազգային և տեղական կազմակերպություններ, փորձագետներ	1. Դպրոցների էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառությանն առնչվող գիտելիքների զարգացման նպատակով խորհրդատվական հանդիպումների կազմակերպում, 2. Դասապրոցեսում կրթական էլեկտրոնային ռեսուրսների կիրառման խրախուսում՝ վերապաստրաստման ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվության տեղայնացման, ուսուցիչների մասնակցության խրախուսման միջոցով: 3. Մեդիագրագիտության գիտելիքների փոխանցման նպատակով սեմինարների իրականացում:	Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության դպրոցների տնօրենություն, մանկավարժներ, սովորողներ	Օրենքով չարգելված միջոցներ
5	Արտակարգ ընդունակություններով դպրոցականների հայտնաբերում և խրախուսում	ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարություն	Սովորողների ինտելեկտուալ կարողությունների զարգացմանը նպաստելու նպատակով դպրոցական առարկայական օլիմպիադաների տարածքային, քաղաքային փուլերի կազմակերպում և անցկացում. լավագույնների խրախուսում:	Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության դպրոցների աշակերտներ, մանկավարժներ	Երևան համայնքի բյուջե
6	Աջակցություն սովորողների արժեհամակարգի ձևավորման գործընթացին	ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն, Հայաստանի գրողների միություն, մշակութային համապատասխ	1. Հայ ժողովրդի նշանավոր զավակներին, տոներին նվիրված ցերեկույթների, տարվա հորեյարներին նվիրված միջոցառումների կազմակերպման խրախուսում, 2. Գրքի և մայրենիի օրվան նվիրված միջոցառման կազմակերպում 3. Բնապահպանական (էկո) ակումբների ձևավորման խրախուսում. դպրոցականների	Սովորողներ, մանկավարժական համակազմեր, համայնք	Երևան համայնքի բյուջե, օրենքով չարգելված այլ միջոցներ

		ան օջախներ՝ համաձայնությամբ, հրատարակչություններ, միջազգային և տեղական կազմակերպություններ, փորձագետներ	շրջանում բնապահպանական դաստիարակությանը միտված նախաձեռնողական ծրագրերի իրականացում, 4. Կիրառական ռազմագիտության գիտելիքներին և հմտությունների զարգացմանը միտված ծրագրերի իրականացում, 5. Արտակարգ իրավիճակներում քաղաքացիական պաշտպանության գիտելիքի կիրառական հմտությունների զարգացում՝ դպրոցների համագործակցային վարժանքների, մասնագետների ներգրավմամբ թեմատիկ սեմինարների միջոցով, 6. Լուսանկարչական մրցույթի կազմակերպում, 7. Հանրային առողջապահական միջոցառումների կազմակերպում:			
7	Դպրոցների կառավարման և խորհրդակցական մարմինների գործունեության խրախուսում	Տեղական և միջազգային կազմակերպություններ, փորձագետներ	1. Դպրոցների կոլեգիալ կառավարման մարմինների՝ խորհուրդների անդամների ներգրավմամբ սեմինարների կազմակերպում, 2. Աշակերտական համաժողովի և/կամ քննարկումների կազմակերպում՝ արդի թեմաներով, 3. Մտքերի գեներացիայի խթանման և համակարգման հմտությունների, ծրագրային առաջարկների մշակման նախնական գիտելիքների փոխանցման դասընթացի անցկացում:	Դպրոցների կառավարման, աշակերտական խորհուրդների անդամներ		

8	Կրթական հաստատությունների ընթացիկ գործունեության մշտադիտարկում	Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոն, կրթության տեսչական մարմին, դպրոցների տնօրեններ	1.Վարչության և դպրոցների հաղորդակցության արդյունավետ ձևաչափի մշակում և գործարկում, 2. Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների կողմից Կրթության տեսչական մարմնի արձանագրած հիմնական խախտումների վաղ հայտաբերման նպատակով պարբերական ուսումնասիրությունների իրականացում:	Վարչության աշխատակիցներ, տնօրեններ, դպրոցների անձնակազմեր		Ֆինանսավորում չի պահանջվում
9	«Կայուն դպրոցական սնունդ» ազգային ծրագրի ներդրում	ԿԶՆԱԿ, «Կայուն դպրոցական սնունդ» ազգային ծրագրի աշխատակազմ	Երևանի ենթակայության մի քանի դպրոցներում «Կայուն դպրոցական սնունդ» ազգային ծրագրի ներդրման համար պայմանների ապահովում, ծրագրի իրականացում, արդյունքների վերլուծություն, մասսայականացման հնարավորությունների դիտարկման արդյունքների քննարկում, ծրագրի ներդրմանն ուղղված քայլերի ձեռնարկում:	Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության դպրոցներ		Օրենքով չարգելված միջոցներ
Նախադպրոցական ոլորտ						
10	Նյութատեխնիկական բազայի համալրում նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում	Համապատասխան ոլորտային գերատեսչություններ, միջազգային և հասարակական կազմակերպություններ, հիմնադրամներ	Նյութատեխնիկական բազան վերազինելու նպատակով անհրաժեշտ է գնահատել նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների շենքերը, շինությունները, հողամասերը, հաղորդակցության միջոցները, ուսումնամեթոդական և ծրագրային նյութերը, զարգացնող խաղային միջոցները, դիդակտիկ պարագաները, սարքավորումները (և այլն):	Երևանի քաղաքապետարանի հանրակրթության վարչության աշխատակիցներ և Երևանում նախադպրոցական կրթական ծրագրեր իրականացնող կազմակերպություններ	2023-2024թթ.	Երևան համայնքի բյուջե, օրենքով չարգելված այլ միջոցներ
11	Մարդկային ռեսուրսների կառավարում			Նախադպրոցական կրթության ոլորտում ընդգրկված անձնակազմերի մասնագիտական գիտելիքների,	Երևանի քաղաքապետարանի և վարչական	2023թ. ընթացքում

			աշխատանքային ունակությունների, հմտությունների կատարելագործում վերապատրաստման և փորձի փոխանակման դասընթացների միջոցով, ինչպես նաև ծնողավարության դասընթացներ և ծնողների իրազեկման միջոցառումներ:	շրջանների աշխատակիցներ և Երևանի ենթակայության նախադպրոցական կրթական ծրագրեր իրականացնող կազմակերպություններ, ինչպես նաև ծնողական համայնքի ներկայացուցիչներ		
12	Մանկապարտեզների գույքի ձեռքբերում	Վարչական շրջաններ	1.Գույք՝ երեխաների և աշխատակազմի համար)՝ երկհարկանի մահճակալ, եռահարկ մահճակալ, գրապահարան, աշխատանքային աթոռ, մանկական սեղան, մանկական աթոռ և այլն 2.խոհանոցային գույք, սպասք (սալօջախ, սննդի մշակման սեղաններ՝ տարբերակված, հացի պահպանման համար նախատեսված պահարան, ափսեներ, բաժակներ և այլն)	Մանկապարտեզների սաներ, աշխատակիցներ, երեխաների ծնողներ		
13	Մանկապարտեզների շենքերի հիմնանորոգում	Միջազգային կազմակերպություններ:	Թվով 23 մանկապարտեզների շենքերի հիմնանորոգում. 1.Երևանի միջոցներով հիմնանորոգման ծրագրում ընդգրկված են թվով 11 մանկապարտեզներ, 2.Երևանի էներգաարդյունավետության հիմնանորոգման ծրագրում ընդգրկված են թվով 12 մանկապարտեզներ:	Մանկապարտեզների սաներ, ծնողներ և հաստատության աշխատակիցներ		
14	Նախադպրոցական կրթության մատչելիություն	ՀԿ-ներ, ՀՀ ԿԳՄՄՆ, ԿՏԱԿ, ԿԶՆԱԿ:	Նախադպրոցական անվճար կրթություն, շենքերի հիմնանորոգում, գույքի նորացում, հերթագրված երեխաների ընդունելության հիմնախնդրի կարգավորում,	Մանկապարտեզներ սաներ, ծնողներ և հաստատության աշխատակիցներ		

			մանկապարտեզներում համընդհանուր ներառման գործընթացի իրականացում:			
15	Ներառական կրթության արդյունավետության խթանում	ՀՀ ԿԳՄՄՆ, ԿԶՆԱԿ, Հանրապետական մանկավարժաժողովի գերանական կենտրոն, տարածքային մանկավարժաժողովի գերանական աջակցության կենտրոններ, ՀԿ-ներ:	1. Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթադաստիարակչական աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպման նպատակով մանկապարտեզների մանկավարժական համակազմերի համալրում համապատասխան մասնագետներով, 2. Համընդհանուր ներառման ծրագրի շրջանակում՝ մասնագետների վերապատրաստում՝ համագործակցելով շահագրգիռ հասարակական կազմակերպությունների հետ, 3. Փորձի փոխանակում, սեմինարներ՝ փորձագետների ներգրավմամբ:	Մանկապարտեզների սաներ, ծնողներ և հաստատության աշխատակիցներ	2023-2024 թթ. ընթացքում	
16	Նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների ընթացիկ գործունեության մշտադիտարկում	Երևան քաղաքի կառավարման տեխնոլոգիաների կենտրոն, Կրթության տեսչական մարմին, մանկապարտեզների տնօրեններ	Հսկողություն՝ 1. Երեխաների հետ տարվող կրթադաստիարակչական աշխատանքների նկատմամբ, 2. Աշխատանքային կարգապահության պահպանման նկատմամբ, 3. «Մանկապարտեզ» կառավարման համակարգի կիրառման նկատմամբ:	Վարչության մասնագետներ, վարչական շրջանների համապատասխան բաժինների մասնագետներ, մանկապարտեզների տնօրեններ, մանկապարտեզների անձնակազմ:	2023 թ. ընթացքում	Ֆինանսավորում չի պահանջում

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Երևանի քաղաքապետարանը համագործակցում է արտերկրի ավելի քան 50 քաղաքների հետ և անդամակցում է միջազգային 8 կազմակերպությունների, որոնց հետ ունի լայն պայմանագրային դաշտ և համատեղ իրականացված, իրականացվող և քննարկվող տարբեր ծրագրեր: Վերջին շրջանում ծավալվող համագործակցությունը ամրագրվում է 2014-2022թթ. կտրվածքով:

Քույր և գործընկեր քաղաքներ	Կազմակերպություններ	Հուշագրեր, համաձայնագրեր, պայմանագրեր 2014-2022թթ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Աթենք (Հունաստան) 2. Ամման /Հորդանան/ 3. Անտանանարիվու (Մադագասկար) 4. Անտոնի (Ֆրանսիա) 5. Աշխաբադ (Թուրքմենստան) 6. Առնուվիլ (Ֆրանսիա) 7. Բեյրութ (Լիբանան) 8. Բուենոս Այրես (Արգենտինա) 9. Բուխարեստ (Ռումինիա) 10. Բրատիսլավա (Սլովակիա) 11. Գլենդել (ԱՄՆ) 12. Դամասկոս (Սիրիա) 13. Դելի (Հնդկաստան) 14. Դոնի Ռոստով (Ռուսաստանի Դաշնություն) 15. Դրագինյան (Ֆրանսիա) 16. Թբիլիսի (Վրաստան) 17. Իլ դը Ֆրանս շրջանային խորհուրդ (Ֆրանսիա) 18. Լիոն (Ֆրանսիա) 19. Լոս Անջելես (ԱՄՆ) 20. Խանթի-Մանսիյսկ (ՌԴ) 21. Կալինինգրադ (ՌԴ) 22. Կարարա (Իտալիա) 23. Կիև (Ուկրաինա) 24. Կրասնոդար (ՌԴ) 25. Ղազվին (Իրան) 26. Մարսել (Ֆրանսիա) 27. Մինսկ (Բելառուս) 28. Մոնրեալ (Կանադա) 29. Մոսկվա (ՌԴ) 30. Նիս (Ֆրանսիա) 31. Նովոսիբիրսկ (Ռուսաստանի Դաշնություն) 32. Պեզարո (Իտալիա) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Քաղաքապետները հանուն խաղաղության» կազմակերպություն 2. ԱՊՀ երկրների, մայրաքաղաքների և խոշոր քաղաքների միջազգային համաժողով / IAC / 3. «ICLEI Տեղական իշխանությունները հանուն կայունության» ասոցիացիա 4. Ֆրանսախոս քաղաքապետների միջազգային ասոցիացիա 5. Միջազգային քաղաքային համայնքների «Լուսավորում» /LUCI / ասոցիացիա 6. Համաշխարհային պատմական ժառանգության քաղաքների կազմակերպություն 7. «ԵՎՐՈՍԻԹԻՍ» ասոցիացիա 8. Քաղաքապետների դաշնագիր 	<p>Երևան քաղաքը հիմնել է նոր համագործակցություններ Խանտի Մանսիսկ /ՌԴ/ /2014թ./ , Աշխաբադ /Ղազախստան/ /2014թ./, Ամման /Հորդանան/ 2014թ./, Նովոսիբիրսկ /ՌԴ/ 2014թ./, Կրասնոդար /ՌԴ/ 2014թ./, Անտոնի /Ֆրանսիա /2014 թ./Վուլբրի /Ավստրալիա/ 2017թ. /,Լիոն /2018թ./ ,Իլ դը Ֆրանս շրջան /2018թ/,Ռոստով / ՌԴ/ 2021., Լայպցիգ /ԳԴՀ/ 2021թ. քաղաքների հետ</p> <p>Մուգենշտուրմ – Դավթաշեն վարչական շրջան, 2021թ., Ցինդաո/ՉԺՀ/2022թ., Դոհա/Կատար/2022թ.Սանկտ Պետերբուրգի Օրենսդիր ժողով (ՌԴ)- 2022թ.</p>

<p>33. Պեկին (Չինաստան)</p> <p>34. Պլեսի Ռոբինսոն (Ֆրանսիա)</p> <p>35. Պոդգորիցա (Չեռնոգորիա)</p> <p>36. Ռիգա (Լատվիա)</p> <p>37. Ռիո դե Ժանեյրո (Բրազիլիա)</p> <p>38. Սան Պաուլու (Բրազիլիա)</p> <p>39. Սանկտ Պետերբուրգ (ՌԴ)</p> <p>40. Սոֆիա (Բուլղարիա)</p> <p>41. Սպահան (Իրան)</p> <p>42. Ստավրոպոլ (ՌԴ)</p> <p>43. Ստեփանակերտ (Արցախի Հանրապետություն)</p> <p>44. Վարշավա (Լեհաստան)</p> <p>45. Վենետիկ (Իտալիա)</p> <p>46. Վիեն (Ֆրանսիա)</p> <p>47. Վիլնբի (Ավստրալիա)</p> <p>48. Վոլգոգրադ (ՌԴ)</p> <p>49. Տոսկանայի մարզ (Իտալիա)</p> <p>50. Փարիզ (Ֆրանսիա)</p> <p>51. Քեմբրիջ (ԱՄՆ)</p> <p>52. Քիշնև (Մոլդովա)</p> <p>53. Օդեսա (Ուկրաինա)</p>		
--	--	--

Հիմնախնդիրներ՝

1. Երևանում հստակ և արդիական ծրագրերի կյանքի կոչման համար, երկկողմ և բազմակողմ համագործակցությունների իրականացում,
2. Երևանի քաղաքային տնտեսության տարբեր բնագավառներում միջազգային համագործակցության շրջանակներում հնարավոր ռեսուրսների ներգրավման ակտիվացում,
3. Արտերկրի մայրաքաղաքների և խոշոր քաղաքների հետ համաձայնագրերի ստորագրում՝ համագործակցության կոնկրետ ուղղություններով ու հստակ պայմանավորվածությունների ձեռքբերմամբ և բազմակողմ համագործակցության աշխարհագրության ընդլայնում,
4. Երկկողմ այցերի, ինչպես նաև միջազգային և տարածաշրջանային կառույցներում ներկայության առումով Երևան քաղաքի ակտիվացում՝ իր մայրաքաղաքային գործառույթներից ելնելով:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Մայրաքաղաքի գործընկերային հարաբերությունների ընդլայնում	Քույր և գործընկեր քաղաքներ	<p>1. Երևանի հանրաճանաչելիության բարձրացման, օտարերկրյա ներդրումների ներգրավման, ինչպես նաև զբոսաշրջության զարգացմանը աջակցելու նպատակով , մայրաքաղաքի գործընկերային հարաբերությունների ընդլայնում՝ համագործակցության համաձայնագրերի կնքում, թարմացում, առկա համաձայնագրերի շրջանակում կապերի ակտիվացում, Երևանի՝ իբրև մշակութային խոշոր կենտրոնի ներկայացում:</p> <p>2. Ստորագրել համագործակցության համաձայնագրեր ԻԻՀ մայրաքաղաք Թեհրանի հետ, Ֆրանսիայի Լիոն քաղաքի, Ավստրիայի մայրաքաղաք Վիեննայի, Սլովենիայի մայրաքաղաք Լյուբլյանայի, Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության մայրաքաղաք Կահիրեի, ԻԻՀ Շիրազ, Ղրղզստանի մայրաքաղաք Բիշկեքի, Ղազախստանի մայրաքաղաք Նուր-Սուլթանի հետ,</p> <p>3. Ակտիվացնել համագործակցության կապերը արդեն իսկ կնքված համագործակցության համաձայնագրերի շրջանակներում /Փարիզ, Լոս Անջելես, Վենետիկ, Ռիգա, Սոֆիա, Աթենք, Բեյրութ, Լիոն, Մարսել, Քեմբրիջ (ԱՄՆ) և այլն/,</p> <p>4. Թարմացնել համագործակցության համաձայնագրերը ԱՄՆ Մասաչուսեթս</p>	Երևանի բնակիչներ, Երևանի քաղաքապետարան, քույր և գործընկեր քաղաքներ	2023-2024թթ.	Երևան համայնքի բյուջե, Օրենքով չարգելված միջոցներ

			<p>նահանգի Քեմբրիջ քաղաքի, Մոնտենեգրոյի մայրաքաղաք Պոդգորիցայի, Բելառուսի մայրաքաղաք Մինսկի, Իտալիայի Տոսկանա և Կանադայի Մոնրեալ քաղաքների հետ,</p> <p>5. Երևանի քաղաքապետարանի և Սանկտ Պետերբուրգի կառավարության միջև կնքված համագործակցության ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է անցկացնել Երևանի օրերը Սանկտ Պետերբուրգում,</p> <p>6. Աջակցել ներդրումային միջազգային ցուցահանդեսներին մասնակցության ապահովմանը, գործընկեր քաղաքներում ներդրումային շնորհանդեսների կազմակերպմանը,</p> <p>7. Ակտիվացնել Երևանի՝ տնտեսապես զարգացած գործընկեր քաղաքներից Երևան գործարար այցելությունների կազմակերպման աշխատանքները,</p> <p>8. Ակտիվացնել կապերը Երևանի քաղաքապետարանի և գործընկեր քաղաքների տուրիզմի պատասխանատուների միջև,</p> <p>9. Իրականացնել եղբայրության պուրակներ և զբոսայգիներ հիմնելու ծրագրեր,</p> <p>10. Իրախուսել և ընդլայնել վարչական շրջանների և գործընկեր քաղաքների, ինչպես նաև խոշոր քաղաքների վարչական միավորների միջև համագործակցությունը, տրամադրել տեղեկատվություն Երևանի գործընկեր քաղաքներին Երևանում անցկացվելիք միջոցառումների և փառատոնների վերաբերյալ:</p>		
--	--	--	---	--	--

2	<p>Միջազգային համագործակցությունների շրջանակներում համատեղ ծրագրերի մշակում և միջոցառումների իրականացում</p>	<p>Միջազգային կազմակերպություններ , նախաձեռնություններ և համագործակցության այլ հարթակներ</p>	<p>Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ակտիվացնել աշխատանքները սփյուռքի կառույցների և ՀՀ դիվանագիտական հաստատությունների հետ կոնկրետ ծրագրերի ներկայացման առումով, համագործակցել միջազգային և տարածաշրջանային կառույցների շրջանակներում, 2. Ցուցաբերել ակտիվ մասնակցություն AIMF-ի ամենամյա գագաթաժողովներին, կազմակերպել փոխայցելություններ ֆրանսիական քույր և գործընկեր քաղաքների հետ և մշակել համատեղ ծրագրեր, 3. Ցուցաբերել ակտիվ մասնակցություն «Եվրոսիթիս» ասոցիացիայի աշխատանքներին, ինչպես նաև ապահովել հնարավոր ներգրավում Եվրամիության կողմից ֆինանսավորվող ծրագրերին, 4. ՀՀ-ում և ՀՀ-ից դուրս գործող միջազգային և տարածաշրջանային կառույցների հետ բանակցությունների վարում՝ տեխնիկական օժանդակության տրամադրման վերաբերյալ, 5. Իրականացնել ԱՄՆ Լոս Անջելես քաղաքի հետ համատեղ ծրագրեր 6. Իրականացնել Վրաստանի մայրաքաղաք Թբիլիսի քաղաքի հետ համատեղ ծրագրեր, 7. Իրականացնել Հորդանանի Հաշիմյան Թագավորության մայրաքաղաք Ամմանի հետ համատեղ ծրագրեր, 8. Իրականացնել ՀՀ մարզերի և ԱՀ շրջանների հետ համատեղ ծրագրեր 	<p>Երևանի բնակիչներ, Երևանի քաղաքապետարան, քույր և գործընկեր քաղաքներ</p>	<p>2023-2024թթ.</p>	<p>Երևան համայնքի բյուջե, օրենքով չարգելված միջոցներ</p>
---	--	--	---	---	---------------------	--

			<p>9.Իրականացնել ՀՀ Երևանի քաղաքապետարանի և ՌԴ Սանկտ Պետերբուրգի կառավարության միջև առևտրատնտեսական, գիտատեխնիկական և մշակութային ոլորտներում 2021-2025թթ. համագործակցության զարգացման միջոցառումների ծրագրով սահմանված կետերը աշխատակազմի համանատասխան ստորաբաժանումների հետ համագործակցությամբ(կոմունալ տնտեսություն, արտաքին ձևավորման և գովազդ, «Երևան քաղաքի կառավարման տեխնոլոգիաների կենտրոն» ՓԲԸ, զարգացման և ներդրումային ծրագրեր, երեխաների և սոցիալական պաշտպանություն, առողջապապություն, տրանսպորտ, հանրակրթություն, մշակույթ և սուրիզմ):</p>			
3	<p>Համագործակցությունների շրջանակում քաղաքապետարանի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների աշխատակիցների կարողությունների բարձրացում</p>	<p>Միջազգային կազմակերպություններ , քույր և գործընկեր քաղաքներ, ինչպես նաև ՀՀ-ում դիվանագիտական ներկայացուցչություններ</p>	<p>Աշխատակիցների կարողությունների բարձրացում ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է քաղաքապետարանի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների, ինչպես նաև քաղաքապետարանի ենթակայության հաստատությունների աշխատակիցների վերապատրաստումների կազմակերպում և փորձագիտական աջակցություն, անհրաժեշտության դեպքում նաև օտար լեզուների դասընթացների կազմակերպում: Ծրագրի շրջանակներում կիրականացվեն նաև փորձի փոխանակման ծրագրեր քույր և գործընկեր քաղաքների հետ</p>	<p>Երևանի բնակիչներ, Երևանի քաղաքապետարան, քույր և գործընկեր քաղաքներ</p>	<p>2023-2024թթ.</p>	<p>Երևան համայնքի բյուջե, օրենքով չարգելված միջոցներ</p>

			<p>համագործակցությունների շրջանակում, որը կներառի.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Երևանի և Թեհրանի քաղաքապետարանների ներկայացուցիչների փոխայցելություններ, ✓ Երևանի քաղաքապետարանի և Լիոնի Մետրոպոլի միջև համագործակցություն, ✓ Իլ դը Ֆրանսի շրջանային խորհրդի և Երևանի քաղաքապետարանի միջև համագործակցության շրջանակներում մասնագիտական սեմինարների և փորձի փոխանակման ծրագրի շարունակական իրականացում՝ ֆրանսիական առաջատար մասնագետների մասնակցությամբ: 			
--	--	--	--	--	--	--

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Մշակութային կյանքի հագեցվածությամբ, դրա բազմազանությամբ, սոցիալական, տարիքային տարբեր խմբերի համար հասանելիությամբ, ինչպես նաև անհատի, տարբեր կազմակերպությունների համար մշակութային գործունեության բարենպաստ պայմանների և ենթակառուցվածքների առկայությամբ է մեծապես պայմանավորված հասարակության և երկրի հանրային կյանքի որակն ու մշակութային դիմագիծը:

Երևան համայնքի ենթակայությամբ գործող մշակութային կազմակերպությունները, ՀՀ պետական մշակութային քաղաքականությանը համապատասխան, իրականացնում են Երևան համայնքի մշակութային միջավայրի, մշակութային և ստեղծարար ենթակառուցվածքների ձևավորման, պահպանման և զարգացման, հայ և համաշխարհային մշակութային ժառանգության պահպանության, պաշտպանության, ուսումնասիրության, ժամանակակից արվեստի ստեղծագործությունների ստեղծման և տարածման համար նպաստավոր պայմանների ապահովման, ինչպես նաև մշակութային բազմաժանր միջոցառումների իրականացման և այլ գործառույթներ:

Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության առողջապահական կազմակերպություններ	
Մշակութային կազմակերպություններ	70
Թանգարան	5
Թատրոն	3
Գրադարան	19
Երաժշտական, արվեստի և գեղարվեստի դպրոցներ	26
Գեղագիտական զարգացման և մշակույթի տներ	13
Մանկական ֆիլիհարմոնիաներ	2
«Երևան» փողային նվագախումբ	
«Հայ Արտ» մշակույթի կենտրոն	

Երևան քաղաքի ավագանին 2021 թվականի դեկտեմբերի 28-ին կայացրել է Հայաստանի Հանրապետության «Մարաթուկ» մշակութային կենտրոն համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպության լուծարման մասին հ. 503-Ա որոշումը, իսկ «Երևանի կենդանաբանական այգի» ՀՈԱԿ-ի գործունեության վերահսկման գործառույթները 2022թ.-ից վերապահված են աշխատակազմի բնապահպանության վարչությանը:

Երևան համայնքի բնակչության լայն զանգվածներին պետական, ազգային և այլ միջոցառումներին ընդգրկելու, վարչական շրջաններում մշակութային ծառայություններից օգտվելու մատչելիություն ապահովելու, ինչպես նաև ազգային մշակույթին և արվեստին հաղորդակցվելու նպատակով կազմակերպվում են մշակութային բազմաժանր միջոցառումներ, պետական, եկեղեցական, ազգային և այլ տոներին նվիրված ծրագրեր:

Մշակույթի ոլորտի առաջնահերթություններից է համագործակցությունը քույր ու գործընկեր քաղաքների, միջազգային մշակութային կառույցների հետ, ինչպես նաև այդ կառույցների մշակութային կյանքին ինտեգրման ապահովումը:

1. Մշակույթի ոլորտի ենթակառուցվածքների շարունակական զարգացում և արդիականացում,
2. Մշակութային ծրագրերի, փառատոնների, ցուցահանդեսների, համերգային ծրագրերի, այլ մշակութային միջոցառումների կազմակերպմանն ուղղված աշխատանքների ակտիվացում,
3. Մշակութային ծրագրերի առավել ակտիվ հանրահոշակման, մշակութային կյանքին բնակչության ինտեգրման անհրաժեշտություն,
4. Ոլորտում տեղեկատվական-հաղորդակցական, նորագույն տեխնոլոգիաների և էլեկտրոնային կառավարման համակարգերի ներդրման և կիրառման, ինչպես նաև մշակութային արժեքների թվայնացման գործընթացի խթանման անհրաժեշտություն,
5. Գրադարանային համակարգի գործունեության օպտիմալացում, գրադարանային ֆոնդի համալրում, ոլորտի հասանելիության ապահովման, ինչպես նաև միասնական տեղեկատվական շտեմարանի գործունեությանն ուղղված աշխատանքների իրականացման անհրաժեշտություն,
6. Թանգարանային նմուշների ամրակայման, վերականգնման աշխատանքների շարունակական իրականացում, ֆոնդապահոցներում և ցուցադրություններում առկա թանգարանային առարկաների անվտանգության ապահովման անհրաժեշտություն,
7. Թանգարաններում ֆոնդապահոցների ջերմախոնավային համակարգի ստեղծում, առկա համակարգերի բարելավման և վերազինման անհրաժեշտություն,
8. Թանգարանային հավաքածուների և արխիվի գիտական հետազոտության և ուսումնասիրման, դրանց արդյունքների ներկայացման անհրաժեշտություն,
9. Թատրոնների խաղացանկերի շարունակական համալրում,
10. Թատրոնների շենքային պայմանների բարելավման, նյութատեխնիկական բազայի արդիականացման անհրաժեշտություն,
11. Մշակութային կրթության ոլորտի հաստատությունների գործունեության բարելավման, արվեստի և երաժշտական դպրոցներում ուսուցման մատչելիության և հասանելիության ապահովման անհրաժեշտություն,
12. Երաժշտական և արվեստի դպրոցներն անհրաժեշտ գույքով և երաժշտական գործիքներով համալրելու անհրաժեշտություն:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Մշակութային միջոցառումների իրականացում		Երևան քաղաքի բնակչության լայն զանգվածների ընդգրկում պետական, ազգային և այլ միջոցառումներին, ազգային մշակույթի և արվեստի հաղորդակցվելու մատչելիության ապահովում, մշակութային միջավայրի պահպանում և զարգացում, հայ և համաշխարհային հոգևոր-մշակութային արժեքների վրա խարսխված մշակութային արտադրանքի ստեղծման և ծառայությունների մատուցման գործընթացի խթանում, հանրության մշակութային պահանջներին համապատասխան մշակութային միջոցառումների մշակում և իրականացում:	Բնակչություն զբոսաշրջիկներ		
2	Երաժշտական, արվեստի և գեղարվեստի դպրոցներում արտադպրոցական դաստիարակություն	ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարություն, Երևանի քույր և գործընկեր քաղաքներ, հասարակական կազմակերպություններ	Մշակութային նախնական մասնագիտական կրթության իրականացում, արտադպրոցական գեղագիտական դաստիարակություն, ազգային և համաշխարհային մշակութային ժառանգության ծանոթացում և ուսուցում, համապատասխան միջին և բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում հետագա ուսման նախապատրաստում, մշակութային կրթության և գեղագիտական դաստիարակության տարբեր ձևերի վճարովի ուսուցման իրականացում, բնակչության սոցիալական և տարիքային տարբեր խմբերի համար արվեստի զանազան ճյուղերի, մշակույթի և արհեստների ուսուցողական ծրագրերի կազմակերպում, երեխաների և պատանիների ստեղծագործական	Երեխաներ	Տարվա ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե, օրենքով չարգելված այլ միջոցներ

			կարողությունների զարգացում, օժտված և տաղանդավոր երեխաների և պատանիների բացահայտում, ապագա կիրթ և բազմակողմանի զարգացած քաղաքացու ձևավորում			
3	Մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններում և մշակույթի տներում արտադարոցական դաստիարակություն		Լրացուցիչ կրթադաստիարակչական բնույթի գործունեության իրականացում, սովորողների ազատ ժամանցի կազմակերպում, հետաքրքրությունների և նախասիրությունների զարգացման համար պայմանների ստեղծում, մտավոր-հոգևոր, ստեղծագործական ունակությունների, գեղագիտական, ֆիզիկական զարգացում, հայրենասիրական դաստիարակություն, բնապահպանական և կիրառական այլ ոլորտներում գիտելիքների ձևավորում, ապագա կիրթ և բազմակողմանի զարգացած քաղաքացու ձևավորում:			
4	Համայնքային մշակույթի և ազատ ժամանցի կազմակերպում		Լրացուցիչ կրթադաստիարակչական բնույթի գործունեության իրականացում, երեխաների և մեծահասակների մտավոր-հոգևոր, ստեղծագործական ունակությունների, գեղագիտական, ֆիզիկական զարգացում, հայրենասիրական դաստիարակություն, բնապահպանական և կիրառական այլ ոլորտներում գիտելիքների ձևավորում, ապագա կիրթ և բազմակողմանի զարգացած քաղաքացու ձևավորում:	Երեխաներ, պատանիներ և մեծահասակներ		
5	Արտադարոցական դաստիարակության հաստատությունների համար գույքի և երաժշտական	Ոլորտային կազմակերպություններ	Երաժշտական և արվեստի դարոցների գործունեության արդյունավետության բարձրացում, անհրաժեշտ գույքով՝ երաժշտական գործիքներով և համապատասխան պարագաներով ապահովում:	Երաժշտական և արվեստի դարոցների սաներ	Տարվա ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե

	գործիքների ձեռքբերում					
6	Արտադարձրոցական դաստիարակություն և երաժշտական և արվեստի դպրոցներում ազգային, լարային և փողային նվագարանների գծով ուսուցում	ՀՀ ԿԳՄՍ և ՀՀ ֆինանսների նախարարություններ	Երաժշտական և արվեստի դպրոցներում ազգային, լարային և փողային նվագարանների գծով ուսուցում: Ծրագիրը գործում է 2007 թվականից, որի արդյունքում նվաճված դպրոցներում բացվել են ազգային նվագարանների նոր դասարաններ՝ խթանելով ազգային գործիքների պահպանումը, զարգացումը և տարածումը, ինչպես նաև ծրագրի արդյունքում կարևորվում է դասական երաժշտական՝ լարային և փողային գործիքների պրոպագանդումը: Ծրագրի շրջանակում ընդգրկված է 276 շահառու:	Երաժշտական և արվեստի դպրոցների սասներ		
7	Գրադարանային ծառայություններ	ՀՀ ԿԳՄՍ, Երևանի քույր և գործընկեր քաղաքներ, հասարակական կազմակերպություններ	Բնակչության գրադարանային-տեղեկատվության սպասարկում, հայ և համաշխարհային գրականության հանրահոշակում:	Բնակիչներ		Երևան համայնքի բյուջե, օրենքով չարգելված այլ միջոցներ
8	Համայնքային գրադարանների ֆոնդերի համալրում	ՀՀ ԿԳՄՍ, հասարակական կազմակերպություններ	Բնակչության գրադարանային-տեղեկատվության սպասարկման բարելավմանն ուղղված աշխատանքների իրականացում, հայ և համաշխարհային դասական և ժամանակակից գրականության հանրահոշակում:	Համայնքային գրադարաններ, ընթերցասերներ		Երևան համայնքի բյուջե
9	Թանգարանային ծառայություններ և ցուցահանդեսներ	ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարություն, Երևանի քույր և գործընկեր քաղաքներ,	Մշակութային ժառանգության պահպանման և հանրահոշակման գործընթացի խթանում, Երևանի՝ որպես մշակութային հարուստ ժառանգություն և ավանդույթներ ունեցող քաղաքի տեղորոշում և հանրահոշակում,	Բնակիչներ, զբոսաշրջիկներ	Տարվա ընթացքում	ՀՀ պետական բյուջե, Երևան համայնքի

		հասարակական կազմակերպություններ	մշակութային զբոսաշրջության խրախուսում, բնակչությանը մշակութային արժեքներին ծանոթացում, ցուցադրությունների կազմակերպում:			բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
10	Թատերական ներկայացումներ		Ազգային թատերարվեստի ավանդույթների պահպանում, դասական և ժամանակակից լավագույն ստեղծագործությունների բեմադրում, հին բեմադրությունների վերականգնում, նոր բեմադրությունների ներկայացում, ժամանակից թատերգության ներկայացում, հայ և համաշխարհային հեղինակների բարձրարժեք ստեղծագործությունների բեմականացում:			
11	Երաժշտարվեստի և պարարվեստի համերգների կազմակերպում		Երաժշտարվեստի և պարարվեստի բնագավառում հասարակության հոգևոր պահանջների ձևավորում ու բավարարում, ազգային կատարողական արվեստի պահպանում, տարածում և զարգացում, համերգային ծրագրերի կազմակերպում:			

ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒՄ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Ք. Երևան	
	Չափի միավոր	2022
Փողոցների քանակ	միավոր	1100
Փողոցների երկարություն	կմ	955
Փողոցների և հրապարակների ընդհանուր մակերես	քմ	15.343
Վերգետնյա անցումներ	հատ	30
Ստորգետնյա անցումներ	հատ	41
Հուշարձաններ	հատ	401

Մայրաքաղաքը առավել բարեկեցիկ և հարմարավետ դարձնելու նպատակով վերանորոգման աշխատանքներ են կատարվում բակային տարածքներում:

Իրականացվում են մայրերի ընթացիկ նորոգման (սալիկապատման) և հիմնանորոգման աշխատանքներ:

Հաշվի առնելով, որ տարեկան մայրաքաղաք են ներմուծվում մեծ քանակությամբ ավտոմեքենաներ և փողոցներում երթևեկում են ծանր տրանսպորտային միջոցներ, որից մաշվում և քայքայվում է փողոցների ասֆալտբետոնե ծածկը, յուրաքանչյուր տարի անհրաժեշտություն է առաջանում իրականացնել փողոցների ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգման և հիմնանորոգման աշխատանքներ, ինչպես նաև կառուցել նոր փողոցներ, անցուղիներ և տրանսպորտային հանգույցներ:

Որպես մայրաքաղաքի այցեքարտ՝ կարևորվում են կամուրջների և կամրջային կառույցների արտաքին տեսքն ու հուսալիությունը, շենքերի ճակատային հատվածների պատճառով վիճակը, որի ապահովման համար կատարվում են կամուրջների պահպանման, ընթացիկ նորոգման, շենքերի ճակատային պատերի նորոգման, լվացման և վթարային շքապատշգամբների վերանորոգման աշխատանքներ:

Գերակա խնդիր է հանդիսանում նաև մայրաքաղաքի բնակիչների և հյուրերի հանգստի կազմակերպման համար անհրաժեշտ հարմարավետ պայմաններ ստեղծելը, որի նպատակով անհրաժեշտ է մեծացնել նոր հանգստի գոտիների, այգիների և պուրակների ստեղծման, բակային տարածքների և խաղահրապարակների կահավորման աշխատանքների ծավալները:

Ոլորտի գերակայություններից է կրթական, նախադպրոցական, արտադպրոցական, մարզական և առողջապահական հաստատություններում վերանորոգման կամ հիմնանորոգման էներգախնայողության ապահովման աշխատանքների իրականացումը:

Մայրաքաղաքում բնակիչների և հյուրերի անվտանգ և հարմարավետ տեղաշարժը ապահովելու նպատակով ըստ անհրաժեշտության կառուցվում են հետիոտնային անցումներ, վերանորոգվում և շահագործման բարենպաստ պայմաններ են ստեղծվում առկա անցումներում:

Նոր անցումների ստեղծման վայրերն ընտրվում են ուսումնասիրության և մասնագիտական քննարկումների արդյունքում՝ հաշվի առնելով նաև քաղաքացիների առաջարկները:

Վերգետնյա և ստորգետնյա անցումներից մեծ մասը բավարար վիճակում են, մի շարք գետնանցումներում, որտեղ անհրաժեշտ են վերանորոգման աշխատանքներ, քաղաքապետարանի ծրագրերով կատարվում են երեսապատման, աստիճանների նորոգման, հարդարման, ջրամեկուսացման, ջրահեռացման և լուսավորության աշխատանքներ: Վերանորոգման աշխատանքներ են իրականացվում նաև անցումներում գործող վարձակալող սուբյեկտների կողմից:

Երևանի քաղաքապետարանն իրականացնում է ՀՀ կառավարության 20.04.2002թ. հ.438 որոշման համաձայն Երևանի սեփականություն հանդիսացող 401 հուշարձանների պահպանումը, սպասարկումն ու պատվանդանների նորոգման աշխատանքները:

Երևանի քաղաքապետարանի տարեկան ծրագրերի շրջանակներում պարբերաբար կատարվում են հուշարձանների լվացման, պատվանդանների վերանորոգման և տարածքների բարեկարգման աշխատանքներ:

Հիմնախնդիրներ՝

1. Քաղաքային նշանակության մայրուղիների պատշաճ որակի ապահովում,
2. Երևան քաղաքի փողոցների բարեկարգում, հիմնանորոգում,
3. Հուսալի և ժամանակակից ճանապարհների կառուցում,
4. Հողային ծածկույթով (գրունտային) ճանապարհների վերակառուցում, ասֆալտապատում,
5. Մայրերի բարեկարգում,
6. Հետիոտնի առավել մեծ կուտակումներ առաջացնող խաչմերուկներում ստորգետնյա և վերգետնյա հետիոտնային անցումների կառուցում,
7. Կամրջային կառույցների հիմնանորոգում, ընթացիկ նորոգում, շահագործման բարելավում,
8. Առկա հանգստի գոտիների բարեկարգում և նորերի ստեղծում
9. Կրթական, նախադպրոցական, արտադպրոցական, մարզական և առողջապահական հաստատությունների շենքերում վերանորոգում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Փողոցների բարեկարգում		<p>Մայրաքաղաքի փողոցների, մայրուղիների, հրապարակների, բակային տարածքների և այլ ասֆալտապատման կարիք ունեցող տարածքների ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգման աշխատանքների իրականացում քաղաքի կայուն և համաչափ զարգացման գերակա սկզբունքի համատեքստում՝ բոլոր վարչական շրջաններում, շեշտը դնելով ծայրամասային վարչական շրջանների վրա: Կիրականացվեն նաև ճաքալցման աշխատանքներ պոլիմերային և բիտումոպոլիմերային մածուցիկ նյութերով, որը էապես երկարացնում է ասֆալտբետոնե ծածկի ծառայության ժամկետը և հողային պաստառով (գրունտային) ճանապարհների հիմնանորոգման, ասֆալտապատման աշխատանքներ:</p> <p>Նախատեսվում է շարունակել մայթերի վերանորոգում և սալիկապատում:</p>	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	ՀՀ պետական բյուջե և Երևան համայնքի բյուջե
2	Հանգստի գոտիների և բակային տարածքների բարեկարգում		<p>Նախատեսվում է հանգստի գոտիների պահպանում, բարեկարգում, նորերի կառուցում, բակային տարածքների կահավորում մանկական խաղերով և մարզասարքերով: Բոլոր վարչական շրջանների բակային տարածքներում կառուցել խաղահրապարակներ և մինի-ֆուտբոլի դաշտեր, ապահովել դրանց շահագործման անվտանգությունը և</p>		2023թ. 2րդ.-4րդ. եռամսյակ ներ	Երևան համայնքի բյուջե

			պահպանումը				
3	Կրթական, նախադպրոցական, արտադպրոցական, մարզական և մշակութային հաստատությունների շենքերում և բակային տարածքներում վերանորոգման աշխատանքներ	ՄԱԶԾ և E5P Արևելյան Եվրոպայի էներգաարդյունավետության և շրջակա միջավայրի գործընկերության հիմնադրամի հետ	Ըստ անհրաժեշտության կրթական, նախադպրոցական, արտադպրոցական, մարզական հաստատությունների շենքերում ընթացիկ նորոգման, հարդարման, ջերմամեկուսացման, դռների և պատուհանների փոխարինման, տանիքների, սանհանգույցների վերանորոգման, ջեռուցման/հովացման, օդափոխության և օդորակման, լուսավորության համակարգերի վերակառուցման աշխատանքների իրականացում: Նախատեսել վերականգնող էներգիայի աղբյուրների ինտեգրման, հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար շենքերի հասանելիության ապահովումը, արևային ֆոտովոլտային կայանների և արևային ջրատաքացուցիչների կիրառումը: Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել Եվրոպական ներդրումային բանկի, ՄԱԶԾ և E5P Արևելյան Եվրոպայի էներգաարդյունավետության և շրջակա միջավայրի գործընկերության հիմնադրամի աջակցությամբ:	Բնակիչություն, զբոսաշրջիկներ			
4	Առողջապահական հիմնարկների վերանորոգում		Նախատեսվում է իրականացնել նորոգման, ներքին հարդարման, ջերմամեկուսացման, դռների և պատուհանների, հատակների փոխարինման, տանիքների վերանորոգման և տարածքի բարեկարգման աշխատանքներ:			2023թ. 2րդ.-4րդ. եռամսյակներ	
5	Կամուրջների և կամրջային կառույցների շահագործման և պահպանման		Նախատեսվում է իրականացնել կամուրջների և կամրջային կառույցների դեֆորմացիոն կարերի, ջրահեռացման խողովակների մաքրում, հենարանների և թոփչքային կառուցվածքների զննում,			2023թ. ընթացքում	

	ծառայություններ		վնասվածքների դեպքում՝ վերանորոգում, բազրիքների, եզրաքարերի, լուսավորության սյուների և այլ էլեմենտների նորոգում, ներկում, երթևեկելի մասերի և մայթերի մաքրում, նորոգում:			
6	Ստորգետնյա հետիոտնային անցումներ	Մասնավոր ներդրողների և վարձակալների հետ	Ավտոտրանսպորտի ծանրաբեռնված երթևեկության պայմաններում քաղաքացիների անցուդարձն անվտանգ դարձնելու նպատակով անհրաժեշտ են հետիոտնային վերգետնյա և ստորգետնյա անցումներ, որի նպատակով իրականացվում են անցումների վերանորոգման, ինչպես նաև նոր անցումների կառուցման աշխատանքներ:	Բնակիչներ	2023թ. 2րդ.-3րդ. եռամսյակ ներ	Երևան համայնքի բյուջե
7	Հիդրանտների վերանորոգում և նորերի կառուցում		Շենքերի և շինությունների հակահրդեհային անվտանգության ապահովում			
8	Ադմինիստրատիվ շենքերի հիմնանորոգում և նորերի կառուցում		Ադմինիստրատիվ շենքերի հիմնանորոգման, նորերի կառուցման աշխատանքներ			
					2023թ. 2րդ.-4րդ. եռամսյակ ներ	

ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ

Երևան քաղաքի հանրային տրանսպորտի համակարգը ներառում է «Կարեն Դեմիրճյանի անվան Երևանի մետրոպոլիտեն», «Երևանի էլեկտրատրանսպորտ», «Երևանի ավտոբուս», «Երևանտրանս» ՓԲ ընկերությունները և թվով 32 մասնավոր կազմակերպություններ, որոնք պայմանագրային հիմունքներով կանոնավոր ուղևորափոխադրումներ են իրականացնում Երևանի ներհամայնքային ավտոբուսային և միկրոավտոբուսային երթուղիներում, ինչպես նաև «Փարկինգ Սիթի Սերվիս» ՓԲԸ-ն, որն իրականացնում է Երևան քաղաքում վճարովի ավտոկայանատեղերի կահավորման, սպասարկման և հսկողության իրականացման աշխատանքներ:

Երևան քաղաքի ավտոբուսային հավաքակազմը համալրված է տարբեր մակնիշների, տարբեր երկրների թողարկման 802 ավտոբուսներով, որոնցից 249-ը՝ «ՀԻԳԵՐ» մակնիշի, 211-ը՝ «ԺՈՆԳ ԹՈՆԳ» մակնիշի, 62-ը՝ «Բոգդան», 153-ը՝ «Հունդաի», 12-ը՝ «ՊԱԶ», 15-ը՝ «Ջիջիանգ» և 100-ը՝ «ԳԱԶԵԼ Սիթի» մակնիշի: Ավտոբուսների միջին տարիքը կազմում է մոտ 7.3 տարի:

Թվով 802 ավտոբուսներից 584-ը գտնվում է Երևանի ենթակայության «Երևանի ավտոբուս» ՓԲԸ-ի հաշվեկշռում:

Մայրաքաղաքում փաստացի գործում են 43 ավտոբուսային երթուղիներ, որոնցում օրական միջին հաշվով շահագործվում է մոտ 420-430 միավոր շարժակազմ:

«ԳԱԶԵԼ Սիթի» մակնիշի ավտոբուսներով ներկայումս սպասարկվում են Երևանի ներհամայնքային միկրոավտոբուսային թվով 9 երթուղիներ (h.h.26, 38, 47, 24, 22, 55, 48, 62, 50), իսկ «ԺՈՆԳ ԹՈՆԳ» մակնիշի ավտոբուսները սպասարկում են Երևանի ներհամայնքային ավտոբուսային թվով 15 երթուղիներ (h.h.3, 20, 97, 99, 28, 35, 11, 31, 15, 16, 30, 7, 23, 41, 74): Արդյունքում զգալիորեն ավելացել է ավտոբուսներով իրականացվող ուղևորափոխադրումների տեսակարար կշիռը ընդհանուր ծավալում և կազմում է մոտ 53,5%:

Մայրաքաղաք ներկրված նոր «ԺՈՆԳ ԹՈՆԳ» և «ԳԱԶԵԼ ՍԻԹԻ» մակնիշների բոլոր ավտոբուսները կահավորված են թեքահարթակներով և հարմարեցված են հաշմանդամություն ունեցող անձանց սպասարկման համար:

Առաջիկա մեկ տարվա ընթացքում մայրաքաղաք կներկրվի ավտոբուսների նոր խմբաքանակներ (150 հատ միջին դասի, իսկ Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի աջակցությամբ 87 հատ մեծ դասի՝ 12 մետր երկարությամբ): Դրանք ևս հարմարեցված են լինելու հաշմանդամություն ունեցող անձանց սպասարկման համար:

Վերը նշված ավտոբուսների գործարկման արդյունքում հնարավորություն կստեղծվի կանոնավորելու ներհամայնքային ուղևորափոխադրումների գործընթացը, զգալիորեն բարելավելու ուղևորների սպասարկման վիճակը և որակը:

Մայրաքաղաքում փաստացի գործում է 35 միկրոավտոբուսային երթուղի (օրական միջին հաշվով երթուղիներ է դուրս բերվում 380-400 միավոր շարժակազմ), որոնք համալրված են մոտ 380 միավոր շարժակազմով: Վերը նշված թվով 35 միկրոավտոբուսային երթուղիներից 9-ը սպասարկվում է «ԳԱԶԵԼ ՍԻԹԻ» մակնիշի փոքր դասի ավտոբուսներով: Բացառությամբ երկու «ՖԻԱՏ» մակնիշի միկրոավտոբուսների, մնացած բոլորը «ԳԱԶԵԼ» մակնիշի միկրոավտոբուսներ են, միջին տարիքը կազմում է մոտ 12.0 տարի: Միկրոավտոբուսների զգալի մասը իրենց փաստացի վիճակով չի բավարարում կանոնավոր ուղևորափոխադրումների և ուղևորների սպասարկման որակին ներկայացվող պահանջներին:

Չնայած վերջին տարիներին միկրոավտոբուսների քանակի զգալի կրճատմանը (2012թ. համեմատ՝ ավելի քան 2200 միավորով), դրանցով իրականացվող ուղևորափոխադրումների տեսակարար կշիռը դեռևս մեծ է և ընդհանուր ծավալում կազմում է մոտ 32,4%:

Միկրոավտոբուսների ընդհանուր վիճակը գնալով վատթարանում է, միայն վերջին մեկ տարվա ընթացքում, կազմակերպությունների սնանկացման և երթուղիների սպասարկումից հրաժարվելու

պատճառով, ինչպես նաև նոր ավտոբուսների ներդրման արդյունքում, դադարեցվել է թվով 20 միկրոավտոբուսային երթուղիների (հ. հ. 6,66,52Ա,10,21,8,16,20,31,54,55,15,30,41,43,44,58,60,65,67) աշխատանքը: Ստեղծված իրավիճակում միկրոավտոբուսների փոխարինումը ավտոբուսներով այլընտրանք չունի, ինչը և իրականացվում է Երևանի հանրային տրանսպորտի նոր երթուղային ցանցի ներդրման գործընթացի ընդհանուր համատեքստում և առաջիկա մեկ տարվա ընթացքում կդադարեցվի բոլոր միկրոավտոբուսային երթուղիների աշխատանքը:

Երևանի ներհամայնքային ավտոբուսային երթուղիներում ուղեվարձի գանձման և հաշվառման գործընթացը կանոնակարգելու, վճարման պրոցեսի թափանցիկությունն ապահովելու նպատակով նախատեսվում է անցնել միասնական տոմսային էլեկտրոնային համակարգի: Պատրաստվում է պիլոտային ծրագիր, որի արդյունքների հիման վրա կիրականացվեն համակարգի ներդրման աշխատանքները, որն ըստ նախնական տվյալների կավարտվի մեկ տարվա ընթացքում:

«Երևանի էլեկտրատրանսպորտ» ՓԲԸ-ի հաշվեկշռում առկա է տարբեր մակնիշների թվով 51 տրոլեյբուս, այդ թվում՝ «Շկոդա» մակնիշի՝ 12 հատ «ՌԵՆՈ» մակնիշի՝ 5 հատ, «ԼԻԱԶ» մակնիշի՝ 34 հատ: Տրոլեյբուսային հավաքակազմը ընդհանուր առմամբ հնացած է, տրոլեյբուսների միջին տարիքը կազմում է մոտ 22 տարի, իսկ միայն «ՌԵՆՈ» մակնիշի տրոլեյբուսներինը՝ 44 տարի:

Փաստացի սպասարկվում է 5 տրոլեյբուսային երթուղի, օրական գիծ է դուրս բերվում միջին հաշվով 30-35 միավոր շարժակազմ, ուղևորափոխադրումների տեսակարար կշիռը կազմում է մոտ 2.5%:

«ԼԻԱԶ» մակնիշի տրոլեյբուսներից 2-ը կահավորված է թեքահարթակով՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց սպասարկման համար:

Ավարտվել է Շիրակի փողոցում տրոլեյբուսային նոր հպակային ցանցի կառուցման աշխատանքները, ներկայումս տրոլեյբուսային հ.2 երթուղու ուղեգիծը երկարացվել է և այն շահագործվում է մինչև «Կլայկ» առևտրի կենտրոնին հարակից տարածք, ինչը հնարավորություն կտա մեծացնելու երթուղու շահագործման արդյունավետությունը և կապահովի ավելի մեծ քանակի ուղևորների սպասարկումը:

Հաշվի առնելով տրոլեյբուսների դերը Երևանի ներհամայնքային կանոնավոր ուղևորափոխադրումների ընդհանուր գործընթացում (որպես մեծ տեղատարողության տրանսպորտի տեսակ) և կարևորելով դրա հետագա զարգացումը, այդ թվում՝ բնապահպանական խնդիրների տեսանկյունից, առաջիկայում ձեռք կբերվի և մայրաքաղաք կներկրվի տրոլեյբուսների նոր խմբաքանակ (30 հատ), ինչի արդյունքում զգալիորեն կթարմանա տրոլեյբուսային հավաքակազմը (ավելի քան 50%-ով) և հնարավորություն կստեղծվի էականորեն բարելավելու ուղևորների սպասարկման որակը:

Երևանի մետրոպոլիտենում շահագործվում է 10 կայարան (վերանորոգված է միայն մեկը), առկա է 45 վագոն, որոնց միջին տարիքը կազմում է մոտ 34 տարի: Վագոններից հիմնանորոգված է 29-ը: Մետրոպոլիտենի «Հանրապետության հրապարակ» և «Ձորավար Անդրանիկ» կայարանների միջև ընկած հատվածում նախատեսված մոտ 930մ երկարությամբ դրենաժային թունելի 75մ երկարությամբ հատվածը դեռևս ենթակա է կառուցման:

Վերջին հինգ տարիներին (բացառությամբ 2020թ.) մետրոպոլիտենով իրականացվող ուղևորափոխադրումներում արձանագրվել է կայուն աճի միտում: Արդյունքում, ուղևորափոխադրումների տեսակարար կշիռը ընդհանուր ծավալում ևս աճել է և կազմում է մոտ 11.6%:

Մետրոպոլիտենով իրականացվող ուղևորափոխադրումների ծավալների զգալի աճ կարող է տեղի ունենալ միայն գործող գծի ընդլայնման, նոր կայարանների կառուցման և շահագործման արդյունքում:

Այդ ուղղությամբ ներկայումս տարվում են համապատասխան աշխատանքներ: Կազմակերպվել է Երևան քաղաքի Աջափնյակ թաղամասում մետրոպոլիտենի նոր կայարանի կառուցման նպատակով համապատասխան նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի մշակման խորհրդատվական

ծառայությունների ձեռքբերման գնումների գործընթացը, որում հաղթող է ճանաչվել «Մետրո-գիպրոտրանս» ընկերությունը, որի կողմից սկսվել են համապատասխան աշխատանքները:

Երևանի հասարակական տրանսպորտի ոլորտի համակարգային բարեփոխումների շրջանակներում Ասիական զարգացման բանկի աջակցությամբ հայտարարված միջազգային մրցույթում հաղթող ճանաչված «Դաբլյու Վայ Ջի Ինտերնեյշնլ Լիմիթիդ» խորհրդատվական կազմակերպությունը լավագույն միջազգային փորձի, հստակ հաշվարկների և չափորոշիչների հիման վրա մշակել է Երևանի հանրային տրանսպորտի նոր արդյունավետ երթուղային ցանց, ինչը ենթադրում է միասնական էլեկտրոնային տոմսային համակարգերի ներդրման հնարավորություն, զեղչային համակարգի կիրառում, նոր ժամանակակից շարժակազմերի (ավտոբուս, տրոլեբուս) ձեռքբերում՝ բացառելով միկրոավտոբուսները, հասարակական տրանսպորտի մնացած ձևերի արդյունավետ փոխհամագործակցություն, ուղևորների սպասարկման որակի զգալի բարձրացում և այլն:

Այս համատեքստում սկսվել են Թևոսյան 5 հասցեում գործող հավաքակայանի վերակառուցման և արդիականացման աշխատանքները՝ ժամանակակից չափորոշիչներին համապատասխանեցնելու համար:

Նույն գործընթացի շրջանակներում բարեկարգվել է «Երևանտրանս» ՓԲԸ-ի Լենինգրադյան 16 հասցեում գտնվող տարածքը, որտեղից ներկայումս կազմակերպվում է նոր ավտոբուսների շահագործման աշխատանքները:

Երևան քաղաքում վճարովի ավտոկայանատեղերի արդիականացման աշխատանքների և բարեփոխումների շրջանակներում պլանավորվում է նոր, արդիական սարքավորումաճրագրային համակարգերի ներդրում, ինչը հնարավորություն կտա ավտոկայանատեղերում իրականացնել տեսանկարահանող սարքերի ավտոմատացման գործառույթ, մասնավորապես, վճարովի ավտոկայանատեղերում կայանած տրանսպորտային միջոցների համարանիշերի ճանաչում և թվայնացում:

Մասնավորապես, Ազատության հրապարակի ստորգետնյա ավտոկայանատեղում վճարի գանձման գործընթացը կանոնակարգելու նպատակով փոխվել և տեղակայվել է նոր, էլեկտրոնային արդիական համակարգ:

«Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի համաձայն Երևանի քաղաքապետը իրականացնում է հետևյալ պատվիրակված լիազորությունը.

Երևանի տարածքում ճանապարհային երթևեկության կարգավորումը՝ ճանապարհային գծանշումների, ինչպես նաև երթևեկության նշանների և լուսացույցների տեղադրման միջոցով:

Վերը նշված լիազորությունն իրականացնելու նպատակով 2022թ. համար ՀՀ պետ. բյուջեից Երևանի քաղաքապետարանին է հատկացվել 765928.6 հազ. դրամ, որի շրջանակներում ներկայումս տարվում են համապատասխան աշխատանքներ:

Մայրաքաղաքում ավտոկայանատեղերի կազմակերպման գործընթացի շրջանակներում թույլատրվել է թվով 43 կազմակերպությունների և ֆիզիկական անձանց կազմակերպել ծառայողական ավտոկայանատեղեր, ինչպես նաև կազմակերպվել է 156 հատ թեթև մարդատար տաքսի-ավտոմոբիլների կայանատեղ:

Մայրաքաղաքում սահմանված են հասարակական տրանսպորտի 856 կանգառներ, որոնցից միայն 362-ն են կահավորված կանգառասրահներով, մնացածը՝ միայն կանգառանշաններով:

Նախատեսվել և ընթացիկ տարում թվով 11 կանգառներ կահավորվել են նորաճ կանգառասրահներով՝ Աջափնյակ վարչական շրջանում: Մինչև ընթացիկ տարվա վերջ կկահավորվեն ևս 30 հատ կանգառներ, ինչպես նաև 15 կանգառներում կիրականացվեն հարդարման աշխատանքներ: Աշխատանքները կրելու են շարունակական բնույթ:

Մայրաքաղաքի թվով 4 խաչմերուկներ (Աճառյան փողոցում՝ 3 խաչմերուկ և Էջմիածնի խճուղի-Երևանյան փողոց խաչմերուկ) կահավորված են «Խելացի» լուսացուցային օբյեկտներով:

Հետիոտների անվտանգ տեղաշարժն ապահովելու նպատակով մայրաքաղաքի թվով 49 չկարգավորվող հետիոտնային անցումներում տեղադրվել են հետիոտնային կանչի լուսացույցներ, մինչև ընթացիկ տարվա վերջ կտեղադրվեն ևս 12 լուսացույցներ:

Հիմնախնդիրներ՝

1. Երևանի ներհամայնքային հասարակական տրանսպորտի ոչ արդյունավետ գործող երթուղային ցանցը, որը չի բավարարում մայրաքաղաքի կանոնավոր ուղևորափոխադրումների գործընթացին ներկայացվող առկա պահանջներին,
2. Միասնական սակագնային և տոմսային համակարգի բացակայություն,
3. Ավտոբուսային և տրոլեյբուսային հավաքակազմերը համալրված չեն,
4. Հասարակական տրանսպորտի շարժակազմի տեսականու և դրանց տեխնիկական չափանիշների ոչ բավարար վիճակ,
5. Հասարակական տրանսպորտի հավաքակայանները արդիական չեն, սահմանափակ է դրանց հնարավորությունները,
6. Հասարակական տրանսպորտի կառավարման արդյունավետ մոդելի բացակայություն,
7. Կանոնավոր ուղևորափոխադրումների գործընթացում սպասարկման համար գանձվող վճարի շրջանառության թափանցիկության բացակայություն,
8. Ուղևորների տրանսպորտային սպասարկման որակի ոչ բավարար մակարդակ,
9. Վերգետնյա էլեկտրատրանսպորտի տնտեսության ոչ բավարար վիճակ,
10. Երևանի մետրոպոլիտենի սահմանափակ հնարավորություններ, առկա է գծի ընդլայնման, շարժակազմի, տնտեսության և ենթակառուցվածքների վիճակի բարելավման անհրաժեշտություն,
11. Կանգառների արդյունավետ տեղաբաշխման, դրանց բարեկարգման և կահավորման անհրաժեշտություն,
12. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տրանսպորտային միջոցների մատչելիության և որակի սպասարկման ոչ բավարար մակարդակ,
13. Ոչ ժամանակակից տրանսպորտային միջոցների շահագործման արդյունքում առաջացող բնապահպանական խնդիրներ,
14. Ճանապարհային երթևեկության կազմակերպման վիճակի բարելավման անհրաժեշտություն:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Երևանի հասարակական տրանսպորտի նոր երթուղային ցանցի ներդրման գործընթացի շրջանակներում նոր քաղաքային ավտոբուսների (հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար հարմարեցված) շահագործման աշխատանքների կազմակերպում	ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, ՀՀ ճանապարհային ոստիկանություն	Մայրաքաղաքի կանոնավոր ուղևորափոխադրումների կազմակերպումը նոր ավտոբուսներով, ուղևորների սպասարկման որակի և անվտանգության աստիճանի բարձրացում: Երևանի հասարակական տրանսպորտի ոլորտի համակարգային բարեփոխումների շրջանակներում, կարևորելով երթուղային ցանցի արդյունավետության ու ուղևորների սպասարկման որակի բարձրացումը, մշակվել և ստեղծվել է նոր երթուղային ցանց, որով նախատեսվում է բացառել միկրոավտոբուսների շահագործումը՝ դրանք փոխարինելով միջին և մեծ տեղատարողության քաղաքային ավտոբուսներով: Նոր երթուղային ցանցի ներդրման գործընթացի շրջանակներում նախատեսվում է անցկացնել մրցույթներ՝ ներկրվելիք միջին և մեծ դասի ավտոբուսների շահագործման աշխատանքները կազմակերպելու համար:	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	ՎԶԵԲ-ի աջակցությամբ
2	Մետրոպոլիտենի վագոնների արդիականացում	Երևանի քաղաքապետարան	Նախատեսվում է արդիականացնել՝ 1. մետրոպոլիտենի 3 վագոն՝ 2 գլխամասային, 1 միջանկյալ, 2. ձեռք բերել գնացքի 20 անվազույզեր, 3. 12 անվասայլակի շրջանակ, 4. իրականացնել 6 անվասայլակների և պնևմատիկ սարքավորումների վերանորոգում:			ՀՀ պետական բյուջե, «Կարեն Դեմիրճյանի անվան Երևանի մետրոպոլիտեն» ՓԲԸ-ի միջոցներ,
3	Մետրոպոլիտենի անխափան և անվտանգ աշխատանքի ապահովմանն		Նախատեսվում է՝ 1. 825 Վ մալուխների փոխարինում-3400մ,			

	ուղղված միջոցառումների իրականացում		<p>2. Մետրոպոլիտենի բաց հատվածի լուսավորության հիմնանորոգում-1500մ,</p> <p>3. Կապի համակարգերի արդիականացում,</p> <p>4. Գերավազքով աշխատող թվով 2 շարժասանդուղքների հիմնանորոգում,</p> <p>5. Թունելային օդափոխման համակարգի արդիականացում,</p> <p>6. Ակումուլյատորային կայանների վերազինում-9 համակարգ:</p>			այլ աղբյուրներ
4	Վերգետնյա էլեկտրատրանսպորտով ուղևորների սպասարկման որակի և անվտանգության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում	Երևանի քաղաքապետարան, ՀՀ ճանապարհային ոստիկանություն	Նախատեսվում է՝ <p>1. Նոր տրոլեյբուսների ձեռքբերում-30 հատ,</p> <p>2. Թիվ 14 քարշի ենթակայանի բարձր լարման մալուխների փոխարնում-3000 մ,</p> <p>3. Թիվ 1 քարշի ենթակայանի տանիքի հիմնանորոգման աշխատանքների իրականացում-261 քմ,</p> <p>4. Տարբեր փողոցներում տեղակայված հպակային ցանցի թվով 34 վթարային հենասյուների փոխարինում նորերով:</p>			Երևան համայնքի բյուջե, «Երևանի էլեկտրատրանսպորտ» ՓԲԸ-ի միջոցներ, այլ աղբյուրներ
5	Երևան քաղաքում ճանապարհային երթևեկության կարգավորման և անվտանգության ապահովման նպատակով ճանապարհային նշանների, լուսացույցների ձեռք բերում և տեղադրում, ճանապարհային գծանշումների իրականացում	ՀՀ ճանապարհային ոստիկանություն	Երևանի տարածքում ճանապարհային երթևեկության կարգավորումը և այդ նպատակով ճանապարհային նշանների, լուսացույցների ձեռք բերում և տեղադրում, ճանապարհային գծանշումների իրականացում, լուսացույցների սպասարկում, պահպանում և շահագործում, վթարավերականգնողական աշխատանքների կատարում:	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	ՀՀ պետական բյուջե
6	«Հետիոտնային կանչի» լուսացույցների ձեռքբերում և տեղադրում		Հետիոտների երթևեկության անվտանգության ապահովման նպատակով մայրաքաղաքի մի շարք փողոցների կահավորում հետիոտնային կանչի լուսացույցներով-19 հատ:			

7	«Հետիոտնային կանչի» ռեժիմով աշխատող լուսացուցային համակարգերի սպասարկման, պահպանման, շահագործման և վթարավերականգնողական աշխատանքներ»		Երևան քաղաքում տեղադրված թվով 28 հատ հետիոտնային կանչի լուսացուցների անխափան աշխատանքն ապահովելու նպատակով դրանց սպասարկման, շահագործման և վթարավերականգնողական աշխատանքների իրականացում:			
8	Հասարակական տրանսպորտի կանգառների կահավորում		Հասարակական տրանսպորտի կանգառների կահավորում կանգառասրահներով՝ ուղևորների սպասարկման որակը բարձրացնելու նպատակով: Երևանի հասարակական տրանսպորտի նոր երթուղային ցանցի ներդրման գործընթացի շրջանակներում, նախատեսվում է սահմանել նոր կանգառներ և շարունակել կանգառների կահավորման աշխատանքները: Նախատեսվում է կահավորել ևս 30 կանգառ:			Երևան համայնքի բյուջե
9	Լենինգրադյան 16 հասցեում կառավարման կենտրոնի կառուցում (ստեղծում)	«Երևան քաղաքի կառավարման տեխնոլոգիաների կենտրոն» ՓԲԸ	Երևան քաղաքում ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային տրանսպորտով իրականացվող կանոնավոր ուղևորափոխադրումների բնագավառում երթակարգավարական ծառայությունների մատուցման, դրանց որակի բարձրացման, տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի նկատմամբ արդյունավետ վերահսկողություն իրականացնելու նպատակով:	Երևանի բնակիչներ, հյուրեր, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե
10	Ջրվեժի հավաքակայանի (Թևոսյան 5 հասցեում) հիմնանորոգում	«Երևանի կառուցապատման ներդրումային ԾԻԳ» ՀՈԱԿ	Երևանի ներհամայնքային կանոնավոր ուղևորափոխադրումների գործընթացում ներգրավված շարժակազմերի տեխնիկական	Երևանի բնակիչներ, հյուրեր, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	Ասիական Չարգացման բանկի աջակցությամբ

			սպասարկման, նորոգման, պահպանման համար անհրաժեշտ պայմանների ապահովում:			
11	Գազալցակայանի կառուցում		Երևանի ներհամայնքային կանոնավոր ուղևորափոխադրումների գործընթացում ներգրավված՝ բնական գազով աշխատող տրանսպորտային միջոցների լիցքավորման աշխատանքների կազմակերպման համար նպաստավոր պայմանների ապահովում:	Երևանի բնակիչներ, հյուրեր, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	Մասնավոր ներդրումներ
12	Տրանսպորտային միջոցների լվացման կետի կառուցում	Երևանի քաղաքապետարան	Երևանի ներհամայնքային ուղևորափոխադրումների գործընթացում ներգրավված տրանսպորտային միջոցների լվացման աշխատանքների կազմակերպում, պատշաճ արտաքին տեսքի և սանիտարական վիճակի ապահովում:	Երևանի բնակիչներ, հյուրեր, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե
13	Միասնական տոմսային համակարգի ներդրում	«Երևան քաղաքի կառավարման տեխնոլոգիաների կենտրոն» ՓԲԸ	Երևանի հասարակական տրանսպորտում ուղեվարձի գանձման մեխանիզմների արդիականացում, վճարման գործընթացի կանոնավորում, ուղևորների սպասարկման որակի բարձրացում:	Երևանի բնակիչներ, հյուրեր, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	Մասնավոր ներդրումներ
14	Ինելաքի խաչմերուկների ներդրում	«Երևան քաղաքի կառավարման տեխնոլոգիաների կենտրոն» ՓԲԸ, ՀՀ ոստիկանություն	Մայրաքաղաքի կարգավորվող խաչմերուկներում ճանապարհային երթևեկության կազմակերպման աշխատանքների բարելավում և արդիականացում, անվտանգության մակարդակի բարձրացում, լուսացույցների կարգաբերում, երթևեկության մասնակիցների համար նպաստավոր պայմանների ապահովում:	Երևանի բնակիչներ, հյուրեր, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	Եվրոպական ներդրումային բանկի աջակցությամբ

ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Երևան քաղաքի քաղաքաշինական զարգացմանն ուղղված ծրագրերն իրականացվել են Երևանի 2005-2020թթ. գլխավոր հատակագծում ամրագրված հիմնական դրույթների համաձայն:

ՀՀ կառավարության 2005թ. դեկտեմբերի 15-ի N2330-Ն որոշմամբ հաստատվել է Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագծի նախագիծը:

ՀՀ կառավարության 2006թ. սեպտեմբերի 7-ի N1402-Ն որոշմամբ հաստատվել է Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագծի 2006-2020թթ. իրականացման հիմնական միջոցառումների ծրագիրը: Նշված ծրագրով ընթացել են քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքները՝ հիմանական վարչական շրջանների տարածքների գոտիավորման նախագծերը, այլ ծրագրեր, միջոցառումներ ու նախագծանախահաշվային փաստաթղթեր:

Երևան քաղաքի որոշակի վարչական շրջանների համար ամբողջական, կամ քաղաքի առանձին հատվածների տարածքների համար գոտիավորման նախագծեր են մշակվել և հաստատվել հիմնականում 2007-2009 թվականներին, հետագայում 2017թ-ին Ավան վարչական շրջանի մնացած առանձին հատվածի նախագիծը: Քանաքեռ-Զեյթուն վարչական շրջանի գոտևորման նախագիծը հաստատվել է 2020թ, Նոր-Նորք վարչական շրջանի գոտևորման նախագծի մշակման աշխատանքները կատարվել են, իսկ նախագծի վերաբերյալ ՀՀ օրենքով նախատեսված հետագա փուլերը դեռևս չեն ավարտվել:

Նուբարաշեն վարչական շրջանի տարածքի գոտևորման նախագծի մշակման աշխատանքները ընթացել են 2022թվականին և այն նույնպես դեռ անցնելու է ՀՀ օրենքով նախատեսված հետագա փուլերով:

Երևան քաղաքի ավագանու 2022 թվականի սեպտեմբերի 13-ի N623-Ա «Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագծի նախագծի մշակման նախագծային առաջադրանքը հաստատելու մասին» որոշմամբ հաստատվել է նախագծային առաջադրանքը, ուժը կորցրած համարելով Երևան քաղաքի ավագանու 2020 թվականի դեկտեմբերի 22-ի «Երևանի գլխավոր հատակագծի մինչև 2030 թվականը զարգացման ճշգրտման նախագծի մշակման քաղաքաշինական առաջադրանքը հաստատելու մասին» N 303-Ա որոշումը:

Երևանի քաղաքապետարանում 2022 թվականին քննարկվել է «Երևան քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման նախագծի (այդ թվում՝ հուշարձանների պահպանական գոտիների նախագծի) առաջադրանքը հաստատելու մասին» ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի և ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարի համատեղ հրամանի լրամշակված նախագիծը և ներկայացվել են առաջարկություններ: Դեռևս հաստատված առաջադրանք առկա չէ: Այդ աշխատանքն ամրագրվել է Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագծի նախագծի մշակման նախագծային առաջադրանքում՝ հիմնավորման նախագծի զուգահեռ լրամշակում և ներառում գլխավոր հատակագծի կազմում:

Մալաթիա-Սեբաստիա, Լենինգրադյան փողոցի և «Նոյ» թաղամասի միջանկյալ տարածքի բնակելի և հասարակական կառուցապատման, ճանապարհային և ինժեներական ենթակառուցվածքների նախագծանախահաշվային փաստաթղթեր են կազմվել «Երևան նախագիծ» ՓԲԸ-ի և մասնավոր կազմակերպության միջև կնքված պայմանագրով: Նախագիծն անցել է համալիր փորձաքննություն, ներկայացվել համաձայնեցման և ներկայումս գտնվում է քննարկումների փուլում: Տվյալ թաղամասի ճանապարհային ցանցի և ինժեներական ենթակառուցվածքների իրականացման նպատակով վարվել են աշխատանքներ տարածքում առկա խոշոր կառուցապատողների հետ նրանց բաժնեմասային մասնակցությամբ ներգրավելու համար այդ ենթակառուցվածքների ստեղծմանն աջակցելու գործում՝ նպաստելով ամբողջական թաղամասի կայացման գործընթացին:

Քաղաքաշինական գործունեության որոշակի գործընթացների պլանավորման և կազմակերպման նպատակով Ծիծեռնակաբերդի խճուղու արևմտյան և Մոնթե Մելքոնյան փողոցին կից ու դրա շարունակությամբ Ծովակալ Իսակովի պողոտան Արշակունյաց պողոտային կապող նախագծային ճանապարհին հարող տարածքներում հողամասերի և տրամադրված կառուցապատման թույլտվությունների վերաբերյալ ելակետային նյութերի նախնական հավաքագրման աշխատանքներ են կատարվել:

Նպատակ ունենալով իրար հետ կապվող տարածքներում առանձին, տեղ-տեղ կառուցապատված հատվածներում քաղաքաշինական, միասնական, գործառական և հատակագծային կապերով միմյանց փոխկապակցված միջավայրի ձևավորումը, նախատեսվում է «Երևանի Լենինգրադյան փողոցից հարավ ընկած նոր ձևավորվող թաղամասի («Նոյ» թաղամասի մոտ) Մոնթե Մելքոնյան փողոցի արևելյան հատվածի և Ծովակալ Իսակովի պողոտա-Արշակունյաց պողոտա նախագծային մայրուղուն հարող հատվածի տարածքային հատակագծման նախագծի մշակում» աշխատանք:

Նշված փաստաթղթի հիման վրա հնարավոր կլինի հետագա կառուցապատման նպատակներով հողամասերի և (կամ) ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքների տրամադրման գործընթացները արդյունավետ կազմակերպել:

«Երևան քաղաքի ավագանու 2022 թվականի սեպտեմբերի 23-ի N625-Ա «Գույքը որպես նվիրաբերություն ընդունելու մասին» որոշման 1-ի կետով որպես նվիրաբերություն ընդունել է «Գաֆեյսեան թանգարան» հիմնադրամի սեփականությունը հանդիսացող Երևանի Կասկադ համալիրի զբաղեցրած հողամասի չկառուցապատված մասը:

Երևան քաղաքի անվտանգ և հարմարավետ ճանապարհափողոցային ցանցի զարգացմանն ուղղված ընթացող աշխատանքների շարունակականությունն ապահովվում է: Խցանումների նվազման նպատակով մշտապես իրականացվում են բեռնաթափելուն ուղղված միջոցառումներ:

Երևանի օղակաձև ճանապարհի կառուցման ծրագրի շրջանակներում՝ Արգավանդ-Շիրակ նորակառուց ճանապարհահատվածի շինարարությունն ավարտվել է: Այն ներառում է Հրազդան գետի վրա կառուցված մետաղական կամուրջը (Երևանի 5-րդ խոշոր կամուրջն է), ինչպես նաև մեկ ուղեանց՝ Իսակով-Բաբաջանյան փողոցների հատման ճանապարհային հանգույցում: Շիրակ փողոցի հետ հատման վայրում էլ կառուցվել է օղակաձև երթևեկությամբ ճանապարհային հանգույց: Երևանի արևմտյան օղակաձև ճանապարհի մաս կազմող Արգավանդ-Շիրակ ճանապարհահատվածի ամբողջ երկարությունը 2.7կմ է, իսկ միջին լայնությունը՝ 26մ: Մետաղական կամուրջն ունի 252մ երկարություն և 28մ լայնություն: Ճանապարհահատվածը կապ է հաստատում Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա և Շենգավիթ վարչական շրջանների միջև:

Դեռևս «Կառավարության 2020թ. որոշման հիմքով մեկնարկած Արամ Խաչատրյան և Մամիկոնյանց փողոցներն իրար միացնող ճանապարհահատվածի և ինժինեռական ենթակառուցվածքների կառուցման նպատակով իրացման գործընթացից հետո արդեն 2022 թվականից սկսվել են շինարարական աշխատանքները, որոնք արդեն ավարտվել են:

Երևանի Ծովակալ Իսակովի պողոտա-Արշակունյաց պողոտա ճանապարհահատվածի նախագծային աշխատանքներն ավարտվել են: Ծրագրի իրականացման համար բանակցություններ են ընթանում Ասիական զարգացման բանկի հետ:

Երևան քաղաքի Աջափնյակ թաղամասում մետրոպոլիտենի նոր կայարան: Նախատեսվում է 2023 թվականին նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքները ավարտել: Մեկնարկել է շինարարական աշխատանքների անցկացման համար մրցութային գործընթացները:

Շարունակվել են նաև Կենտրոն վարչական շրջանում նոր կայարանի («Սասուցի Դավիթ» և «Զորավար Անդրանիկ» մետրոյի կայարանների միջև՝ (Քրիստափորի փողոցի մոտակայքում)) նախագծային լուծումների դիտարկումը:

Երևան քաղաքի հասարակական տրանսպորտի արդիականացման, ինչպես նաև քաղաքում զբոսաշրջության զարգացման նպատակով նախատեսվում է կառուցել նոր ճոպանուղի՝ Աջափնյակ վարչական շրջանից դեպի Կենտրոն վարչական շրջան:

Աշխատանքներ են ընթանում Երևան քաղաքում Ալբերտ Ազարյանի անվան մարմնամարզության նոր մարզադպրոցի նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքների մեկնարկի ուղղությամբ:

Երևան քաղաքում գոյություն ունեցող խարխուլ բնակելի ֆոնդի վերացման և վերակառուցման ուղղությամբ նախատեսված ծրագրային աշխատանքներից մասնավորապես «Հին Երևան պատմաճարտարապետական միջավայր», «Երևանի 33-րդ թաղամասի վերակառուցում» թեմաների վերաբերյալ խնդիրները քննարկվել են ՀՀ փոխվարչապետի կողմից առանձին ծրագրերի մասով ձևավորված համապատասխան աշխատանքային խմբերում: ՀՀ վարչապետի 13.04.2022թ N384-Ա «Քաղաքաշինական ծրագրերը համակարգող խորհուրդ ստեղծելու, դրա կազմը և աշխատակարգը հաստատելու մասին» որոշմամբ ձևավորված խորհրդում կշարունակվեն հետագա աշխատանքները:

Հիմնախնդիրներ՝

Հիմնական նպատակ ընդունելով քաղաքացիների կյանքի որակի կայուն բարելավումը (բարեկեցության ու հնարավորությունների բարելավում, արդյունավետ կառավարման համակարգ) ունենալ Երևանի ժամանակակից քաղաքաշինական քաղաքականության հարցույցի /парадигма/ փոփոխությունը, առկա տարածական համակարգերի ձևափոխումներ (դրանց համար անհրաժեշտ ծրագրային, նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի մշակման հիմքերի ստեղծում) նոր գաղափարախոսության ընդունում, որն իր մեջ ներառում է հետևյալ կետերը՝ տարածքների զարգացման պլանավորման և կառավարման համար նորարարական տեխնոլոգիաներով տեղեկատվական-վերլուծական կառավարման համակարգերի ներդրում, առավել շահավետ ու հավաք լուծումների՝ տարածքային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման, նյութական մշակույթի հուշարձանների պահպանության ու բնապահպանական միջոցառումների իրականացման ապահովմամբ, անցում առավել նպատակահարմար և կառավարման էֆեկտիվ նոր թվային մակարդակի:

1. Վերանայել քաղաքաշինական կադաստրային համակարգի նպատակը և տեխնիկական հնարավորությունները,

1.1 քաղաքաշինական կադաստրային համակարգը որպես տարածքի զարգացման տեղեկատվական-վերլուծական համակարգ (ЦИМ УРТ)*,

1.2 քաղաքաշինական կադաստրային համակարգը, որպես քաղաքի եռաչափ կրկնօրինակ,

1.3 քաղաքի զարգացման ծրագրի ձևավորող և կատարող մարմինների իրական ժամանակում կապ՝ աշխատանքների ընթացք, տվյալներ,

1.4 քաղաքի Գլխավոր հատակագծի համապատասխանեցում քաղաքի զարգացման ծրագրին և ինտեգրում քաղաքաշինական կադաստրային համակարգ,

1.5 Գլխավոր հատակագծի, գոտիավորման (զոնավորման), նպատակային նշանակությունների և այլ շերտերի ստորակարգության և փոխկապակցվածության ապահովում,

1.6 քաղաքաշինական կադաստրային համակարգի անխոչընդոտ աշխատանքի ապահովմանն ուղղված իրավական դաշտի ապահովում,

1.7 քաղաքաշինական օբյեկտների ծրագրերի արտացոլում քաղաքաշինական կադաստրային համակարգում,

1.8 ներդրումային մթնոլորտի առողջացում քաղաքաշինական կադաստրային համակարգի միջոցով արդի սահմանափակումների և այլ տեղեկատվության տրամադրման միջոցով,

1.9 քաղաքաշինական կադաստրային համակարգը, որպես հանրային քննարկումների ժամանակակից հարթակ,

1.10 քաղաքաշինական կադաստրային համակարգը, որպես մրցույթների տվյալների տրամադրման միջոց,

2. Քաղաքի եռաչափ սկանավորում

3. Ինժեներական ենթակառուցվածքների ներկայիս փաստական տվյալների հավաքագրում (վերգետնյա և ստորգետնյա),

4. Երևան համայնքն իր տարածական պլանավորման փաստաթղթի մշակման աշխատանքների մեկնարկն ինտենսիվ կերպով կազմակերպելու նկատառումերով, վերոհիշյալ ճշգրիտ ելակետային տվյալների առաջինային անհրաժեշտությամբ պայմանավորված, , որպես նախաձեռնող կողմ հանդես գա այդ աշխատանքները քաղաքի սահմաններում իրականացնող, արդյունքները փոխանցելով գեոպորտալին, որի դաշտում էլ հետագա թարմացումները կիրականացվեն և այդուհետ նույն հարթակից կօգտվեն բոլոր շահագրգիռ կողմերը,

5. Զբոսաշրջության, հանգստի և առողջարանային համալիրի զարգացման գործընթաց, որը պետք է նպատակամղվի ռեկրեացիոն պաշարների կայուն օգտագործմանը, մշակութային, բնական և կլիմայական առանձնահատկությունների և հնարավորությունների վերհանմանը և միջազգային ստանդարտներին համապատասխանեցմանը,

6. Մշակութային և բնական ժառանգության բոլոր օբյեկտների պահպանում ու պաշտպանություն,

7. Տարածքների կառուցապատման իրականացում վերականգնվող էներգառեսուրսների օգտագործմամբ, ներդաշնակ հարմարավետ միջավայր ստեղծող, սեյսմակայուն, երկարակյաց, էներգախնայողության ու էներգետիկ տեսանկյունից արդյունավետ տեխնոլոգիաների, շինանյութերի ու կոնստրուկցիաների օգտագործմամբ կառույցներով,

8. Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցություն ունեցող կառուցապատումների զարգացման նվազեցում, Մարդկանց առողջությանը աջակցող՝ պահպանվող տարածքների առողջ էկոհամակարգերի պատշաճ կառավարում,

9. Վերգետնյա և ստորգետնյա ավտոկայանատեղերի ավելացում,

10. Ստորգետնյա անցումների պատշաճ տեսքի և անվտանգության մակարդակի ապահովում,

11. Երևան քաղաքի առանձին հատվածների կառուցապատման հատակագծերի և վերակառուցման քաղաքաշինական և ներդրումային ծրագրերի մշակում:

*(ЦИМ УРТ) - ЦИФРОВАЯ ИНФОРМАЦИОННАЯ МОДЕЛЬ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ТЕРРИТОРИИ

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցության թյուն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Երևան քաղաքի գլխավոր հատակագծի նախագծի մշակում	ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտե, ՀՀ պետական կառավարման համապատասխան մարմիններ	Երևան համայնքի համար ռազմավարական բնույթի քաղաքաշինական ծրագրային (տարածական պլանավորման) փաստաթղթի ստեղծում՝ քաղաքաշինական գործունեության կանոնակարգման նպատակով և դրա միջոցով սահմանել տարածական զարգացման հիմնական ուղղությունները, օգտագործման ռեժիմները, պարտադիր պահանջներն ու օրենսդրության ու նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերով սահմանված սահմանափակումները, հողատարածքների կառուցապատման առաջնահերթ (մինչև 5 տարի), միջնաժամկետ (5-10 տարի) և հեռանկարային (10-տարի) փուլերը, հողամասերի նպատակային նշանակությունը և (կամ) դրանց փոփոխությունները՝ Օրենքի և Կարգի պահանջների կատարման ապահովմամբ, ՀՀ օրենսդրությամբ և նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերով սահմանված պահանջների սահմանափակումներ	Երևան համայնքը, ՀՀ պետական կառավարման մարմիններ, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտներ	2023-2024թ.	Երևանի համայնքի բյուջե

2	<p>Երևան քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման նախագիծ (այդ թվում՝ հուշարձանների պահպանական գոտիների նախագիծ)</p>	<p>ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, ՀՀ ԿԱ քաղաքաշինության կոմիտե</p>	<p>Հուշարձանների պահպանական գոտիները, բնակավայրերի պատմամշակութային հիմնավորման նախագծերը ելակետային հիմք են տարածաշրջանների, քաղաքների և մյուս բնակավայրերի մանրամասն հատակագծման և կառուցապատման նախագծերի համար: Նախատեսվում է մշակված նախագծի ամբողջական վերանայումը՝ հուշարձանների ցանկի, այդ թվում նորահայտ, փաստացի կատարված փոփոխությունների արդյունքում: Նախագծի առաջադրանքը կներկայացվի ՀՀԿԳՄՍ և ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունների կողմից:</p>	<p>Երևան համայնք, ՀՀԿԳՄՍ և ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություններ, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտներ</p>	<p>2023թ.</p>	<p>Երևան համայնքի բյուջե</p>
3	<p>Երևան քաղաքի ճանապարհատրանսպորտային ցանցի զարգացման համալիր սխեմայի մշակում</p>	<p>ՀՀ պետական կառավարման համապատասխան մարմիններ</p>	<p>Նպատակն է քաղաքի ճանապարհափողոցային ցանցի զարգացման համալիր սխեմայի կազմումը, Երևանի Գլխավոր հատակագծի իրագործման ընթացքի ուսումնասիրության արդյունքում ի հայտ եկած անհրաժեշտ փոփոխությունների և լրացումների կատարումը: Ճանապարհափողոցային ցանցի բարելավում՝ կենտրոնի բեռնաթափում, կենտրոնի ճանապարհափողոցային ցանցի բարելավում, Երևանը շրջանցող մայրուղային ճանապարհների կազմակերպում</p>	<p>Երևան համայնք, ՀՀ պետական կառավարման մարմիններ, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտներ</p>	<p>2023-2024թ</p>	<p>Երևան համայնքի բյուջե կամ այլ աղբյուրներ</p>

4	Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի չմշակված հատվածների գոտևորման նախագծի մշակում	ՀՀ պետական կառավարման համապատասխան մարմիններ	Նպատակն է մշակել Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի չմշակված որոշ հատվածների գոտևորման նախագիծը, որը քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթուղթ է, դրանով կսահմանվեն նշված տարածքների փաստացի և հեռանկարային օգտագործման ու կառուցապատման նկատմամբ պարտադիր պահանջները՝ վարչական շրջանի ամբողջ տարածքում կենսագործունեության բարենպաստ միջավայրի ձևավորման նպատակով: Գոտևորման նախագծով ապահովված տարածքը՝ 1205,5 հա, չմշակված նախագծային տարածքը՝ 1 310,5 հա:	Երևանի համայնք, քաղաքաշինական գործունեության սուբյեկտներ	2023թ.	Երևան համայնքի բյուջե
5	Երևանի Լենինգրադյան փողոցից հարավ ընկած նոր ձևավորվող թաղամասի («Նոյ» թաղամասի մոտ) Մոնթե Մելքոնյան փողոցի արևելյան հատվածի և Ծովակալ Իսակովի պողոտա-Արշակունյաց պողոտա նախագծային մայրուղուն հարող հատվածի տարածքային հատակագծման նախագծի մշակում	ՀՀ ԿԱ քաղաքաշինության կոմիտե	Նախատեսվում է մշակել Երևանի Լենինգրադյան, Մոնթե Մելքոնյան փողոցների և Ծովակալ Իսակովի պողոտա-Արշակունյաց պողոտա նախագծային մայրուղուն հարող իրար հետ կապվող տարածքներում առանձին տեղ-տեղ կառուցապատումներով հատվածները քաղաքաշինական, միասնական, գործառական և հատակագծային կապերով միմյանց փոխկապակցված միջավայր ձևավորել:	Երևան համայնք, ՀՀ կառավարություն, ՀՀ պետական կառավարման մարմիններ, մասնավոր ներդրողներ, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտներ	2023թ.	Երևան համայնքի բյուջե և հնարավորության դեպքում նաև այլ աղբյուրներ
6	Երևանի Ծովակալ Իսակովի պողոտան Արշակունյաց պողոտային	ՀՀ պետական կառավարման համապատաս	Նախագծված ավտոմայրուղին հանդիսանում է Լենինգրադյան փողոց-Ծովակալ Իսակովի պողոտա կառուցված ավտոմայրուղու (Մոնթե Մելքոնյան)	Երևան համայնք	Ծրագրի իրականացման համար ներկայումս	Ասիական զարգացման բանկ

	միացնող ավտոմայրուղու կառուցում	խան մարմիններ	շարունակությունը, որն անցնելով Հրազդան գետի վրայով՝ միանում է Արշակունյաց պողոտային: Մայրուղու երկու հատվածների ամբողջականությունը հանդիսանում է մայրաքաղաքի կենտրոնի երթևեկության բեռնաթափման տարանցիկ լուծումներից մեկը:		բանակցվում է նոր վարկ՝ ԱԶԲ-ի հետ: Շինարարական աշխատանքները ենթադրվում է սկսել 2023թ.-ին:	
7	Երևան քաղաքի Աջափնյակ թաղամասում մետրոպոլիտենի կայարանի կառուցում <ul style="list-style-type: none"> • նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքների ավարտ, • շինարարական աշխատանքների անցկացման համար մրցութային գործընթացի մեկնարկ 	Երևանի մետրոպոլիտեն, ՀՀ Քաղաքաշինության կոմիտե, ՀՀ Կադաստրի կոմիտե, Հանրային ծառայություններ մատուցող ընկերություններ և ՀՀ պետական կառավարման այլ մարմիններ	Երևանում էլեկտրական հասարակական տրանսպորտի, էկոլոգիապես մաքուր, անվտանգ տրանսպորտային միջոցի զարգացմամբ քաղաքի շրջակա միջավայրի աղտոտվածության նվազեցման ապահովում, կենտրոնի տրանսպորտային հոսքերի անարգել կազմակերպման համար բեռնաթափում, նաև քաղաքի վարչական շրջանների համաչափ զարգացման համար կարևոր խթան, դրանց գրավչության բարձրացմանն ուղղված քայլ, հնարավորինս ժամանակի կորստի կրճատմամբ շրջանները միմյանց կապող հնարավորություն:	Երևան համայնք, ՀՀ կառավարություն, ՀՀ պետական կառավարման մարմիններ, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտներ	2023թ.	Պետական բյուջե
8	Քաղաքաշինական կադաստրային համակարգի ներդրում	ՀՀ Քաղաքաշինության կոմիտե, ՀՀ	Տարածքների զարգացման պլանավորման և կառավարման համար նորարարական տեխնոլոգիաներով՝ տեղեկատվական-	Երևան համայնք, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտներ	2023թ.	Երևան համայնքի բյուջե

		Կադաստրի կոմիտե, ՀՀ պետական կառավարման մարմիններ, Հանրային ծառայություններ մատուցող ընկերություններ	վերլուծական կառավարման համակարգերի ներդրում: Այն հիմք է քաղաքաշինական քաղաքականության և տարածքային զարգացման ռազմավարության, քաղաքաշինական նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար, անհրաժեշտ ելակետային տվյալների ամբողջական շրջանակի առկայություն, առանց որի անհնարին է ապահովել փաստաթղթի հավաստիությունը, արդիականությունը և զարգացման հեռանկարային ուղղությունների հիմնավորումները:			
9	«Հին Երևան պատմաճարտարապետական միջավայր»	Մասնավոր ներդրողներ	1.Կորցված և քանդված պատմության և մշակույթի հուշարձանների տեղափոխման եղանակով տարածքում վերստեղծել քաղաքաշինական գեղագիտական միջավայր՝ ճարտարապետական համալիր 2. ՀՀ վարչապետի 13.04.2022թ. հ. 384-Ա որոշմամբ ստեղծվել է քաղաքաշինական ծրագրերը համակարգող խորհուրդ, հաստատվել է դրա կազմը և աշխատակարգը: 3.Տարածքում առկա է օտարման ենթակա 47 միավոր գույք:	Երևան համայնք, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտներ՝ տարածքի կառուցապատողներ	Սեփականության օտարման գործընթացն սկսելու վերջնական ժամկետը 2022 թվականի դեկտեմբերի 28 (ներկա պահին կառուցապատողը դիմել է ժամկետի երկարաձգման համար)	Մասնավոր ներդրումներ

10	«Երևանի թաղամասի վերակառուցում»	33-րդ	<p>Մասնավոր ներդրողներ</p> <p>1.Երևան քաղաքի 33-րդ թաղամասի կառուցապատման ծրագրի շրջանակներում իրականացվող բազմաֆունկցիոնալ թաղամասի կառուցում:</p> <p>Ընթանում են առկա գույքերի իրացման, որոշ հատվածներում հողային և շինարարական աշխատանքներ:</p> <p>2. ՀՀ վարչապետի 13.04.2022թ. հ. 384-Ա որոշմամբ ստեղծվել է քաղաքաշինական ծրագրերը համակարգող խորհրդ, հաստատվել է դրա կազմը և աշխատակարգը</p> <p>3. Ըստ կառուցապատողների կողմից ներկայացված բանավոր տեղեկատվության 08.08.2022թ. դրությամբ առկա է չօտարված մոտ 115 գույք+38 գույք Տիգրան Մեծ փողոցի շենքերից և ևս 46 գույք Խանջյան 7 հասցեի շենքից:</p> <p>Երևանի քաղաքապետարանի կողմից՝ համալիր փոճաքննություն անցած և հաստատված նախագծերի հիման վրա, տրվել են շին. թույլատվություններ՝ 13.06.2022թ-ին 8-րդ լոտում «Տրապիզոն Քոնսթրաքշն» և «ՋԻ ԷՄ ԴԵՎԵԼՈՓԵՐ» ՍՊԸ-ին, 18.03.2022թ-ին 9-րդ լոտում «Ակն Քոնսթրաքշն» ՍՊԸ-ին, 16.03.2022թ-ին 2-րդ, 4-րդ և 5-րդ լոտերում «Ադանա Քոնսթրաքշն» ՍՊԸ-ին, 18.08.2021թ-ին 15-րդ լոտում «Բայազետ Քոնսթրաքշն» ՍՊԸ-ին:</p>	<p>Երևան համայնք, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտներ՝ տարածքի կառուցապատողներ</p>	<p>սեփականության օտարման գործընթացն սկսելու վերջնական ժամկետը 2023 թվականի հունվարի 1 (Խանջյան 7-ի մասով 2023 թվականի սեպտեմբերի 1)</p>	<p>Մասնավոր ներդրումներ</p>
----	---------------------------------	-------	--	---	---	-----------------------------

11	Երևան քաղաքի Ամիրյան, Սարյան, Փ. Բուզանդի փողոցներով սահմանափակված տարածքի ներդրումային ծրագիր	Մասնավոր ներդրողներ	<p>«Կառավարության 31 օգոստոսի 2017 թվականի նիստի N 37-24 արձանագրային որոշմամբ հավանություն է տրվել «ԶԻ ԷՄ ԴԵՎԵԼՈՓԵՐ» ՍՊԸ-ի կողմից ներկայացված ներդրումային ծրագրին: Ծրագրով առաջարկվել է հանրային գերակա շահ ճանաչել Ամիրյան, Սարյան և Բուզանդի փողոցներով պարպակված տարածքի նմատմամբ: Նախատեսվում է կառուցել մեկ բազմաֆունկցիոնալ շենք և մեկ հասարակական նշանակության շինություն:</p>	Երևան համայնքը, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտները՝ տարածքի կառուցապատողներ	սեփականության օտարման գործընթացն սկսելու վերջնական ժամկետը 2024 թվականի հունվարի 1	Մասնավոր ներդրումներ
12	Երևան քաղաքում Ալբերտ Ազարյանի անվան մարմնամարզության նոր մարզադպրոցի կառուցում	Երևանի քաղաքապետարանի «Երևանի կառուցապատման ներդրումային ծրագրերի իրականացման գրասենյակի» ՀՈԱԿ, Երևանի քաղաքապետի տեղակալի կողմից /համակարգվող ստորաբաժանումներ	<p>Երևան քաղաքում առողջ ապրելակերպի խթանման, մարզական ոլորտի զարգացման, սպորտային գործառույթների կազմակերպման պայմանների բարելավմամբ պայմանավորված՝ «Հրազդան» մարզադաշտի մոտ (Երևան քաղաքի Ծիծեռնակաբերդի բարձունքի ստորոտում, Հրազդանի ձորում գտնվող մարզական գոտու «Հրազդան» մարզադաշտին հարակից՝ հյուսիսարևմտյան հատվածում), սպորտային գոտին զարգացնելով, նույն գործառնական նշանակությամբ նոր մարզադպրոցի կառուցում</p>	Երևան համայնքը, ԿԳՍՄ նախարարություն, ՀՀ քաղաքաշինության ն կոմիտե	2023 թվականի առաջին կիսամյակ	Երևանի համայնքի բյուջե

13	Երևան քաղաքի Կասկադ համալիրի տարածքում թանգարանի և հարակից հատվածի կառուցապատման ներդրումային ծրագիր	Գաֆէսճեան արվեստի կենտրոն, ՀՀ պետական կառավարման մարմիններ, մասնավոր ներդրողներ	Կասկադ ճարտարապետական-կոթողային համալիրը հասցնել ավարտուն տեսքի: Կասկադ-համալիրով քաղաքի հյուսիսային և կենտրոնական հատվածները միմյանց կապել՝ համալիրն ամբողջական տեսքի բերելու անհրաժեշտություն	Երևան համայնք, ՀՀ պետական կառավարման մարմիններ, մասնավոր ներդրողներ, Երևան համայնքի բնակիչներ, Երևան այցելող հյուրեր և զբոսաշրջիկներ, Գաֆէսճեան արվեստի կենտրոն	2023թ. սկսած	Երևանի համայնքի բյուջե և այլ աղբյուրներ
14	Երևան քաղաքում նոր ճոպանուղու կառուցման ներդրումային ծրագիր		Երևան քաղաքի հասարակական տրանսպորտի արդիականացման, ինչպես նաև քաղաքում զբոսաշրջության զարգացման նպատակով նախատեսվում է կառուցել նոր ճոպանուղի՝ Աջափնյակ վարչական շրջանից դեպի Կենտրոն վարչական շրջան: Նախատեսվող ճոպանուղու երկարությունը կազմում է մոտ 2075 մետր:			
15	Երևանի մետրոպոլիտենի նոր կայարանի կառուցում՝ «Սասուցի Դավիթ» և «Զորավար Անդրանիկ» մետրոյի կայարանների միջև՝ (Քրիստափորի փողոցի մոտակայքում) <ul style="list-style-type: none"> • նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի 	Երևանի մետրոպոլիտեն ն, ՀՀ պետական կառավարման մարմիններ, մասնավոր ներդրողներ	Երևանում էլեկտրական հասարակական տրանսպորտի, էկոլոգիապես մաքուր, անվտանգ տրանսպորտային միջոցի մետրոպոլիտենի գոյություն ունեցող ցանցի զարգացման այլընտրանքային հնարավորություն, Էսքիզային նախագիծը ենթադրում է «Սասունցի Դավիթ» և «Զորավար Անդրանիկ» կանգառների միջև հեռավորության նվազեցում,	Երևան համայնք, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտներ, մասնավոր ներդրողներ	2023	Պետական բյուջե

	<p>կազմման աշխատանքների ավարտ,</p> <ul style="list-style-type: none"> • շինարարական աշխատանքների անցկացման համար մրցութային գործընթաց, • կառուցման մեկնարկ 		<p>տրանսպորտային խնդիրների թեթևացում, ավտոմեքենաների կրճատում, մարդկային հոսքերի կառավարում, հասանելիության հեշտացում, մետրոյի զարգացում, շրջակա միջավայրի տնտեսական էֆեկտ և շահութաբերություն:</p>			
16	<p>Երևան քաղաքում երկու ստորգետնյա ավտոկայանատեղերի կազմակերպման ծրագիր</p>	<p>«Ա պետական կառավարման մարմիններ, մասնավոր ներդրողներ</p>	<p>Երևանի առկա հասարակական, խոշոր վարչական, բազմագործառույթ օբյեկտներով խիտ կառուցապատված միջավայրում կայանատեղերի կազմակերպման քաղաքաշինական կարևորագույն պրոբլեմի՝ քաղաքային միջավայրում տրանսպորտային երթևեկության կազմակերպման պայմանների բարելավման (փողոցների թողունակության բարձրացման) և ավտոտրանսպորտային միջոցների կայանման ու պահպանման ապահովման խնդիրների լուծում, այդպիսով բարենպաստ կենսամիջավայրի կազմակերպում, բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների որակի բարելավում, հետիոտնային ուղիների ազատագրում և անվտանգ շարժման կազմակերպում, գոտու բարեկարգմամբ սանիտարա-հիգիենիկ պայմանների բարելավում, արտանետումների կանխարգելում, զբոսաշրջության զարգացման համար բարենպաստ պայմանների ստեղծում և այլն</p>	<p>Երևան համայնք, քաղաքաշինական գործունեության բոլոր սուբյեկտներ, մասնավոր ներդրողներ.</p>	2023թ.	<p>Մասնավոր ներդրումներ</p>

17	Քաղաքային կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման ծրագիր		Նուբարաշենի խճուղուն հարող և Աջափնյակի աղբավայրերի փակում և նոր քաղաքային աղբավայրի կառուցում: Նախատեսվում է մեկնարկել Նուբարաշենի խճուղուն հարող առկա աղբավայրին հարակից տարածքում նոր աղբավայրի կառուցման ծրագիրը:	Երևան համայնք,	Ծրագրի շինարարական աշխատանքների իրականացման մրցույթը չեղարկվել է:	ՎՋԵԲ, Արևելյան Եվրոպայի էներգախնայողության և շրջակա միավայրի գործընկերություն (E5P), ԵՄ, ԵՆԲ
18	Քաղաքային արտաքին լուսավորություն	Լուսավորության ցանցի արդիականացման աշխատանքների իրականացման համար պայմանագիր է կնքվել Ֆիննական Օննինեն ընկերության հետ:	28 փողոցներում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ աշխատանքները. <ul style="list-style-type: none"> • առկա էներգատար լուսատուները փոխարինել խնայող LED տիպի լուսատուներով, • փոխել/ամրացնել լուսավորության հենասյուները, • փոխել լուսավորության հենասյուների բարձակները, • տեղադրել ստորգետնյա հաղորդուղիներ՝ պլաստիկ խողովակաշարերով, • տեղադրել լուսավորության համակարգի նոր մալուխներ՝ ստորգետնյա հաղորդուղիներում • ներդնել լուսավորության ցանցի կառավարման համակարգ: 	Երևան համայնք,	Ծրագիրը նախատեսվում է ավարտել 2023 թ.-ին:	ՎՋԵԲ, Արևելյան Եվրոպայի էներգախնայողության և շրջակա միջավայրի գործընկերություն (E5P)
19	Երևանի էներգաարդյունավետության ծրագիր		15 մանկապարտեզներում նախատեսվում է ամբողջապես վերակառուցել մանկապարտեզները. <ul style="list-style-type: none"> • առկա էներգատար լուսատուները փոխարինել խնայող LED տիպի լուսատուներով, • տեղադրել օդափոխման համակարգ 	Երևան համայնք,	Նախատեսվում է ավարտել 2023թ-ին:	ԵՆԲ, Արևելյան Եվրոպայի էներգախնայողության և շրջակա միջավայրի գործընկերու

			<ul style="list-style-type: none"> • փոխել ջուր/կոյուղու համակարգը • տեղադրել ջեռուցման նոր համակարգ • փոխել էլեկտրահաղորդման գծերը • տեղադրել արևային վահանակներ • իրականացնել սեյսմիկ ամրացում • ներքին հարդարում, և այլն <p>35 մանկապարտեզներում նախատեսվում է իրականացնել բացառապես էներգախնայողությանը միտված միջոցառումներ:</p>			թյուն (E5P), Կանաչ կլիմայի հիմնադրամ, Երևանի քաղաքապետարան
20	Երևանի արևմտյան օղակաձև ճանապարհի կառուցում (Բաբաջանյան-Աշտարակ ճանապարհահատված)		Նախատեսվում է կառուցել Երևանի արևմտյան օղակաձև ճանապարհի Բաբաջանյան-Աշտարակ ճանապարհահատվածը: Բաբաջանյան-Աշտարակ ճանապարհահատված – 9.4 կմ	Երևան համայնք	Նախատեսվում է ավարտել 2023թ-ին	Ասիական զարգացման բանկ
21	Շիրակ փողոցի հարևանությամբ ավտոբուսների հավաքակայանի կառուցում		Նախատեսվում է Շիրակ փողոցի հարևանությամբ կառուցել ավտոբուսների հավաքակայանի նոր ձեռք բերվող ավտոբուսների կայանման, լիցքավորման և սպասարկման համար:	Երևան համայնք	Ծրագիրը ներկայումս նախատեսվում է ներառել Ասիական զարգացման բանկի հետ բանակցվող նոր վարկի շրջանակներում, սակայն որի հնարավորությունը	Ասիական զարգացման բանկ

					Ենթակա է լրացուցիչ ճշգրտման << կառավարության հետ:	
22	Երևանը Ջվարթնոց օդանավակայանին կապող այլընտանքային ճանապարհ		Բաբաջանյան-Աշտարակ ճ/հ-ից դեպի Ջվարթնոց օդանավակայան նոր ճանապարհի կառուցում	Երևան համայնք	Ծրագրի իրականացման իրագործելիության ուսումնասիրության իրականացումը ներկայումս բանակցվում է ԱԶԲ-ի հետ:	
23	Զրվեժի դեպոյի վերակառուցում		Առկա հավաքակայանի տարածքում նոր կայանատեղիի, լվացման կայանի, դեզելային վառելիքի լիցքավորման կայանի և այլնի կառուցում:	Երևան համայնք	2022թ-2023թ	Ասիական զարգացման բանկ

ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒՆՏՐՈՒՐԱ ԵՎ ՍՊՈՐՏ, ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության	
Մարզական կազմակերպություններ	37
Աշխատողների քանակ	855
Երեխաների քանակ	9 657

Երևան քաղաքի ավագանու 2022 թվականի փետրվարի 8-ի №527-Ա որոշմամբ «Երևանի Շենգավիթի սեղանի թենիսի և թենիսի մանկապատանեկան մարզադպրոց», «Երևանի Շենգավիթի ակրոբատիկայի և գեղարվեստական մարմնամարզության մանկապատանեկան մարզադպրոց» և «Շենգավիթի նետաձգության մարզակումբ» ՀՈԱԿ-ները վերակազմակերպվել են «Շենգավիթի համալիր մարզաձևերի մանկապատանեկան մարզադպրոց» ՀՈԱԿ-ի:

Երևան քաղաքի ավագանու 2022 թվականի ապրիլի 19-ի №571-Ա որոշմամբ լուծարվել է «Երևանի սպորտ կոմիտե» ՀՈԱԿ-ը: Վերոնշյալ հանգամանքներով պայմանավորված՝ մարզական կազմակերպությունների և դրանց աշխատակիցների քանակը 2021 թվականի դրությամբ կրճատվել է:

Երևան համայնքի կողմից յուրաքանչյուր տարի իրականացվում են 60-65 առողջարարական, զանգվածային, մարզական և երիտասարդական միջոցառումներ, որոնք միտված են բնակչության առողջ ապրելակերպի խթանմանը, մայրաքաղաքի ուժեղագույն մարզիկների բացահայտմանն ու հավաքական թիմերի ձևավորմանը, երիտասարդության զբաղվածության և սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրների լուծմանը, համայնքային խնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի աջակցմանն ու խրախուսմանը, մայրաքաղաքում երիտասարդների շրջանում կամավորական աշխատանքի խրախուսմանը և համայնքում կամավորական մշակույթի խթանմանը, երիտասարդական կազմակերպությունների և երիտասարդական նախաձեռնությունների համայնքի կառավարման գործընթացին մասնակցության մակարդակի բարձրացմանը, երիտասարդական նախաձեռնությունների, հասարակական կազմակերպությունների և միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցության խթանմանը, Երևան համայնքի երիտասարդների հասարակական, քաղաքացիական, սոցիալ-տնտեսական և մշակութային կյանքին մասնակցության խրախուսմանը:

Երևան քաղաքում գործում են մարզական միություններ, մարզական ակումբներ, լողավազաններ, մարզադաշտեր, թենիսի կորտեր, հրաձգարաններ, ստադիոններ, մարզադահլիճներ, նետաձգարան, աթլետիկական մանեժ, հեծանվահրապարակ, թիավարության ու վինդսերֆինգի ջրամբարներ, մարզամշակութային կենտրոններ, ձիարշավարան, բազմագործառության փոքր դաշտեր:

Յուրաքանչյուր տարի անցկացվում են 35 մարզաձևերի Երևան քաղաքի առաջնություններ, հուշամրցաշարեր, առողջարարական, զանգվածային միջոցառումներ, Երևանի քաղաքապետի փոխանցիկ գավաթի համար 9 մարզաձևերից կազմված բակային փառատոն և ըմբշամարտի միջազգային մրցաշար:

2016 թվականից սկսած Երևանի քաղաքապետարանն իրականացնում է արտադպրոցական /մարզական/ կազմակերպությունների համար գույքի ձեռքբերման ծրագրեր:

37 մարզական կազմակերպություններից միայն ութն ունեն թեքահարթակներ՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց սպասարկման համար:

Երիտասարդները Երևան համայնքի առավել դինամիկ հատվածն են, ուստի անհրաժեշտ է երիտասարդներին ներգրավել համայնքի կառավարման գործընթացում և նրանց մասնակից դարձնել քաղաքի ամենատարբեր խնդիրների լուծմանը՝ օգտագործելով երիտասարդների ստեղծարար և նորարարական գաղափարները՝ հանուն համայնքի զարգացման:

Հիմնախնդիրներ՝

1. Ֆիզիկական կուլտուրայի, սպորտի զարգացման, մասսայականացման, բնակության և հասարակական վայրերում ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով զբաղվելու համար համապատասխան պայմանների ստեղծման, առողջ ապրելակերպի մշակույթի ձևավորման անհրաժեշտություն,
2. Բնակչության լայն զանգվածների համար մարզական ակումբներից, մարզաբազաներից՝ մասնավորապես աթլետիկական վազբուլիներից, լողավազաններից ու մարզադահլիճներից օգտվելու մատչելիության ապահովում,
3. Տարեցների շրջանում իրագելել ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի, առողջ ապրելակերպի արդյունավետության մասին: Նրանց հնարավորինս շատ ներգրավել պրոցեսին, ինչպես նաև կազմակերպել և անցկացնել տարիքային և ֆիզիկական ակտիվությանը համապատասխան մարզաառողջարարական միջոցառումներ,
4. Պետական, համայնքային, հասարակական ու մասնավոր մարզական կազմակերպությունների փոխգործակցության արդյունավետության բարձրացման անհրաժեշտություն,
5. Տարածաշրջանային և միջազգային մարզական շարժումների հետ համագործակցության ընդլայնման անհրաժեշտություն:
6. Երևան քաղաքում գործող բոլոր այգիներում, հանգստի և առողջարարական գոտիներում տարածքների առանձնացում՝ պահանջարկված մարզագույքի համար, մարզասարքերի համալրում, տեղեկությունների գծանշում, տեղեկատվական վահանակների տեղադրում, մարզագույքի վարձույթի կազմակերպում,
7. Բակային համայնքներում, վարչական շրջաններում առողջարարական քայքի, վազքի, ընդհանուր վարժանքների մրցումների և միջոցառումների կազմակերպում և անցկացում:
8. Հաշմանդամություն ունեցող մանուկների և պատանիների համար ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով զբաղվելու համապատասխան պայմանների ստեղծման անհրաժեշտություն,
9. Մայրաքաղաքի երիտասարդության զբաղվածության և սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի մշակման և իրականացման անհրաժեշտություն,
10. Երիտասարդների աշխատանքային իրավունքների պաշտպանության ուղղությամբ արհմիությունների հետ համագործակցության հաստատման անհրաժեշտություն,
11. Համայնքային խնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի աջակցման ու խրախուսման, ինչպես նաև երիտասարդական կազմակերպություններին և երիտասարդական նախաձեռնություններին համայնքի կառավարման գործընթացին մասնակցության մակարդակը բարձրացնելու անհրաժեշտություն,
12. Մայրաքաղաքում երիտասարդների շրջանում կամավորական աշխատանքի խրախուսման և համայնքում կամավորական մշակույթի խթանման անհրաժեշտություն,
13. Երևան համայնքի երիտասարդական քաղաքականության մշակման անհրաժեշտություն,
14. Տեղական և միջազգային հասարակական կազմակերպությունների հետ համագործակցության, երիտասարդության ոլորտում Երևան համայնքի իրականացվող ծրագրերի արդյունավետության բարձրացման և վերջիններիս իրականացման համար հավելյալ ֆինանսական միջոցներ ներգրավելու անհրաժեշտություն,
15. Երևան համայնքի և հասարակական ու պետական կառույցների համագործակցության արդյունքում Երևանի երիտասարդական և մշակութային համայնքային կենտրոնների ստեղծման կամ առկա մշակութային կենտրոնների վերափոխման անհրաժեշտություն,
16. Երևան համայնքի երիտասարդների շրջանում իրենց կյանքի տարբեր ոլորտներին առնչվող հարցերի վերաբերյալ իրագելվածության բարձրացման անհրաժեշտություն:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Արտադարձական դաստիարակություն (մարզադարձներ)	ՀՀ այլ մարզերի համապատասխան ստորաբաժանումների, հասարակական կազմակերպությունների (ֆեդերացիաներ), լիազոր մարմնի (ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն), Երևանի քույր քաղաքների հետ	Առողջ ապրելակերպի արմատավորում, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի զանգվածայնացում, բարձրակարգ մարզիկների պատրաստում	Երևան համայնքի պատանի մարզիկներ (երեխաներ)		
2	Երևան համայնքի ենթակայությամբ գործող մարզական կազմակերպությունների գործունեության արդյունավետության բարձրացման միջոցառումների ծրագրի և ժամանակացույցի մշակում և ծրագրի մեկնարկ	Միջազգային և հասարակական կազմակերպություններ, ֆեդերացիաներ, ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարություն, մարզադարձներ	Երևանի ենթակայության մարզադարձների գործունեության շենքային պայմանների, գործող մարզաձևերի, ծառայությունների մատուցման պայմանների, անձնակազմի կարողությունների, կառավարման սկզբունքների գնահատում և վերանայում՝ համալիր ուսումնասիրության արդյունքում	Երևան համայնքի երեխաներ և մարզադարձներում ընդգրկված մարզիկներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե
3	Երևան համայնքի ենթակայությամբ գործող մարզադարձների տնօրենների, փոխտնօրենների,	Միջազգային և հասարակական կազմակերպություններ,	Զարգացնել Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայությամբ գործող	Երևանի ենթակայության		

	մեթոդիստների և մարզչական անձնակազմի համար վերապատրաստման դասընթացների կազմակերպում	Ֆեդերացիաներ, ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարություն, ԲՈՒՀ-եր, մարզադպրոցներ:	մարզադպրոցների անձնակազմի կարողությունները և մասնագիտական գիտելիքները	մարզադպրոցների անձնակազմ		
4	Երևան համայնքի ենթակայությամբ գործող մարզական կազմակերպությունների էլեկտրոնային հարթակի ստեղծում	Միջազգային և հասարակական կազմակերպություններ, ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարություն, մարզադպրոցներ:	Ստեղծել Երևանի ենթակայության մարզադպրոցների տվյալների թարմացվող բազա և երեխաների ընդգրկման թափանցիկ համակարգ	Երևանի ենթակայության մարզադպրոցներ, Երևան համայնքի երեխաներ		
5	Սպորտային միջոցառումների կազմակերպում	ՀՀ այլ մարզերի համապատասխան ստորաբաժանումների, հասարակական կազմակերպությունների /ֆեդերացիաներ/, լիազոր մարմնի /ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն/, Երևանի քույր քաղաքների հետ:	Առողջ ապրելակերպի արմատավորում, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի զանգվածայնացում և զարգացում, առողջության ամրապնդում ու պահպանում, մարդու մտավոր և ֆիզիկական կարողությունների զարգացում:	Տարբեր տարիքային խմբերի մարզիկներ, հաշմանդամներ		
6	Արտադպրոցական կազմակերպությունների համար գույքի ձեռքբերում	ՀՀ-ում գրանցված շահագրգիռ կազմակերպություններ:	Մարզական կազմակերպությունները ժամանակակից պահանջներին համապատասխան գույքով և մարզագույքով ապահովում:	Մարզական կազմակերպություններ		

7	«Աշխատանք երիտասարդներին» աշխատանքային տոնավաճառ	Միասնական սոցիալական ծառայությունների, հասարակական կազմակերպությունների, ձեռնարկատիրությունների, ԲՈՒՀ-երի ուսանողական խորհուրդների, երիտասարդ կամավորների հետ:	Երևան համայնքի երիտասարդության զբաղվածության և սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրների լուծում:	Երևան համայնքի երիտասարդներ	
8	Երիտասարդների նորարարական ծրագրերի ֆինանսավորում	Հասարակական կազմակերպությունների, երիտասարդական կազմակերպությունների և կառույցների, երիտասարդ կամավորների հետ:	Երևան համայնքի խնդիրների լուծմանը միտված երիտասարդական կազմակերպությունների նորարարական ծրագրերի ֆինանսավորում, որոնք ուղղված կլինեն Երևան համայնքի զարգացման 2023 թվականի ծրագրի նախանշած խնդիրների լուծմանը՝ նորարարական լուծումների միջոցով:	Երևան համայնքի երիտասարդներ , Երևան համայնքում գործող երիտասարդական կազմակերպություններ	
9	Երևան համայնքի երիտասարդների կարիքների ուսումնասիրություն	Հասարակական կազմակերպությունների, ձեռնարկատիրությունների, ԲՈՒՀ-երի ուսանողական խորհուրդների, երիտասարդ կամավորների հետ:	Ձևակերպել Երևան համայնքի երիտասարդների հիմնական խնդիրները և դրանց լուծման հնարավոր ճանապարհները և ծրագրերը, որոնք կարող է իրականացնել Երևանի քաղաքապետարանը Երևան համայնքում:	Երևանի քաղաքապետարան, Երևան համայնքի երիտասարդներ , Երևան համայնքում գործող երիտասարդակ	

			Հետազոտության արդյունքների հիման վրա մշակել Երևան համայնքի երիտասարդական քաղաքականությունը, դրա իրականացման 5-ամյա ռազմավարությունը և գործողությունների ծրագիրը:	ան կազմակերպություններ		
10	Երիտասարդության միջազգային օրվան նվիրված միջոցառումների կազմակերպում	Հասարակական կազմակերպությունների, ԲՈՒՀ-երի ուսանողական խորհուրդների, մարզային երիտասարդական կառույցների, երիտասարդ կամավորների հետ:	Երիտասարդության միջազգային օրվա կապակցությամբ Երևան համայնքի երիտասարդների հասարակական, քաղաքացիական, սոցիալ-տնտեսական և մշակութային կյանքին մասնակցության խրախուսում:	Երևան համայնքի երիտասարդներ	2023թ. օգոստոս	
11	Կամավորների միջազգային օրվան նվիրված միջոցառման կազմակերպում	Հասարակական կազմակերպությունների, ԲՈՒՀ-երի ուսանողական խորհուրդների, երիտասարդական կառույցների, երիտասարդ կամավորների հետ:	Երևան համայնքի երիտասարդների շրջանում կամավորական աշխատանքի և կամավորության մշակույթի խթանում:		2023թ. դեկտեմբեր	

ԽԵԼԱՑԻ ԵՐԵՎԱՆ

Երևանի քաղաքապետարանը, հավատարիմ մնալով զարգացման նախանշված սկզբունքներին և ընդունված տեսլականին, հետևողականորեն իրականացնում է ենթակառուցվածքների կառավարման, ոլորտների գործառույթների և տրամադրվող ծառայությունների թվային փոխակերպումը: Այս գործընթացը շարունակական է և ենթադրում է մշտական և նպատակաուղղված աշխատանք: Տվյալ պահին նպատակի ձևաչափը սահմանվում է 2019 թվականին ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրերի գրասենյակի աջակցությամբ մշակված քաղաքային տնտեսության ոլորտների թվային փոխակերպման՝ «ԽԵԼԱՑԻ ՔԱՂԱՔ» ռազմավարական ծրագրով: Այն հիմնական ուղենիշ է հանդիսանալու ներդրվող և բարելավվող համակարգերի, առաջնահերթությունների և դրանց կառուցվածքային սկզբունքների համար:

Առաջնորդվելով վերոնշյալ ռազմավարությամբ՝ վերջին տարիների ընթացքում մշակվել և ներդրվել են բազմաթիվ գործառույթների ավտոմատացման, կառավարման, վերահսկման, տեղեկատվական և անվտանգության համակարգեր, շարունակական սպասարկում և զարգացում են ունեցել արդեն իսկ ներդրված համակարգերը, գործարկվել են մի շարք էլեկտրոնային ծառայություններ:

Շարունակական բնույթ են կրում կիբեր անվտանգության ապահովման բարելավման և պաշտպանական համակարգերի ներդրման գործընթացները:

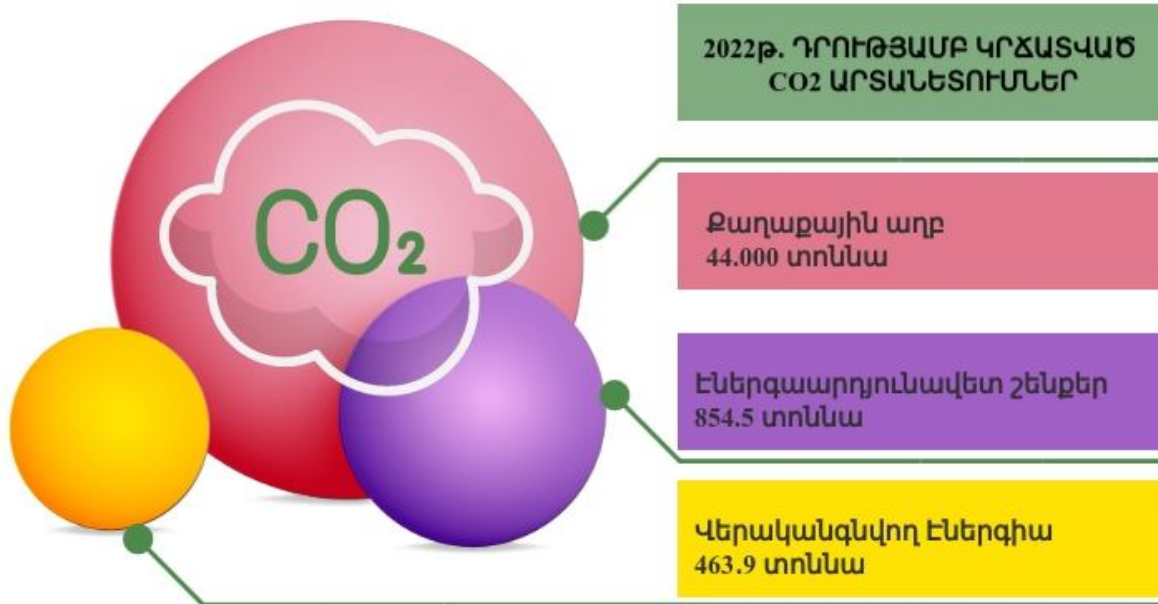
Հիմնախնդիրներ՝

1. Թվայնացման արդյունքում առաջացող կիբեր անվտանգության ապահովում,
2. Տեխնոլոգիական համակարգերի մատակարար ընկերություններից առաջացող կախվածություն,
3. Ոլորտի մասնագետների սղություն և դրանց պահանջարկի անընդհատ մեծացող տեմպեր,
4. Անձնական տվյալների պաշտպանություն,
5. Քաղաքային տնտեսության ոլորտների աշխատակիցների տեխնոլոգիական գիտելիքների պակասի հետևանքով անհրաժեշտ SS համակարգի տեխնիկական պահանջների մշակման անկարողություն:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսան սավորման աղբյուր
1	Ժամանակի պահանջներին համահունչ զարգացման, քաղաքացիական պաշտպանության, քաղաքի դիմակայունության և անվտանգության բարձրացման, ռեսուրսների խնայողության, էլեկտրոնային ծառայությունների տրամադրման, էկոհամակարգի բարելավման, տրամադրվող ծառայությունների որակի և քաղաքացիների կենսամակարդակի բարձրացման, ինչպես նաև ներդրումներ ներգրավելու նպատակով անհրաժեշտ է քաղաքային ենթակառուցվածքներում իրականացնել թվային տրանսֆորմացիա՝ համաձայն մշակված ռազմավարության:	ՄԱԶԾ (UNDP), «ԶԻ ԱՅ ԶԵԹ» (GIZ GmbH), Համաշխարհային Բանկ (World BANK), Գործընկեր քաղաքներ, Ընկերություններ:	«Արտաքին գովազդի թույլտվությունների տրամադրման և կառավարման համակարգի» ներդրման շնորհիվ կթվայնացվի արտաքին գովազդի թույլտվություն տրամադրման գործընթացը, առավել ժամանակակից և թափանցիկ միջավայր ստեղծելով քաղաքապետարանի, վարչական շրջանների և համայնքում գործունեություն ծավալող տնտեսվարողների համար: Էլեկտրոնային ծառայությունների ընդլայնման շրջանակում նախատեսվում է ստեղծել միասնական միջավայր՝ «Մեկ պատուհան» սկզբունքով, որը կմիավորի Երևանի քաղաքապետարանի կողմից տրամադրվող ծառայությունները, հնարավորություն ստեղծելով քաղաքացիներին մեկ թվային հարթակում իրականացնել համայնքի հետ առնչվող կարևորագույն գործընթացները՝ դիմումներ, թույլտվություններ, հարցումներ, վճարումներ և այլն. Զարգացման փուլում է Երևանի քաղաքապետարանի, վարչական	Երևանի քաղաքապետարան, քաղաքացիներ, իրավաբանական և անձիք, զբոսաշրջիկներ:	2023-2024թթ.	Երևան համայնքի բյուջե, Միջազգային դոնոր կազմակերպություններ

			<p>շրջանների և ենթակայությամբ գործող ստորաբաժանումների միասնական «Մարդկային ռեսուրսների կառավարման» քլաուզ համակարգը:</p> <p>Նախատեսվում է Երևանի քաղաքապետարանի և վարչական շրջանների ենթակայությամբ գործող շուրջ 37 մարզադպրոցների կառավարման համակարգի մշակում և ներդրում:</p> <p>Հասարակական տրանսպորտի համալիր բարելավման ծրագրով նախատեսված է ներդնել միասնական տոմսային համակարգ, ինչը հնարավորություն կստեղծի ամբողջական վերահսկելի դարձնել տոմսային հասույթի հավաքագրումը և հնարավորություն կընձեռի ուղևորներին տոմսերը ձեռք բերել տարատեսակ անկանխիկ եղանակներով: Էլեկտրոնային ծառայությունների միասնական հարթակը նախատեսում է թեթևացնել քաղաքապետարանի «Մեկ պատուհանների» ծանրաբեռնվածությունը, ինչպես նաև առավել հարմարավետ դարձնել տրամադրվող ծառայությունները:</p>		
--	--	--	---	--	--

ԿԼԻՄԱՅԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵՂՄԱՆՆ ՈՒ ՀԱՐՄԱՐՎՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԾՐԱԳՐԵՐ

Վիճակի նկարագրություն

Քաղաքներն օգտագործում են աշխարհի էներգիայի մատակարարման մեծ մասը և պատասխանատու են էներգիայի հետ կապված ջերմոցային գազերի գլոբալ արտանետումների՝ շուրջ 70% համար: Ջերմոցային գազերի արտանետումների աճող մակարդակն արդեն հանգեցնում է կլիմայի փոփոխության: Ուստի, ներկայումս կլիմայի փոփոխության դեմ պայքարի շրջանակներում շատ կարևոր է քայլեր ձեռնարկել քաղաքային միջավայրում բարձրացնելու էներգախնայողության և էներգաարդյունավետության մակարդակը և զարգացնել վերականգնվող էներգետիկան՝ կրճատելով CO₂ արտանետումների մակարդակը:

Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում Երևանը զգալի քայլեր է ձեռնարկել կլիմայի փոփոխության ազդեցության մեղմման, էներգաարդյունավետության, վերականգնվող էներգետիկայի և կլիմայի հարմարվողականության հատուկ միջոցառումների իրականացման ուղղությամբ: Մշակվել են ռազմավարական ծրագրեր, որոնք նախադեպային են այս տարածաշրջանում:

Մեծածավալ աշխատանքներ են իրականացվել և իրականացվում վերականգնվող էներգետիկ աղբյուրների կիրառման, բազմաբնակարան և հասարակական շենքերի ջերմամեկուսացման, էներգաարդյունավետության մակարդակի բարձրացման, տրանսպորտային համակարգի արդիականացման և խելացի լուծումների կիրառման ուղղությամբ:

Հիմնախնդիրներ՝

1. Էներգետիկ կառավարման համակարգի բացակայություն
2. Նախադպրոցական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավման անհրաժեշտություն
3. Կլիմայի փոփոխության ազդեցության, վերականգնվող էներգետիկ աղբյուրների կիրառման, էներգախնայողության և հարմարվողականության վերաբերյալ հանրային իրազեկմանն ուղղված միջոցառումների կազմակերպման և իրականացման անհրաժեշտություն
4. Քաղաքի հարմարվողականության ռազմավարական ծրագրի բացակայություն
5. Վերականգնվող ռեսուրսների մասշտաբային օգտագործման անհրաժեշտություն
6. Համայնքային ենթակայության շենքերում ու շինություններում էներգիայի սպառման ցուցանիշների մոնիթորինգի և վերահսկման համակարգերի և էներգետիկ տվյալների շտեմարանի բացակայություն
7. Զերմոցային գազերի արտանետման ծավալների վերաբերյալ տվյալների միասնական հարթակի բացակայություն
8. Քաղաքի համար տնտեսական արդյունավետ մոդելի մշակման անհրաժեշտություն
9. Ծառայությունների թվայնացման ցածր մակարդակ

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Մանկապարտեզների տանիքների վերանորոգում	ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակ	Երեխաների նախադպրոցական կրթության, կրթական միջավայրի՝ այդ թվում, շենքային պայմանների բարելավման նպատակով նախատեսվում է իրականացնել 6 մանկապարտեզների տանիքի վերակառուցման, միաժամանակ տանիքի ջերմամեկուսացման աշխատանքներ:	Երեխաներ և մանկապարտեզի աշխատակազմ	2022-2023թթ.	Երևան համայնքի բյուջե
2	Կայուն էներգիայի շաբաթ Երևանում	Եվրոպական միություն	Եվրոպական Միության Կայուն էներգիայի շաբաթն ավանդաբար կազմակերպվող և բարձր վարկանիշ ունեցող գործողությունների շարք է, որի նպատակն է մարդկանց իրազեկումը կլիմայի փոփոխության, էներգախնայողության, վերականգնվող էներգետիկայի և հարմարվողականության վերաբերյալ: Երևանի քաղաքապետարանը, միանալով միջոցառմանը, կազմակերպում է ոլորտային իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված հանրային մի շարք ծրագրեր՝ ներգրավում է տարբեր տարիքային խմբերի ներկայացուցիչների:	Բնակիչներ	2023 թվական	Երևան համայնքի բյուջե
3	Հարմարվողականության ռազմավարական ծրագրի մշակում	ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակ	Երևան քաղաքի կլիմայի հարմարվողականության պլանավորումը ղեկավարելու նպատակով: Նախատեսվում է մշակել հարմարվողականության ռազմավարական ծրագիր:	Բնակչություն	2022-2023թթ.	ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի (ՄԱԶԾ)

4	<p>Երևան 2.0 դեպի ավելի ընդգրկուն ու կանաչ վերականգնում</p>	<p>ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակ, ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը</p>	<p>Ծրագիրն ունի մի քանի բաղադրիչ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Տարածաշրջանում առաջին անգամ իրականացվում է Թվային պատրաստականության գնահատում (Digital Readiness Assessment), որը նպատակ ունի պարզելու, թե թվային վերափոխման որ փուլում է գտնվում Հայաստանը և դրա առանձին սեկտորները՝ մատնանշելով թվային ասպարեզում երկրի և առանձին հատվածների ուժեղ և թույլ կողմերը: 2. Տեղայնացվում է «Դոնաթ տնտեսական մոդելը», որը հնարավորություն է ընձեռում ստեղծելու Երևան քաղաքի զարգացման դիմանկարը՝ որոշում կայացնողներին տրամադրելով քաղաքի սոցիալական և էկոլոգիական մարտահրավերների ընդգրկուն պատկերը և առաջարկելով քաղաքի զարգացման նոր տնտեսական մոդել: 3. Նախատեսվում է Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի Բ2 թաղամասում կառուցել բազմաֆունկցիոնալ հանրային տարածք՝ շեշտը դնելով երեխաների կրթության և զարգացման վրա: <p>Ծրագրի գրեթե բոլոր բաղադրիչներում հատուկ ուշադրություն է հատկացված կանանց և երիտասարդների հիմնահարցերին, որի շրջանակներում նախատեսվում է նաև Երևանի քաղաքապետարանի կազմում ստեղծել Կանանց և երիտասարդների հիմնահարցերով խորհրդատվական</p>	<p>Բնակիչներ</p>	<p>2022-2023 թթ.</p>	<p>ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի Արագ ֆինանսավորման հաստատություն</p>
---	---	--	---	------------------	----------------------	--

			հանձնաժողով: Ծրագրի ամբողջ ընթացքում շարունակաբար կիրականացվեն կարողությունների զարգացման և հանրային իրազեկման միջոցառումներ:			
5	Երևան համայնքում էներգետիկ կառավարման համակարգի ներդրում	ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակ	<p>Համակարգի ներդրումը պայմանավորված է Երևանի կայուն էներգետիկ զարգացման գործողությունների ծրագրի 4.3.1 և 9.1 և Երևան քաղաքի «Կանաչ քաղաք» գործողությունների ծրագրի ES 1 կետերով սահմանված միջոցառումներով, ու 2021թ. փետրվարի 26-ին Երևան համայնքի և ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակի միջև ստորագրված մտադրությունների մասին հուշագրով:</p> <p>Համակարգի ներդրման շնորհիվ Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայության հասարակական շենքերում կիրականացվի էներգետիկ հոսքերի (տեխնոլոգիական, տնտեսական, սոցիալական, բնապահպանական) համակարգված և մշտական վերահսկում/կառավարում, սկսած՝ էներգիայի ձեռք բերման/արտադրության և փոխակերպման գործընթացներից մինչև էներգիայի վերջնական սպառումը:</p> <p>Ծրագրի գործառնական ավարտից հետո Երևանի քաղաքապետարանում և վարչական շրջաններում կստեղծվեն էներգետիկ կառավարչի և պատասխանատուների հաստիքներ</p>	Երևան համայնք	2022-2023 թթ.	ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակ և Երևան համայնքի բյուջե

6	Տեղական բաց կառավարման գործողությունների ծրագիր	Քաղաքացիական հասարակական կազմակերպություններ, Հասարակական կազմակերպություններ, ակտիվ քաղաքացիներ	Նախատեսվում է մշակել գործուղությունների ծրագիր՝ Քաղաքացիական հասարակական կազմակերպությունների կողմից ներկայացված առաջարկությունների հիման վրա:	ՔՀԿ-ներ, ՀԿ-ներ, Երևան համայք, ակտիվ քաղաքացիներ, բնակիչներ	2023 թվական	Երևան համայնքի բյուջե
7	Արևային ֆոտովոլտային կայանի տեղադրում	Միավորված ազգերի կազմակերպության ծրագիր, Երևանի քաղաքապետարան	Երևանի քաղաքապետարանի վարչական շենքերի ինչպես նաև Երևանի Շենգավիթ վարչական շրջանի Եղիշե Թադևոսյան 11 հասցեում գտնվող համալիր մարզաձևերի մանկապատանեկան մարզադպրոցի տանիքին կտեղադրվեն արևային ֆոտովոլտային կայաններ: Արգիշտի 1 հասցեում կտեղադրվի՝ 156.96 կՎտ դրվածքային հզորությամբ արևային կայան՝ բաղկացած թվով 288 արևային մոդուլներից՝ յուրաքանչյուրը 545 Վտ պիկային հզորությամբ: Բյուզանդ 1/3 հասցեում կտեղադրվի՝ 153,69 կՎտ դրվածքային հզորությամբ արևային կայան՝ բաղկացած թվով 282 արևային մոդուլներից՝ յուրաքանչյուրը 545 Վտ պիկային հզորությամբ: Շենգավիթ վարչական շրջանի Եղիշե Թադևոսյան 11 հասցեում գտնվող համալիր մարզաձևերի մանկապատանեկան մարզադպրոցի տանիքին կտեղադրվի 29.7 կՎտ դրվածքային հզորությամբ արևային կայան: Փոխակերպիչների ընդհանուր դրվածքային հզորությունը կկազմի 30 կՎտ, Արևային ֆոտովոլտային կայանների	Բնակիչներ, աշխատակազմ, մարզադպրոցի աշակերտներ և աշխատակիցներ	2023 թվական	Երևան համայնքի բյուջե

			ընդհանուր դրվաձքային հզորությունը՝ 29.7կՎտ: Ծրագրերի իրականացման արդյունքում նախատեսվում է տարեկան CO ₂ արտանետումների քանակը կրճատել շուրջ 390 տոննայով:			
--	--	--	---	--	--	--

ԱԶԱՓՆՅԱԿ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	հազ. մարդ	108.0
Վարչական շրջանի տարածք	հա	2582
Փողոցների երկարություն	կմ	116.76
Փողոցների մակերես	հազ.քմ	1700.5
Երթևեկելի մասի երկարություն	կմ	116.76
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	444
Վերելակներ	հատ	367
Վթարային շենքեր	հատ	124
Անհատական բնակելի տուն	միավոր	6100
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	883
Բարեգործական ճաշարան	հատ	1
Շուկաներ	-	-
Հյուրանոցներ	հատ	8
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	4
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	159
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	հատ	4/1
Թեքահարթակներ	հատ	187
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	16
Երեխաների թիվ	երեխա	2583
Աշխատողների թիվ	մարդ	461
Հանրակրթական դպրոց	հատ	20
Երեխաների թիվ	երեխա	11751
Աշխատողների թիվ	մարդ	1166
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	հատ	2
Երաժշտական դպրոց	հատ	2
Մարզադպրոց	հատ	1
Արվեստի դպրոց	հատ	1
Մանկապատանեական տեխնիկական ստեղծագործության կենտրոն	հատ	1
Շախմատի դպրոց	հատ	1
Գրադարան	հատ	1
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	59
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	1
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	28
Պոլիկլինիկա	-	-

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Թեքահարթակների կառուցում,
2. Արտաքին լուսավորության ցանցի ընդլայնում,
3. Վերելակային տնտեսության արդիականացում,
4. Վարչական շենքի և վարչական շրջանի ենթակայության հիմնարկների շենքային պայմանների բարելավում,
5. Նորաստեղծ թաղամասերի (Լուկաշին, Վ-3, Սիլիկյան, Փիրումյան, Գ-1 և Գ-3) ենթակառուցվածքների ստեղծում (ջրագծեր, կոյուղագծեր, եզրաքարեր, ճանապարհներ),
6. Նոր ոռոգման համակարգերի ստեղծում (Սիլիկյան, Լուկաշին, Գ-1, Ջանիբեկյան, Բաշինջաղյան, Լևոնյան, Եղիազարյան, Խ.Խաչատրյան, Առաքելյան, Մարտիրոսյան և այլ փողոցներ),
7. Նոր հեղեղատար համակարգի կառուցում (Արզումանյան, Բաշինջաղյան 1-ին և Բեկնազարյան փողոցներ),
8. Բազմաբնակարան շենքերի երեսպատման սալիկների ամրացման աշխատանքների իրականացում (Նորաշեն թաղամասի թվով 31 շենքեր և Բաշինջաղյան 188, 192, 196 և 198 շենքեր),
9. Վթարային բազմաբնակարան շենքերի ամրացում կամ քանդում,
10. Վարչական շրջանի տարածքում առկա կիսակառուց շենքի երեսպատման սալիկների տեղադրում (Չաուշի 14/3 մասնավոր շենք),
11. Մարզադպրոցի շենքային պայմանների բարելավում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Ճանապարհների և մայթերի ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում և պահպանում	Երևանի քաղաքապետարան	Նախատեսվում է իրականացնել 80000քմ ա/բ ծածկի վերանորոգում: Աշխատանքները ներառում են վնասված, վթարված, ձևախախտված ծածկի քանդում, խճե հիմքի իրականացում և ասֆալտբետոնե ծածկի իրականացում, ինչպես նաև դիտահորերի և անձրևորսիչների նիշերի ուղղում և վերատեղադրում:	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. կնքված պայմանագրի ժամկետով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե
2	Ոռոգման ցանցի անցկացում	«Կանաչ տարածքների և միջավայրի պահպանություն» ՀՈԱԿ	8 կմ նոր ոռոգման ցանցի կառուցում			
3	Բազմաբնակարան շենքերի հարթ տանիքների նորոգում	Համատիրություններ	5110քմ հարթ տանիքների վերանորոգում:			
4	Բազմաբնակարան շենքերի լանջավոր տանիքների վերանորոգում		6150քմ լանջավոր տանիքների վերանորոգում: Վերանորոգումը կատարվում է հիմնականում վնասված ազբոհերցաքարերը նորերով փոխարինմամբ, իսկ առավել մեծ վնասվածություն ունեցող տանիքների ամբողջությամբ քանդում և նորի կառուցում: Նախատեսվում է ձեռքբերել 7000քմ ալիքավոր թիթեղ:			

5	Բազմաբնակարան շենքերի մուտքերի նորոգում		<p>Նախատեսվում է վերանորոգել 17 մուտք:</p> <p>Վերանորոգումը ներառում է՝ թեքահարթակների կառուցում, սալապատում, պատերի և առաստաղի, դռների և պատուհանների վերանորոգում կամ նորերով փոխարինում, բազրիքների, աստիճանների վերանորոգում, վնասված ապակիների փոխարինում նորերով:</p>			
6	Եզրաքարերի վերանորոգում	Քաղաքապետարանի աշխատակազմի բարեկարգման վարչություն	<p>Նախատեսվում է վերանորոգել 7778 գծմ եզրաքար:</p> <p>Վերանորոգումը ներառում է ճանապարհների մայթերի բազալտե եզրաքարերի վերանորոգում և փոխարինում, որը ներառում է հին, վնասված եզրաքարերի փոխարինում:</p>			
7	Կանաչապատման աշխատանքների իրականացում	«Կանաչ տարածքների և միջավայրի պահպանություն» ՀՈԱԿ	Խնամքի և պահպանման աշխատանքների իրականացում-59.0հա:			
8	Բակային տարածքների հիմնանորոգում	Համատիրություններ	Թվով 14 բակային տարածքների հիմնում, որի ընթացքում կիրականացվեն անբարեկարգ կամ նորոգման կարիք ունեցող տարածքների բարեկարգում, մասնավորապես կանաչ տարածքի վերականգնում, անցուղիների պատրաստում, ոռոգման ցանցի մոնտաժում կամ վերագործարկում,			

			Եզրաքարերի նորոգում, լուսավորության անցկացում թեքահարթակների և աստիճանների պատրաստում, խաղերի, զրուցատաղավարների, սպորտային մարզագույքի տեղակայում:			
9	Փողոցների և այգիների գեղարվեստական բետոնե սալիկների վերանորոգում		6000 քմ բետոնե սալիկի վերանորոգում, որը ներառում է ճանապարհների մայթերի և այգիների գեղարվեստական բետոնե սալիկների վերանորոգում և փոխարինում:			
10	Փողոցների և այգիների թեքահարթակների կառուցում և վերանորոգում	Հասարակական կազմակերպություններ	Նախատեսվում է կառուցել և վերանորոգել 5 թեքահարթակ:			
11	Փողոցների հրապարակների և այգիների կահավորում	Համատիրություններ	Ձեռք բերել և փողոցներում, հրապարակներում և այգիներում տեղադրել 60 նստարան, 30 աղբաման և 30 խաղասարք:			
12	Փողոցներում և այգիներում արտաքին լուսավորության ցանցի կառուցում	«Երքադլույս» ՓԲԸ	Կառուցել 1000 գծմ արտաքին լուսավորության ցանց տեղադրելով LED լուսատուներ:			
13	Բազմաբնակարան շենքերի վթարային պատշգամբների նորոգում	Համատիրություններ	23 բարձակային պատշգամբների վերանորոգում			
14	Վարչական շրջանի ղեկավարի աշխատակազմի վարչական շենքի նորոգում		Նախատեսվում է վերանորոգել վարչական շենքը:			
15	Բազմաբնակարան շենքերի վերելակների հիմնանորոգում	«Աջափնյակ վերելակ» ՓԲԸ	Թվով 50 վերելակի հիմնանորոգում (պահեստամասերի ձեռքբերում և տեղադրում):			

16	Մանկապարտեզների նորոգում	Քաղաքապետարանի աշխատակազմի շինարարության և բարեկարգման վարչություն	Թվով 3 մանկապարտեզի նորոգում			
17	Տոն և հիշատակի օրերին նվիրված միջոցառումների իրականացում	Վարչական շրջանի մշակութային ՀՈԱԿ-ներ	Տոն և հիշատակի օրերին նվիրված իրականացվելու է թվով 14 մշակութային միջոցառում			
18	Մարզական միջոցառումների իրականացում	Աջափնյակ վարչական շրջանի ՀՈԱԿ-ների և ՊՈԱԿ-ների աշակերտներ, երեխաներ և բնակիչներ	Իրականացվելու է 13 սպորտային միջոցառում	Աջափնյակ վարչական շրջանի ՀՈԱԿ-ների և ՊՈԱԿ-ների աշակերտներ, երեխաներ և բնակիչներ		
19	Սոցիալապես անապահով բնակիչներին համար սոցիալական ծրագրերի իրականացում	Երևանի քաղաքապետարան, ՀԿ-ներ, անհատ բարերարներ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Աջափնյակ վարչական շրջանի բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրեր, 2. Բազմազավակ, բազմանդամ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին սոցիալական աջակցություն 3. Հասարակական կազմակերպություններին աջակցություն 4. Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն: 	Վարչական շրջանի ԿԴԻՀ սոցիալապես անապահով բազմազավակ, բազմանդամ ընտանիքներ, միայնակ անժառանգ, գործազուրկ, նպաստի իրավունք չունեցող բնակիչներ:		

			<p>ա. Նախատեսվում է իրականացնել տոն և հիշատակի օրերին նվիրված 5 միջոցառում: բ. Գիտելիքի օրվա առթիվ 150 երեխաների պայուսակների և գրենական պիտույքների տրամադրում</p> <p>գ. 4 էքսկուրսիաների կազմակերպում՝ վարչական շրջանի սոցիալապես անապահով ընտանիքների երեխաների համար</p> <p>դ. 2 տեղական սոցիալական ծրագրերի իրականացում</p> <p>ե. 3 տեղական սոցիալական ծրագրերի իրականացում՝ ուղղված վիրավոր զինվորների կենսամակարդակի պայմանների բարելավմանը</p> <p>զ. Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված անձանց կամ ընտանիքի կարիքի գնահատման շրջանակում տունայցերի համար ճանապարհային ծախսերի փոխհատուցում</p> <p>է. Բազմազավակ և բազմանդամ 25 ընտանիքներին աջակցության ծրագրերի մշակում և իրականացում</p> <p>ը. ԿԴԻՀ երիտասարդ 8 ընտանիքներին ծառայությունների մատուցում</p>			
--	--	--	--	--	--	--

			<p>թ. Այլ խմբերին պատկանող 30 անձանց տրամադրվող աջակցություն՝ ըստ կարիքի (միայնակ անժառանգ, գործազուրկ, նպաստի իրավունք չունեցող)</p> <p>ժ. Սոցիալապես անապահով անձանց հուղարկավորության կազմակերպում,</p> <p>ի. Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված մարդկանց համար կարիքի գնահատման հիման վրա ծառայությունների մատուցում</p> <p>լ. ԿԴԻՀ 60 ընտանիքների կոմունալ ծախսերի մասնակի փոխհատուցում, 1 ընտանիքի՝ 3 ամսով:</p> <p>խ. Տարերային կամ տեխնաժին աղետներից տուժած 7 ընտանիքներին տրամադրվելու է աջակցություն /փլուզում, հրդեհ, ջրհեղեղ և այլն/:</p>			
--	--	--	---	--	--	--

ԱՎԱՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	հազ. մարդ	53.1
Վարչական շրջանի տարածք	հա	812
Փողոցների երկարություն	կմ	50,9
Փողոցների մակերես	քմ	530,145
Երթևեկելի մասի երկարություն	կմ	50,6
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	251
Վերելակներ	հատ	381
Վթարային շենքեր	-	-
Անհատական բնակելի տուն	հատ	1007
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	537
Բարեգործական ճաշարան	հատ	1
Շուկաներ	հատ	1
Հյուրանոցներ	հատ	10
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	28
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	68
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	հատ	1
Թեքահարթակներ	հատ	48
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	7
Երեխաների թիվ	երեխա	1422
Աշխատողների թիվ	մարդ	211
Հանրակրթական դպրոց	մարդ	8
Երեխաների թիվ	երեխա	4750
Աշխատողների թիվ	մարդ	571
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	հատ	1
Երաժշտական դպրոց	-	-
Մարզադպրոց	հատ	1
Արվեստի դպրոց	հատ	1
Գրադարան	հատ	1
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	27
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	3
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	1
Պոլիկլինիկա	հատ	1

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Աստիճանավանդակների հիմնանորոգման, բակային տարածքների բարեկարգման, ասֆալտապատման, միջբակային հատվածների արտաքին լուսավորության ապահովման, վթարային հենասյունների փոխարինման, խաղահրապարակների ստեղծման և կանաչապատման անհրաժեշտություն,
2. Փողոցներում վթարային կոյուղագծերի վերակառուցման անհրաժեշտություն,
3. Կանաչապատ տարածքների ընդլայնման, ոռոգման ցանցի արդիականացման անհրաժեշտություն,
4. Սեփական սեկտորում աղբահանության հեռացման կազմակերպման, սանմաքրման, աղբահանության որակի բարելավման անհրաժեշտություն,
5. Բազմաբնակարան շենքերում նոր վերելակների ձեռքբերման, հարթ և թեք տանիքների, շքամուտքերի վերանորոգման և հիմնանորոգման, ներքին կոյուղատար խողովակաշարերի նորոգման անհրաժեշտություն,
6. Դպրոցական և նախադպրոցական ուսումնական, մշակութային հաստատությունների հիմնանորոգման և ընթացիկ նորոգման, գույքի թարմացման, բակերի ոռոգման ցանցերի արդիականացման, նորերի կառուցման, կանաչապատման անհրաժեշտություն,
7. Նոր հանգստի գոտիների ստեղծման, այգիների բարեկարգման և կանաչապատման անհրաժեշտություն,
8. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց տեղաշարժման համար անհրաժեշտ ու բավարար պայմանների ապահովում,
9. Սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող բնակիչներին անվճար հետազոտության և բժշկական խորհրդատվության տրամադրման պարբերական ակցիաների կազմակերպում,
10. Հասարակական տրանսպորտի աշխատանքի բարելավում,
11. Առկա այգիների, խաղահրապարակների, բակային տարածքների վերանորոգում, բարեկարգում, հիմնանորոգում,
12. Ծարավ Աղբյուր փողոցում մեկ մանկապարտեզի և մեկ դպրոցի կառուցում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցության թյուն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսան սավորման աղբյուր
1	Ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում և պահպանում	Երևանի քաղաքապետարան	Կիրականացվի 17.000 քմ ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում: Աշխատանքներն ներառում են բակերի, միջբակային ճանապարհների և մայթերի ասֆալտբետոնե ծածկի գույքագրում: Գույքագրման արդյունքում կատարվում են վնասված, վթարված, ձևախախտված ծածկի քանդման, առաջացած շինադրի բարձման, տեղափոխում (թափոնատեղի), խճե հիմքի իրականացման աշխատանքներ: Ինչպես նաև դիտահորերի և անձրևորսիչների նիշերի ուղղում և վերատեղադրում:	Բնակիչներ	2023թ. կնքված պայմանագրի ժամկետով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե
2	Բազմաբնակարան շենքերի հարթ տանիքների վերանորոգում		Կիրականացվի բազմաբնակարան շենքերի հարթ տանիքների վերանորոգում՝ 8000 քմ,			
3	Բազմաբնակարան շենքերի թեք տանիքների վերանորոգում		1 բազմաբնակարան շենքի թեք տանիքի 1500 քմ. հիմնանորոգում՝ թիթեղյա ցինկապատ պրոֆիլավոր ծածկերով			
4	Բազմաբնակարան շենքերում բարեկարգման աշխատանքների իրականացում		Բազմաբնակարան շենքերի 22 մուտքերի /12 շենքերում/ և աստիճանավանդակների վերանորոգում, այդ թվում՝ պատերի և առաստաղների, դռների և պատուհանների վերանորոգում կամ			

			նորերով փոխարինում, բազրիքների, աստիճանների վերանորոգում, վնասված ապակիների փոխարինում նորով:		
5	Եզրաքարերի վերանորոգում		410գժմ փողոցների և մայթերի եզրաքարերի փոխարինում նոր եզրաքարերով:		
6	Հենապատի վերանորոգում		50խմ ծավալով հենապատերի ընթացիկ նորոգում. Երեսապատման սալիկների և բազալտե թասակների վերանորոգում կամ փոխարինում:		
7	Մայրուղիների և փողոցների վերակառուցում և հիմնանորոգում		1100քմ մայթերի սալիկապատում բետոնե գեղազարդ սալերով:		
8	Բակային տարածքների և խաղահրապարակների հիմնանորոգում և պահպանում		Թվով 3 հասցեներում բակային տարածքների և խաղահրապարակների վերակառուցում:		
9	Աստիճանավանդակների հիմնանորոգում		Թվով 12 հասցեներում աստիճանավանդակների և բազրիքների հիմնանորոգում:		
10	Բակային տարածքների ընթացիկ նորոգում		Բակային տարածքներում և խաղահրապարակներում վնասված գույքի գույքագրում, ընթացիկ նորոգում կամ փոխարինում:		
11	Հրատապ աշխատանքների և ծառայությունների իրականացում		Ընթացիկ տարում առաջացած խնդիրների հրատապ լուծում, աշխատանքների և ծառայությունների իրականացում, որոնք ընդգրկված չեն ծրագրերում:		
12	Մշակութային միջոցառումների իրականացում		13 միջոցառումների իրականացում		

13	Սպորտային միջոցառումների իրականացում		6 միջոցառումների իրականացում			
14	Կրթական միջոցառումների իրականացում		4 միջոցառումների իրականացում			
15	Վարչական շրջանի սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրեր		Համապատասխան մասնագետների կողմից կկազմակերպվի և կիրականացվի տունայց, որի արդյունքում գնահատված սոցիալական կարիքի հիման վրա կկազմվեն տեղական սոցիալական ծրագրեր և կտրամադրվի անհրաժեշտ սոցիալական աջակցություն:			
16	Բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցություն		Աջակցություն կտրամադրվի բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին՝ ըստ կարիքի, որը կնպաստի թիրախային խմբերի կենսամակարդակի բարելավմանը:	Բազմազավակ, նորաստեղծ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներ	2023թ. ընթացքում	
17	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն		Արտակարգ իրավիճակներում կամ նմանատիպ այլ դեպքերում շահառուներին տրամադրվող աջակցության միջոցով հոգածության դրսևորում, ստեղծված իրադրության հաղթահարում:	Արտակարգ իրավիճակներում և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված անձիք և ընտանիքներ		Երևան համայնքի բյուջե
18	Հուլարկավորության ծախսեր	«Բնակչության հատուկ սպասարկում» ՀՈԱԿ	Վարչական շրջանի ղեկավարի կողմից միջնորդագրերի տրամադրում սոցիալապես անապահով կամ հարազատ չունեցող բնակիչներին հուլարկավորության ծախսերի մի	Սոցիալապես անապահով կամ հարազատ չունեցող քաղաքացիներ		Երևան համայնքի բյուջե

			մասը ծառայությունների միջոցով փոխհատուցելու համար:			
--	--	--	--	--	--	--

ԱՐԱԲԿԻՐ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	հազ. մարդ	114.5
Վարչական շրջանի տարածք	հա	1325
Փողոցների երկարություն	գծմ	85642
Փողոցների մակերես	քմ	1308164
Երթևեկելի մասի երկարություն	գծմ	85642
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	723
Վերելակներ	հատ	546
Վթարային շենքեր	հատ	13
Անհատական բնակելի տուն	հատ	6534
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	1085
Բարեգործական ճաշարան	հատ	1
Շուկաներ	հատ	7
Հյուրանոցներ	հատ	21
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	10
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	123
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	հատ	3/9
Թեքահարթակներ	հատ	226
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	13
Երեխաների թիվ	մարդ	1832
Աշխատողների թիվ	մարդ	376
Հանրակրթական դպրոց	հատ	20
Երեխաների թիվ	մարդ	12157
Աշխատողների թիվ	մարդ	1237
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	-	-
Երաժշտական դպրոց	հատ	2
Մարզադպրոց	հատ	5
Արվեստի դպրոց	-	-
Գրադարան	հատ	2
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	59.43
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	6
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	-	-
Պոլիկլինիկա	հատ	3

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Բակային տարածքների ամբողջական բարեկարգման, ներառյալ միջբակային տարածքների լուսավորման, ասֆալտապատման և ոռոգման ցանցերի արդիականացման անհրաժեշտություն,
2. Եզրաքարերի վերանորոգման, թեքահարթակների կառուցման անհրաժեշտություն,
3. Անվտանգ տեղաշարժն ապահովելու համար ստորգետնյա և վերգետնյա անցումների ընթացիկ նորոգման և կառուցման, փողոցները մայթերից առանձնացող բազրիքների տեղադրման անհրաժեշտություն,
4. Կրթօջախների, մարզական և մշակույթային օջախների շենքային պայմանների բարելավման ընթացիկ նորոգման և հիմնանորոգման, գույքի թարմացման անհրաժեշտություն,
5. Հեղեղատարերի և կոյուղատար խողովակների վերանորոգման, նորերի կառուցման, հենապատերի ընթացիկ և հիմնական նորոգման, ք/ք շենքերի կոյուղագծերի և ջրագծերի ներքին ցանցերի նորոգման անհրաժեշտություն,
6. Տրանսպորտային նոր հանգույցների ստեղծման անհրաժեշտություն,
7. Վերելակային տնտեսության ուսումնասիրության և հիմնանորոգման, սպասարկման ժամանակակից տեխնիկական միջոցների կիրառման անհրաժեշտություն,
8. Բոլոր վթարային դիտահորերի վերակառուցման անհրաժեշտություն,
9. Բազմաբնակարան շենքերի մուտքերի վերանորոգման անհրաժեշտություն,
10. Կանաչապատ տարածքների, նոր պուրակների ավելացման, ջրավազանների և կանաչապատ բակերի ստեղծման, ոռոգման ցանցի ընդլայնման և վերանորոգման, մատակարարվող ոռոգման ջրի ծավալների ավելացման, բակերի ընթացիկ նորոգման, ջրածածկ նոր մակերեսների նախատեսման անհրաժեշտություն,
11. Վարչական շրջանի հին բնակֆոնդի՝ շենքերի կոնստրուկցիաների տեխնիկական վիճակի ուսումնասիրության, մասնավորապես՝ շենքերի պատշգամբները պահող կոնստրուկցիաների և համապատասխան միջոցների ձեռնարկման անհրաժեշտություն,
12. Փողոցներում վերգետնյա և ստորգետնյա անցումների կառուցման անհրաժեշտություն,
13. Ավտոմոբիլային ճանապարհային ցանցի թեթևացման, նոր ճանապարհների և շրջանցող խճուղիների նախատեսման անհրաժեշտություն,
14. Սոցիալապես անապահով բնակիչներին պետական պատվերի շրջանակներում հիվանդանոցային բուժօգնություն ստանալու համար միջնորդագրի հատկացման անհրաժեշտություն,
15. Բացօթյա առևտրի հայտնաբերման, կանխարգելման և կանոնակարգման և գովազդային տնտեսության կանոնակարգման, ապօրինի գովազդի հայտնաբերման ու օրինականացման, հնամաշ գովազդների ապամոնտաժման անհրաժեշտություն:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Ասֆալտրետոնե ծածկի վերանորոգում և պահպանում	Երևանի քաղաքապետարան	42.100 հզ.քմ աշխատանքների իրականացում	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե
2	Եզրաքարերի վերանորոգում		Վերանորոգվելու է 2275զծմ, որից 2075 զծ.մ -/15x30/ սմ և 200զծ.մ - /10x20/սմ բազալտե եզրաքարեր			
3	Հենապատերի վերանորոգում		Վերանորոգվելու է 3 հենապատ			
4	Փողոցների պահպանում և շահագործում		Վերանորոգվելու է 1000 քմ սալապատ տարածք			
5	Հրազդան կիրճի բարեկարգում		Մաքրվելու է Հրազդանի կիրճի, Արաբկիր վարչական շրջանի ամբողջ տարածքը			
6	Մայրուղիների և փողոցների ընթացիկ նորոգում և պահպանում		Վերանորոգել 3 մայթ:			
7	Բազմաբնակարան շենքերի բարեկարգման /մուտքեր/ վերանորոգման ծրագիր		Վերանորոգվելու է 50 մուտք			
8	Վերելակների հիմնանորոգում		Սպասարկվելու է կառավարման մարմին չունեցող ք/բ շենքերի 15 վերելակներ և փոխարինվելու են նորով՝ 67 վերելակ:			
9	Հրատապ լուծում պահանջող ընթացիկ շինարարական աշխատանքներ		Մաքրել բացազատել անօրինական գավթած պետական տարածքները: Ապամոնտաժել և տեղափոխել անօրինական տեղադրված կրպակները, քանդել երկաթ-բետոնե շինությունները, կտրել մետաղական դետալները, հենապատերի ց/ա			

			սվաղում ընդհանուր 63 ձևի աշխատանք և 15 ձևի ծառայություն			
10	Զրահեռացման կոմունիկացիոն ցանցերի կառուցում	«ՎԵՈԼԻԱ ԶՈՒՐ» (ՓԲԸ)	Վերանորոգվելու է 15 շենքերում-600զձմ	Բնակչություն	2023թ. կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	
11	Հասարակական զուգարանների պահպանում և վերանորոգում	Երևանի քաղաքապետարան	Սպասարկվելու է 1 հասարակական զուգարան:			
12	Բազմաբնակարան շենքերի հարթ տանիքների վերանորոգում		Վերանորոգվելու է 7005 քմ հարթ տանիք			
13	Բազմաբնակարան շենքերի թեք տանիքների վերանորոգում		Վերանորոգվելու է 7 շենքի թեք տանիք, տրամադրվելու են. ալիքավոր ցինկապատ թիթեղ-3470 քմ, հարթ ցինկապատ թիթեղ-200 քմ			
14	Բակային տարածքների և խաղահրապարակների հիմնանորոգում և պահպանում		Շահագործման հանձնել 9 բակ			
15	Վթարային պատշգամբների նորոգում		Վերանորոգվելու է 75 պատշգամբ:			
16	Ռետինե հատակների ձեռքբերում և տեղադրում		Տեղադրվելու է 600 քմ ռետինե հատակ			
17	Վարչական շենքի կապիտալ նորոգում		Վերանորոգվելու է արտաքին պատերը և տանիքը			
18	Գազապաստարանների և թաքստոցների մաքրում և վերանորոգում		Վերանորոգվելու և վերանորոգվելու է թվով 30 լքված գազապաստարանները և շենքերի նկուղային մասի թաքստոցները			
19	Վ. Դավթյանի այգու ամառային ամֆիթատրոնի վերակառուցում		Կառուցվելու է տանիքը, հատակը և վերանորոգվելու են նստարանները՝ 156քմ մակերեսով			
20	Այլ մեքենաներ սարքավորումներ		Ձեռք են բերվելու 100 նստարան, մանկական բակային խաղային սարքավորումներ			

21	Նստարանի վերանորոգում և ներկում		Վերանորոգվելու և ներկվելու է 200 նստարան			
22	Ցայտաղբյուրի հիմնանորոգում		Վերանորոգվելու է 100 ցայտաղբյուր			
23	Բակային տարածքների և փողոցների արտաքին լուսավորության ցանցի անցկացում		Տրամադրվելու է սուբսիդիա «Երքաղլույս» ՓԲԸ-ին, չլուսավորված փողոցներում և բակերում արտաքին լուսավորության ցանց անցկացնելու համար			
24	Սպորտային միջոցառումների իրականացում		Իրականացվելու է 7 միջոցառում			
25	Մշակութային միջոցառումների իրականացում		Իրականացվելու է 13 միջոցառում			
26	Արաբկիր վարչական շրջանի սոցիալապես անապահով բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրերի իրականացում		Սոցիալապես անապահով ընտանիքների սեփական տների տանիքների, սանհանգույցի լրիվ կամ մասնակի վերանորոգում, բնակարանների ընթացիկ վերանորոգման աշխատանքների մասնակի իրականացում ըստ կարիքի /15 ընտանիք/, նախատեսվում է իրականացնել միջոցառումներ տոնական և հիշատակի օրերին՝ գրենական պիտույքների ձեռքբերում /180 երեխայի համար/, 8 էքսկուրսիայի կազմակերպում /240 անձի համար/			
27	Բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցություն		Ըստ գնահատված կարիքի՝ տրամադրվելու է սոցիալական աջակցություն 8 ընտանիքի (կենցաղային տեխնիկա, կահույք, այլ կենցաղային իրեր) հրատապ նյութական կարիքների համար, 20			

			ընտանիքի՝ դրամական աջակցություն: Կարիքի գնահատման արդյունքում սոցիալական տարբեր խմբերին պատկանող 250 ընտանիքի տրամադրվելու է անհրաժեշտ բնահիրային աջակցություն՝ չոր սնունդ, տակդիրներ, անկողնային պարագաներ, սպորտային հագուստ:			
28	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում, կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն		Միտված իրավիճակի հաղթահարմանը՝ տարերային կամ տեխնածին աղետներից տուժած ընտանիքներին աջակցության տրամադրում /հրդեհ, ջրհեղեղ, փլուզում և այլն/ 6 ընտանիքի	Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված ընտանիքներ		
29	Հարազատին կորցրած անձինք	Երևանի քաղաքապետ արան	կազմակերպելու է 7՝ հարազատին կորցրած անձանց կամ ընտանիքներին հուղարկավորության աջակցություն	Հարազատին կորցրած անձինք		Երևան համայնքի բյուջե
30	Հարազատ չունեցող անձանց հուղարկավորության կազմակերպում		Կազմակերպել հարազատ չունեցող անձանց 15 հուղարկավորություն			

ԴԱՎԹԱՇԵՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	Հազ. մարդ	42.5
Վարչական շրջանի տարածք	հա	652
Փողոցների երկարություն	կմ	71.5
Փողոցների մակերես	քմ	531000
Երթևեկելի մասի երկարություն	կմ	71.5
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	195
Վերելակներ	հատ	420
Վթարային շենքեր	-	-
Անհատական բնակելի տուն	հատ	1720
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	225
Բարեգործական ճաշարան	-	-
Շուկաներ	հատ	1
Հյուրանոցներ	հատ	9
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	4
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	69
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	հատ	2
Թեքահարթակներ	հատ	310
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	5
Երեխաների թիվ	երեխա	1421
Աշխատողների թիվ	մարդ	218
Հանրակրթական դպրոց	հատ	6
Երեխաների թիվ	երեխա	6351
Աշխատողների թիվ	մարդ	459
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	-	-
Երաժշտական դպրոց	-	-
Մարզադպրոց	հատ	1
Արվեստի դպրոց	հատ	1
Գրադարան	հատ	1
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	22.2
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	-	-
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	9
Պոլիկլինիկա	հատ	1

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Նոր ճանապարհների կառուցման անհրաժեշտություն՝ մասնավորապես. Սասնա Ծռեր-Աղաբաբյան փողոցները կապող հատված, Տ. Պետրոսյանի վերջնամասից 2-րդ թաղամասի ետնամասով Աղաբաբյան փողոց տանող շրջանցիկ հատված,
2. Փողոցների, այգիների, բակային տարածքների մաքրման, աղբահանության և ձնամաքրման աշխատանքների բարձր մակարդակով կազմակերպման անհրաժեշտություն,
3. Մելքումովի սեփական սեկտորի, 1-ին և 2-րդ թաղամասերի վերին հատվածի, Ձոր 2-րդ թաղամասի նոր ջրահեռացման համակարգի ստեղծման, ինչպես նաև վարչական շրջանի տարածքում մաշված կոյուղագծերի փոխարինում, 1-ին և 2-րդ թաղամասերի գրունտային ճանապարհների ասֆալտապատման անհրաժեշտություն,
4. Ոռոգման ցանցի արդիականացման և ընդլայնման անհրաժեշտություն,
5. Վերելակների հիմնանորոգման և նորերի տեղադրման անհրաժեշտություն,
6. Կանաչ տարածքների ընդլայնման, ծառերի տնկման, հանգստյան գոտիների ստեղծման անհրաժեշտություն,
7. Համատիրությունների գործունեության խիստ վերահսկման անհրաժեշտություն,
8. Դպրոցների ճաշարանների վերահսկման անհրաժեշտություն,
9. Տանիքների վերանորոգման անհրաժեշտություն,
10. Վերգետնյա և ստորգետնյա անցումների ոչ բավարար քանակ,
11. Դավթաշեն վարչական շրջանի սեփական սեկտորում նոր մանկապարտեզի կառուցում,
12. Դավթաշեն վարչական շրջանում աշխատակազմի համար վարչական շենքի կառուցում,
13. Անվտանգությունից ելնելով դպրոցների և մանկապարտեզների հարակից ճանապարհներում նոր մայթուղիների կառուցում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանս ավորման աղբյուր
1	Ասֆալտրետոնե ծածկի վերանորոգում և պահանում	Երևանի քաղաքապետարան	Նախատեսված է 20000քմ ասֆալտրետոնե ծածկի վերանորոգում: Աշխատանքները ներառում են վնասված, վթարված, ձևախախտված ծածկի քանդում, առաջացած շին. աղբի բարձում, տեղափոխում (թափոնատեղի), խճե հիմքի իրականացում (մինչև 10%) և 4սմ ասֆալտրետոնե ծածկի իրականացում: Աշխատանքները ներառում են դիտահորերի և անձրևորսիչների նիշերի ուղղում և վերատեղադրում:	Բնակչություն, գբոսաշրջիկներ	2023թ. կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի	Երևան համայնքի բյուջե
2	Եզրաքարերի վերանորոգում		Նախատեսված է 1500 գծմ եզրաքարերի փոխարինում			
3	Վերելակների հիմնանորոգում	Համատիրություններ	Նախատեսված է մոտ 30 վերելակի վերանորոգման աշխատանքներ: Աշխատանքները ներառում են վերելակների շարքից դուրս եկած դետալների և հանգույցների փոխարինում նորով, խցերի փոխարինում կամ նորոգում, ճոպանների փոխարինում, շարժիչի վերանորոգում կամ փոխարինում նորով:			
4	Բազմաբնակարան շենքերի հարթ տանիքների նորոգում		Նախատեսված է 10.000 քմ հարթ տանիքի վերանորոգում: Կիրականացվի հին վնասված շերտի քանդում, ցեմենտահարթեցնող շերտի			

			իրականացում, նոր իզոգամի տեղադրում, օդափոխության խողովակների վրա մետաղական ծածկի տեղադրում:			
5	Հենապատերի վերանորոգում	Երևանի քաղաքապետարան	Նախատեսված է թվով 1 հենապատի վերանորոգում:			
6	Բակային տարածքների բարեկարգում և վերանորոգում	Համատիրություններ	Նախատեսված է 4 բակային տարածքների հիմնանորոգման և կառուցման աշխատանքներ՝ 1. 1-ին թաղ. 9շենքի հետնամաս, 2. 2-րդ թաղ. 26 շենքի հետնամաս, 3. 1-ին թաղ. 13, 14, շենքի հարևանությամբ, 4. 1-ին թաղ. 26շ. բակի բարեկարգում, այդ թվում՝ բակերում մայթերի եզրաքարերի վերանորոգում, նստարանների, զրուցատաղավարների, աղբամանների տեղադրում: Ծրագիրը ներառում է նաև երեխաների համար խաղահրապարակներում սպորտային մարզագույքի, մանկական խաղերի տեղադրում, հնացած և վնասված խաղերի վերանորոգում և նորերով փոխարինում: Կստեղծվեն նոր սիզամարգեր, կիրականացվի ծառատունկ, ծաղկապատում, ջրագծերի վերականգնում:			
7	Բազմաբնակարան շենքերի շքամուտքերի վերանորոգում	Համատիրություններ	Նախատեսված է մոտ 27 շքամուտքերի վերանորոգում, որը ներառում է թեքահարթակների կառուցում, սալապատում, պատերի և առաստաղի, դռների և պատուհանների	Բնակիչներ	2023թ. կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված	Երևան համայնքի բյուջե

			վերանորոգում կամ նորերով փոխարինում, բազրիքների, աստիճանների վերանորոգում, վնասված ապակիների փոխարինում նորով:		Ժամանակացույցի	
8	Մայրուղիների և փողոցների վերանորոգում և կառուցում	Երևանի քաղաքապետարան	Նախատեսված է մոտ 7000քմ մայթերի գեղարվեստական սալիկապատում			
9	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն		Կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցության տրամադրում:			
10	Բազմազավակ, նորաստեղծ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցություն		Կարիքի գնահատման արդյունքում բազմազավակ, երիտասարդ և այլ ընտանիքներին անհրաժեշտ սոցիալական աջակցության տրամադրում			
11	Կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված սոցիալական նպատակային ծրագրերի իրականացում		Հասարակության սոցիալական բևեռացվածության և աղքատության մեղմացման նպատակով տոն և հիշատակի օրերին միջոցառումների կազմակերպում			
12	Հուղարկավորության ծախսեր		Աջակցություն հարազատ չունեցող ընտանիքներին՝ հուղարկավորության ծախսերը հոգալու համար			

13	<p>Մշակութային միջոցառումների հրականացում</p>	<p>Երևանի քաղաքապետարանի ենթակա կազմակերպություններ (Դավթաշեն վարչական շրջան ՀՈԱԿ-ներ և ՊՈԱԿ-ներ)</p>	<p>Դավթաշեն վարչական շրջանում ըստ ժամանակացույցի կազմակերպվում և անցկացվում են պետական, ազգային տոներ, հիշատակի օրեր, մասնագիտական տոներ և այլ մասսայական հետևյալ միջոցառումները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայոց բանակի օր, 2. Տեսողնընդառաջ, 3. Գրքի տոն, 4. Կանանց միջազգային օր, 5. Մայրության և գեղեցկության օր, 6. Սուրբ Հարության տոն /Ձատիկ/, 7. 1915թ. Հայոց Մեծ եղեռնի զոհերի հիշատակի օր, 8. Հայրենական Մեծ պատերազմի 78-ամյակ, 9. Մայիսյան տոն, 10. Երկրապահի օր, 11. Ընտանիքի միջազգային օր, 12. Վերջին զանգ, 13. Հայաստանի Հանրապետության տոն, 14. Երեխաների իրավունքների պաշտպանության միջազգային օր, 15. Բակային ժամանցային միջոցառումներ, 16. Սահմանադրության օր, 17. Վարդավառի տոն, 18. Խաղողօրհնության օր, 19. Գիտելիքի օր, 20. ՀՀ անկախության օր, 21. Հիշատակի օր/սեպտեմբերի 27/, 22. Ուսուցչի օր, 			
----	---	---	--	--	--	--

			<p>23. Գրադարանավարի օր, 24. «Էրեբունի-Երևան» 2805-ամյակ, 25. Հայ մեծերին նվիրված, 26. Ամանոր 27. Թատրոնի միջազգային օր, 28. Մանկապարտեզի սաների ավարտական ցերեկույթ, 29. Դավթաշենի օր:</p>			
14	<p>Սպորտային միջոցառումների կազմակերպում</p>	<p>Դավթաշեն վարչական շրջանի ենթակա ՀՈԱԿ-ների և ՊՈԱԿ-ների հետ:</p>	<p>Նախատեսվում է կազմակերպել հետևյալ 10 սպորտային միջոցառումները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հանրակրթական դպրոցների 1-3-րդ և 4-7-րդ դասարանների աշակերտների «Սպորտլանդիա», 2. Հանրակրթական դպրոցների 7-12-րդ դասարանների աշակերտների սպարտակիադա, 3. Լավագույն մարզական նախադպրոցական հաստատություն, 4. «ՀՀ 32-րդ մարզական խաղեր» մարզական միջոցառում, 5. ՀՀ Ազգային ժողովի գավաթի խաղարկության, 6. Դավթաշեն վարչական շրջանի ղեկավարի գավաթի առաջնություն՝ ֆուտբոլ, վոլեյբոլ, բասկետբոլ և շախմատ մարզաձևերից, 7. Արցախյան ազատամարտի զոհերի հիշատակին նվիրված շախմատի հուշամրցաշար, 8. Երեխաների պաշտպանության միջազգային օրվան նվիրված մարզական տոնահանդես 			

		<p>մանկապարտեզների երեխաների մասնակցությամբ 1-ին փուլ, 9. Առողջ սերունդ, պաշտպանված հայրենիք /Ֆուտբոլի, վոլեյբոլի, հանդբոլի, բասկետբոլի, աթլետիկայի, հեծանվավազքի, հրաձգության, նետաձգության, շաշկու/, 10. Հայկական ավանդական շարժախաղեր, 11. Նախազինակոչային և զինակոչային տարիքի /16-18 տարեկան/ դպրոցականների ռազմամարզական խաղեր</p>			
--	--	--	--	--	--

ԷՐԵՐՈՒՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	Հազ. մարդ	129.3
Վարչական շրջանի տարածք	հա	4,850
Փողոցների երկարություն	կմ	123,205
Փողոցների մակերես	քմ	120,731,5
Երթևեկելի մասի երկարություն	կմ	123,205
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	257
Վերելակներ	հատ	205
Վթարային շենքեր	հատ	13
Անհատական բնակելի տուն	հատ	7,178
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	910
Բարեգործական ճաշարան	-	-
Շուկաներ	հատ	1
Հյուրանոցներ	հատ	21
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	4
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	45
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	-	-
Թեքահարթակներ	հատ	152
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	12
Երեխաների թիվ	երեխա	1603
Աշխատողների թիվ	մարդ	349
Հանրակրթական դպրոց	հատ	21
Երեխաների թիվ	երեխա	11914
Աշխատողների թիվ	մարդ	1266
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	-	-
Երաժշտական դպրոց	հատ	1
Մարզադպրոց	հատ	1
Արվեստի դպրոց	հատ	1
Գրադարան	հատ	4
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	16
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	5
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	2
Պոլիկլինիկա	հատ	5

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Ոռոգման ցանցի հիմնական և մասնակի վերանորոգման, կոյուղագծերի և նստած դիտահորերի նորոգման, ինչպես նաև շենքերի խմելու ջրի և կոյուղագծերի հիմնանորոգման անհրաժեշտություն,
2. Վթարային շենքերի ամրացման կամ բնակչության տեղափոխման անհրաժեշտություն, գոյություն ունեցող բնակֆոնդի սեյսմիկ անվտանգության բարձրացման անհրաժեշտություն,
3. Հանգստի նոր գոտիների ստեղծման, կանաչ տարածքների ընդլայնման, բակային նոր տարածքների բարեկարգման, միջբակային տարածքների լուսավորման և ասֆալտապատման անհրաժեշտություն,
4. Հենապատերի վերանորոգման /հիմնանորոգման/ անհրաժեշտություն,
5. Կոյուղագծերի կառուցման անհրաժեշտություն,
6. Հհ. 64, 67, 72 և 73 մանկապարտեզների հիմնանորոգման անհրաժեշտություն,
7. Երկու նոր մանկապարտեզի կառուցման անհրաժեշտություն,
8. Նոր բազմաֆունկցիոնալ սպորտդպրոցի կառուցման անհրաժեշտություն,
9. Կրպակների և խանութների արտաքին տեսքի արդիականացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման անհրաժեշտություն,
10. Օրենքով սահմանված կարգով նոր գովազդային վահանակների տեղադրում և անպիտան գովազդային վահանակների ապամոնտաժում,
11. Վարչական շրջանի սոցիալապես անապահով բնակիչներին անվճար պրոֆիլակտիկ ստուգման և բժշկական խորհրդատվության տրամադրման պարբերական ակցիաների կազմակերպում, առողջական և սոցիալական խնդիրների լուծման հարցում, արտոնությունների տրամադրման և աջակցության հատուկ ծրագրերի շարունակականություն,
12. Բազմաբնակարան շենքերի կրող կոնստրուկցիաների հետազոտման և վերակառուցման անհրաժեշտություն,
13. Նոր ճանապարհների կառուցման անհրաժեշտություն,
14. Ներբակային տարածքների բարեկարգման ծրագրերի մշակման և իրականացման անհրաժեշտություն:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում և պահպանում	Երևանի քաղաքապետարան	Կիրականացվի 50.000 քմ ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում: Աշխատանքները ներառում են բակերի, միջբակային ճանապարհների և մայթերի ասֆալտբետոնե ծածկի գույքագրում: Գույքագրման արդյունքում կատարվում են վնասված, վթարված, ձևախախտված ծածկի քանդման, առաջացած շինադրի բարձման, տեղափոխում (թափոնատեղի), խճե հիմքի իրականացման աշխատանքներ: Ինչպես նաև դիտահորերի և անձրևորսիչների նիշերի ուղղում և վերատեղադրում:	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. կնքված պայմանագրի ժամկետներով համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե
2	Բազմաբնակարան շենքերի հարթ տանիքների վերանորոգում		Կիրականացվի բազմաբնակարան շենքերի հարթ տանիքների վերանորոգում՝ 7.200 քմ			
3	Բազմաբնակարան շենքերի թեք տանիքների վերանորոգում		3 բազմաբնակարան շենքերի թեք տանիքների վերանորոգում՝ թիթեղյա կամ կղմինդրե ծածկերով:			
4	Բազմաբնակարան շենքերում բարեկարգման աշխատանքների իրականացում		Բազմաբնակարան շենքերի 100 մուտքերի և աստիճանավանդակների վերանորոգում, այդ թվում՝ թեքահարթակների պատրաստում, սալապատում, պատերի և առաստաղների, դռների և պատուհանների վերանորոգում կամ նորերով փոխարինում, բազրիքների, աստիճանների վերանորոգում, վնասված ապակիների փոխարինում նորով:			

5	Հուշարձանների վերանորոգում և պահպանում		Թվով 7 հուշարձանների վերանորոգում և պահպանում			
6	Մշակութային միջոցառումների իրականացում		19 միջոցառումների իրականացում			
7	Սպորտային միջոցառումների իրականացում		9 միջոցառումների իրականացում			
8	Սոցիալապես անապահով բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրեր		Համապատասխան մասնագետների կողմից կկազմակերպվի և կիրականացվի տունայց, որի արդյունքում գնահատված սոցիալական կարիքի հիման վրա կկազմվեն տեղական սոցիալական ծրագրեր և կտրամադրվի անհրաժեշտ սոցիալական աջակցություն:			
9	Բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցություն		Աջակցություն կտրամադրվի բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին՝ ըստ կարիքի, որը կնպաստի թիրախային խմբերի կենսամակարդակի բարելավմանը:	Բազմազավակ, նորաստեղծ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներ		
10	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն		Արտակարգ իրավիճակներում կամ նմանատիպ այլ դեպքերում շահառուներին տրամադրվող աջակցության միջոցով հոգաձության դրսևորում, ստեղծված իրադրության հաղթահարում:	Արտակարգ իրավիճակներում և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված անձիք և ընտանիքներ	2023թ. ընթացքում	
11	Հուղարկավորության ծախսեր	«Բնակչության հատուկ սպասարկում» ՀՈԱԿ	Վարչական շրջանի ղեկավարի կողմից միջնորդագրերի տրամադրում սոցիալապես անապահով կամ հարազատ	Սոցիալապես անապահով կամ հարազատ		

			չունեցող մարդկանց հուղարկավորության ծախսերի մի մասը փոխհատուցելու համար:	չունեցող քաղաքացիներ		
--	--	--	--	----------------------	--	--

ԿԵՆՏՐՈՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Առկա իրավիճակ		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	Հազ. մարդ	126.6
Վարչական շրջանի տարածք	հա	1335
Փողոցների երկարություն	կմ	106
Փողոցների մակերես	քմ	106.000
Երթևեկելի մասի երկարություն	քմ	106.000
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	732
Վերելակներ	հատ	581
Վթարային շենքեր	հատ	4
Անհատական բնակելի տուն	հատ	7162
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	3647
Բարեգործական ճաշարան	հատ	1
Շուկաներ	հատ	3
Հյուրանոցներ	հատ	58
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	10
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	104
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	հատ	17
Թեքահարթակներ	հատ	500
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	22
Երեխաների թիվ	մարդ	2357
Աշխատողների թիվ	մարդ	484
Հանրակրթական դպրոց	մարդ	21
Երեխաների թիվ	մարդ	13276
Աշխատողների թիվ	մարդ	1282
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	հատ	1
Երաժշտական դպրոց	հատ	2
Մարզադպրոց	հատ	2
Արվեստի դպրոց	հատ	2
Գրադարան	հատ	1
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	45
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	38
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	28
Պոլիկլինիկա	հատ	8

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Նոր հանգստի գոտիների, խաղահրապարակների ստեղծման անհրաժեշտություն,
2. Փողոցների (այդ թվում՝ մայթերի) հիմնանորոգում, հողային ծածկույթով ճանապարհների վերակառուցման, ասֆալտապատման անհրաժեշտություն,
3. Հենապատերի հիմնանորոգման, անվտանգության աստիճանի բարձրացման անհրաժեշտություն,
4. Կամուրջների և ուղետարերի հիմնանորոգման անհրաժեշտություն ,
5. Զբոսայգիների բարեկարգման և ընդլայնման անհրաժեշտություն,
6. Վերելակային տնտեսության արդիականացման անհրաժեշտություն,
7. Կոյուղու, ջրամատակարարման և ջրահեռացման նոր ցանցի կառուցման անհրաժեշտություն,
8. Չլուսավորվող փողոցների, բակերի, նրբանցքների և խաղահրապարակների լուսավորության ցանցի անցկացման անհրաժեշտություն,
9. Կանաչապատ տարածքների ընդլայնման և ստեղծման անհրաժեշտություն,
10. Նոր ոռոգման ցանցերի ստեղծման անհրաժեշտություն,
11. Բնակֆոնդի (բազմաբնակարան շենքերի) բարելավման անհրաժեշտություն (տանիք, մուտքեր, ջրահեռացման և ջրամատակարարման ցանց),
12. Առողջապահական ծառայությունների որակի բարձրացման (բժշկական ընկերությունների գույքի արդիականացում, վերազինում) անհրաժեշտություն,
13. Բնակչությանը մատուցվող սոցիալական աջակցության ծրագրերի շրջանակի ընդլայնման անհրաժեշտություն,
14. Ալկոհոլային և թմրանյութերից կախվածություն ունեցող անձանց հարկադիր բուժման վերականգնման անհրաժեշտություն,
15. Ընտանեկան բռնության ենթարկված քաղաքացիներին ժամանակավոր կացարանով ապահովման անհրաժեշտություն:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում և պահպանում	Համատիրություններ, գործարար ոլորտ, բարերարներ	50000 քմ ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում, պահպանում և ընթացիկ նորոգում	Բնակչություն, գրոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե
2	Եզրաքարերի վերանորոգում		2000 գմ եզրաքարերի վերանորոգման աշխատանքներ՝ մաշված եզրաքարերի ապամոնտաժում և նոր եզրաքարերի տեղադրում: Այն հասցեներում ևս, որոնք ընդգրկված են ասֆալտապատման ծրագրում, ասֆալտապատմանը զուգահեռ կիրականացվեն եզրաքարերի վերանորոգման աշխատանքներ:			
3	Հենապատերի վերանորոգում		790 քմ հենապատի վերանորոգում			
4	Մայրուղիների և փողոցների վերակառուցում և հիմնանորոգում		7 հատ մայրուղիների և փողոցների վերակառուցում և հիմնանորոգում			
5	Թեքահարթակների կառուցում		50 հատ թեքահարթակի կառուցում			
6	Ախտահանման և միջատազերծման ծառայություններ (դեռատիզացիա)		Պարբերաբար կիրականացվեն սեփական տնտեսություններ ունեցող փողոցներում դեռատիզացիոն և դեզինֆեկցիոն աշխատանքներ: Բոլոր սեփական տնտեսություններում պարբերաբար կկատարվեն կանխարգելիչ և ըստ անհրաժեշտության ախտահանման, միջատազերծման աշխատանքներ:			
7	Բազմաբնակարան շենքերի հարթ և թեք տանիքների վերանորոգում		Թվով 16800 քմ թեք և 5250 քմ հարթ տանիքների վերանորոգում			

8	Բակային տարածքների և խաղահրապարակների հիմնանորոգում և պահպանում	Համատիրություններ, գործարար ոլորտ, բարերարներ	Կիրականացվեն 13 հատ բակերի հիմնանորոգում: Ցանկապատ կամ ինքնակամ զավթված տարածքների ցանկապատերից ազատում, ապամոնտաժում, կտեղադրվեն մանկական խաղեր, աղբամաններ ու նստարաններ, կստեղծվեն ասֆալտապատ անցուղիներ: Տարածքներում կիրականացվեն կանաչապատման, ոռոգման ցանցի անցկացման աշխատանքներ: Արդեն բարեկարգված բակային տարածքներում ու խաղահրապարակներում կիրականացվի կանաչապատ տարածքների խնամք, գույքի ընթացիկ վերանորոգում:			
9	Մուտքերի վերանորոգում		Կիրականացվեն 115 հատ շուրջ 92750 քմ մուտքերի վերանորոգում			
10	Վթարային պատշգամբների նորոգում		Կիրականացվեն 77 պատշգամբների վերանորոգում: Վթարային պատշգամբների պատերի հարթեցում և ներկում:	Բնակչություն, գրասաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե
11	Բազմաբնակարան շենքերի տուֆե ֆասադների ավազով մաքրում	Համատիրություններ, գործարար ոլորտ, բարերարներ	Շենքերի արտաքին պատերի մաքրում հատուկ միջոցներով:			
12	Նախադպրոցական կրթություն և արտադպրոցական գեղագիտական դաստիարակություն	ՀՀ կրթության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, Երևանի քաղաքապետա	Նախատեսվում է բարելավել նախադպրոցական և արտադպրոցական կրթություն իրականացնող կազմակերպությունների շենքային պայմանները՝ առաջնային ուշադրություն դարձնելով տանիքի, ջրագծերի և	Բնակչություն		Երևան համայնքի բյուջե

		<p>րան և անհատ բարերարներ:</p>	<p>կոյուղագծերի ներքին ցանցի և ջերմամեկուսացման և էներգախնայողության աշխատանքներին: Նախատեսվում է մանկապարտեզների խմբասենյակներն ապահովել գույքով, դիդակտիկ պարագաներով, իսկ բակերը համալրել մանկական խաղերով: Նպաստել երեխայի խոսքի զարգացմանը, ինքնուրույն մտածելակերպի ձևավորմանը, օգնել տիրապետել ծավալուն խոսքին, որով կկարողանա արտահայտել իր զգացմունքներն ու պահանջները: Իրականացնել գիտելիքների հաղորդման, արտադպրոցական կրթության տարբեր ուղղությունների գծով ունակությունների և հմտությունների ձևավորման, անձի տվյալներին և պահանջներին համապատասխան մտավոր ու ստեղծագործական ունակությունների, ֆիզիկական որակների զարգացման գործընթաց:</p>			
13	<p>Մշակութային միջոցառումների իրականացում</p>	<p>ՀՀ կրթության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, Երևանի քաղաքապետարան</p>	<p>Տոն և հիշատակի օրերին նվիրված շուրջ 26 մշակութային միջոցառումների իրականացում</p>	<p>Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ</p>	<p>2023թ. ընթացքում կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված</p>	<p>Երևան համայնքի բյուջե</p>

14	Գրադարանային ծառայությունների մատուցում		Նախատեսվում է գրքային ֆոնդի համալրում		Ժամանակացույցի:
15	Սպորտային միջոցառումների կազմակերպում		Տարեկան ծրագրերով միջոցառումների իրականացում, քաղաքացիների շրջանում առողջ ապրելակերպի խթանում		
16	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն:	Երևանի քաղաքապետարան, գերատեսչություններ և Երևանի քաղաքապետարանի «բնակչության հատուկ սպասարկում» ՀՈԱԿ	1.Տարերային կամ տեխնաժին աղետներից /փլուզում, հրդեհ, ջրհեղեղ և այլն/ տուժած ընտանիքներին տրամադրվող աջակցություն /տների, տանիքների, սանհանգույցների վերանորոգում, պատուհանների և դռների փոխարինում և այլն/: 2. Սննդամթերքի փաթեթների տրամադրում: 3. Կենտրոն վարչական շրջանի սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող անձանց հուղարկավորություն	Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված և սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող անձինք և ընտանիքները	
17	Բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցություն:	Երևանի քաղաքապետարան	Բազմազավակ, երիտասարդ, որոնց տարիքի հանրագումարը չի գերազանցում 70 տարին, գործազուրկ, բայց ոչ կենսաթոշակի տարիքի և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցության ծրագրերի մշակում և իրականացում ըստ կարիքի, օրինակ՝ կենցաղային տեխնիկայի, անհրաժեշտ կահույքի տրամադրում և այլն:	Բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին	
18	Երևանի Կենտրոն վարչական շրջանի բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրերի իրականացում	Կենտրոն վարչական շրջան, գերատեսչություններ և բարեգործական հասարակական	1.Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված ընտանիքների սոցիալական աջակցության ծրագրեր /պատերազմից տուժած ընտանիքներ և այլն/ տների, տանիքների, սանհանգույցների վերանորոգում, պատուհանների և դռների	Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված թիրախային խմբերում ընդգրկված	

		<p>կազմակերպություններ:</p>	<p>փոխարինում և այլն՝ կազմված անհատական ծրագրերի հիման վրա: 2. Ելնելով հասարակության սոցիալական բևեռացվածության և աղքատության մեղմացման, հնչպես նաև ընտանիքներից ոչ ոքի չանտեսելու սկզբունքից՝ նախատեսվում է իրականացնել միջոցառումներ տոնական և հիշատակի օրերին /օրինակ՝ 2.1. Տարեցների օր՝ հոկտեմբերի 1-ին էքսկուրսիայի կազմակերպում /Մուղնու վանք և Աշտարակի ձոր /, 2.2. Հունիսի 1-ին՝ Երեխաների միջազգային օրվա կապակցությամբ Հ. Թումանյանի անվ. տիկնիկային թատրոնում միջոցառման կազմակերպման ծրագիր: 2.3. Մայիսի 15-ին՝ Ընտանիքի օրվա կապակցությամբ էքսկուրսիայի կազմակերպում /Էջմիածին քաղաքի «Մաշանենց տուն»/ 3. Ելնելով հասարակության սոցիալական բևեռացվածության և աղքատության մեղմացման, հնչպես նաև ընտանիքներից ոչ ոքի չանտեսելու սկզբունքից՝ նախատեսվում է իրականացնել միջոցառումներ տոնական և հիշատակի օրերին /օրինակ՝ 3.1. Հունվարի 28-ին՝ ՀՀ բանակի օրվա կապակցությամբ՝ 44-օրյա Արցախյան պատերազմում և Արցախյան քառօրյայում 63 զոհվածների ընտանիքներին հուշալթոնների տրամադրում:</p>	<p>անձինք և ընտանիքները</p>		
--	--	-----------------------------	--	-----------------------------	--	--

			<p>3.2. Ամառային ճամբար մեկնող երեխաներին սպորտային ուսապարկերի տրամադրում:</p> <p>3.3. Ուսանողի օր՝ Նոյեմբերի 10-ին «Որակյալ կրթություն, բարեկեցիկ ապագա» խորագրով կլոր սեղան քննարկում, վարչական շրջանի նիստերի դահլիճում միջոցառման կազմակերպում և խելացի նոթատետրերի տրամադրում:</p> <p>3.4. Դեկտեմբերի 3-ին հաշմանդամի օրվա կապակցությամբ պատի ժամացույցներ զինհաշմանդամներին:</p>			
19	Հարազատ չունեցող անձանց հուղարկավորության կազմակերպում:	Երևանի քաղաքապետարանի «Բնակչության հատուկ սպասարկում» ՀՈԱԿ	Հարազատ չունեցող անձանց հուղարկավորության կազմակերպում	Հարազատ չունեցող անձինք		

ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵԲԱՍՏԻԱ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	հազ. մարդ	142,6
Վարչական շրջանի տարածք	հա	2516
Փողոցների երկարություն	կմ	109,012
Փողոցների մակերես	քմ	1539342
Երթևեկելի մասի երկարություն	քմ	13185321
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	591
Վերելակներ	հատ	999
Վթարային շենքեր	հատ	1
Անհատական բնակելի տուն	հատ	6980
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	998
Բարեգործական ճաշարան	-	-
Շուկաներ	հատ	7
Հյուրանոցներ	հատ	8
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	8
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	128
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	հատ	4/0
Թեքահարթակներ	հատ	38
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	22
Երեխաների թիվ	մարդ	4142
Աշխատողների թիվ	մարդ	753
Հանրակրթական դպրոց	հատ	24
Երեխաների թիվ	մարդ	20108
Աշխատողների թիվ	մարդ	1794
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	հատ	1
Երաժշտական դպրոց	հատ	1
Մարզադպրոց	հատ	4
Արվեստի դպրոց	հատ	2
Գրադարան	հատ	1
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	90,01
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	2
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	2
Պոլիկլինիկա	հատ	6

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Բակային տարածքների բարեկարգում, ասֆալտապատում, խաղահրապարակների ստեղծում և պահպանում, ֆուտբոլի դաշտերի վերակառուցում,
2. Փողոցների, հրապարակների և այգիների կահավորում,
3. Մայթերի կառուցում և վերանորոգում, եզրաքարերի վերանորոգում,
4. Թեքահարքակների կառուցում,
5. Սպորտային գոտիների և մարզական կենտրոնների կառուցում և պահպանում,
6. Հանգստի գոտիների ստեղծում, այգիների կանաչապատում, ոռոգման ցանցի կառուցում և վերանորոգում,
7. Հրատապ լուծում պահանջող ընթացիկ աշխատանքների իրականացում, վարչական շրջանի կողմից բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների որակի բարելավում,
8. Արտաքին լուսավորության ցանցի շահագործում և պահպանում,
9. Բազմաբնակարան շենքերի հարթ և թեք տանիքների վերանորոգում, բազմաբնակարան շենքերի շքամուտքերի և պատշգամբների վերանորոգում,
10. Հասարակական զուգարանների վերանորոգում և պահպանում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Բակային տարածքների և խաղահրապարակների հիմնանորոգում և պահպանում	Համատիրություններ	Թվով 33 բակային տարածքների և խաղահրապարակների հիմնանորոգում և պահպանում: Նախատեսվում է ձեռք բերել՝ 1. Ճոճանակ 2 տեղանոց-10 հատ, 2. Ճոճանակ 3 տեղանոց-9 հատ, 3. Մանկական սահարան-16 հատ, 4. Ճոճանակ զսպանակավոր-15 հատ, 5. Մարզասարքեր-86 հատ, 6. Փայտյա աղբաման-50 հատ, 7. Նստարաններ-100 հատ, 8. Մետաղական աղբաման-50 հատ, 9. Հրուցատաղավար-7 հատ	Բնակիչներ	2023թ. կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե
2	Սպորտային գոտիների և մարզական կենտրոնների կառուցում և պահպանում		Նախատեսվում է Հ/Ա Ա-1 թաղ. հ.176 դպրոցին կից մարզադաշտի կառուցում			
3	Ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում և պահպանում		75000քմ ճանապարհների ընթացիկ նորոգում			
4	Հանգստյան գոտիների և զբոսայգիների կառուցում և պահպանում		Երիտասարդական այգու բարեկարգում			
5	Մայրուղիների և փողոցների վերակառուցում և հիմնանորոգում		Եզրաքարերի վերանորոգում և ձևավոր սալիկների տեղադրում 2000քմ			
6	Եզրաքարերի վերանորոգում		Եզրաքարերի վերանորոգում 2500քմ			
7	Փողոցների, հրապարակների և այգիների կահավորում		Արգելապատնեշների ձեռքբերում և տեղադրում /1 հատը 2 քմ/ - 100 հատ			
8	Թեքահարթակների կառուցում		Իսակովի պողոտա և Սեբաստիա փողոցի ուղեհանգույց			

9	Ոռոգման ցանցի կառուցում և վերանորոգում		Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի տարածքում ոռոգման ցանցի վերանորոգում			
10	Արտաքին լուսավորության ցանցի շահագործում և պահպանում		Աշխատանքներ կիրականացվեն հետևյալ հասցեներում՝ Շերամի փ.հ. 49 և 47 շ-երի ետնամաս, Արգավանդի խաչմերուկից դեպի տպարան և Իսակովի 52/4 շ., Հաղթանակ թաղ. 13-րդ փ., Հաղթանակ թաղ. 2-րդ փողոցի ետնամաս, Հաղթանակ թաղ. ձախակողմյան հատվածը, Հաղթանակ թաղ. Տուն ինտերնատի ետնամաս, Իսակովի պող. հ. 36/3 շ., «Սիրո և Հավատի» զբոսայգուց դեպի Բաբաջանյան փ.հ. 137շ., Շահումյան 7փ. 1-ին նրբ.հ. 2-րդ տնից դեպի Իսակովի պող. հ. 31/21, Բ-2 թաղ. հ. 136,131/2, 136/6 շ-եր, Անդրանիկի փող. հ. 113/12 և 113/13 տներ:			
11	Հրատապ լուծում պահանջող ընթացիկ աշխատանքների իրականացում		Վարչական շրջանի տարածքում հրատապ լուծում պահանջող աշխատանքների/ծառայությունների իրականացում			
12	Հասարակական զուգարանների վերանորոգում և պահպանում		3 հատ հասարակական զուգարանների վերանորոգում և սպասարկում՝ Երիտասարդական այգու, Վահան Զատիկյանի անվան այգու, ՀՄՊՀ 40 ամյանկի անվան այգու:			
13	Վթարային պատշգամբների նորոգում		Սեբաստիա և Միքայելյան փողոցների թվով 20 հասցեների պատշգամբների նորոգում			

14	Բազմաբնակարան շենքերի հարթ տանիքների վերանորոգում		8000քմ բազմաբնակարան շենքերի հարթ տանիքների վերանորոգում			
15	Բազմաբնակարան շենքերի թեք տանիքների վերանորոգում		Վերանորոգման նպատակով հատուկ նյութերի ձեռքբերում՝ 1. Մետաղական թիթեղ /1.2.0*0.5/-253 քմ, 2. Մետաղական թիթեղ ԿՊ 21055-1197քմ, 3. Տախտակ փայտյա/ 3*20*600/-4խմ, 4. Տախտակ փայտյա/ 5*10*600/-1.3խմ			
16	Վերելակների հիմնանորոգում		Հիմնանորոգման նպատակով մետաղական ճոպանների ձեռքներում՝ 10,5մմ-5920մ և 8,3 մմ-5487մ			
17	Բազմաբնակարան շենքերի բարեկարգման այլ աշխատանքներ՝ շքամուտքերի վերանորոգում և սուբսիդիաներ ոչ պետական/ ոչ համայնքային/ ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին/ էներգախնայողության ծրագրի նպատակով/		Բազմաբնակարան շենքերի 50 հատ շքամուտքերի վերանորոգում: Սուբսիդիաներ ոչ պետական/ ոչ համայնքային/ ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին/ էներգախնայողության ծրագրի նպատակով/-համատիրություններ՝ դռներ, պատուհաններ/	Վարչական շրջանի բնակիչներ		
18	Վարչական շրջանի տարածքում դրոշների տեղադրում		Դրոշները կտեղադրվեն վարչական շրջանի նշանավոր տեղերում՝ որպես պետական խորհրդանիշ			
19	Կրթական միջոցառումների կազմակերպում	Երևանի քաղաքապետարան	Կիրականացվեն հետևյալ միջոցառումները՝ 1. «Գրքի տոն», 2. «Բակային ժամանցային միջոցառումներ»,		2023թ. ընթացքում	

			<p>3. «Մարզաառողջարարական ճամբար», 4. «Գիտելիքի օր», 5. «Մանկավարժի օր», 6. «Հայ մեծեր հուշ երեկո»</p>			
20	Մշակութային միջոցառումների անցկացում		<p>Կիրականացվեն հետևյալ տոնական ծրագրերը և միջոցառումները՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Բանակի օր», 2.«Տեառնընդառաջ», 3.«Բուն Բարեկենդանի տոն», 4.«Կանանց միջազգային օր», 5.«Մայրության և գեղեցկության օր», 6.«Սուրբ Հարության տոն /Զատիկ/», 7.«Հայրենական Մեծ պատերազմի 78-ամյակ», 8.«Երկրապահի օր», 9.«Ընտանիքի միջազգային օր», 10.«Վերջին զանգ», 11.«Հանրապետության տոն», 12.«Երեխաների պաշտպանության օր» 13.«Սահմանադրության օր», պետական խորհրդանիշների օր», 14.«Վարդավառ», 15.«Խաղողօրհնության օր», 16.«ՀՀ անկախության օր», 17.«Էրեբունի-Երևան» 2805 ամյակի տոնակատարություն», 18.«Ամանորյա միջոցառումներ», 19.«Նավասարդ», 20.«Ամանորյա ձևավորում», 21.«Ազգագրական երգի փառատոն», 22.«Տարեվերջյան հաշվետու համերգ», 			

			<p>23.«Տարեվերջյան հաշվետու համերգ»</p>			
<p>21</p>	<p>Սպորտային միջոցառումների կազմակերպում և անցկացում</p>		<p>Կկազմակերպվեն սպորտային ծրագրերի օրացուցային պլանով նախատեսված միջոցառումներ. 1.«Վարչական շրջանի շախմատի օլիմպիադա» 2.«ՀՀ Անկախության 31-րդ տարեդարձին նվիրված դպրոցների 31-րդ մարզական խաղեր» 3.«Վարչական շրջանի վոլեյբոլի բաց առաջնություն» 4.«Վարչական շրջանի ֆուտբոլի բաց առաջնություն» 5.«Վարչական շրջանի սեղանի թենիսի բաց առաջնություն» 6.«ՀՀ Ազգային ժողովի գավաթի խաղարկություն» 7.«Վարչական շրջանի դեկավարի գավաթի բասկետբոլի մրցաշար» 8.«ՀՀ Նախագահի մրցանակի համար «Լավագույն մարզական ընտանիք» մրցույթ 9.«Համաքաղաքային բակային փառատոն» 10.«Առողջ սերունդ, պաշտպանված հայրենիք» 11.«Նախազորակոչային զորակոչային տարիքի երիտասարդության (16-18 տարեկան) հանրապետական ռազմամարզական խաղեր» 12.«Վարչական շրջանի մանկապարտեզների սպորտլանդիա»</p>	<p>Վարչական շրջանի երեխաներ</p>		

			13.«Վարչական շրջանի 8-12-րդ դասարանների աշակերտների սպորտլանդիա» 14.«Վարչական շրջանի հունահռոմեական ըմբշամարտի բաց առաջնություն»			
22	Բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրեր		Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի սոցիալական կարիքների գնահատման արդյունքում հայտնաբերված սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրերի(տեղական և անհատական) պլանավորում, ծառայությունների կազմակերպում և իրականացում:	Պատերազմից տուժված, սոցիալական և աջակցության կարիք ունեցող ընտանիքներ, ԿԴԻՀ անձ/ ընտանիք/, տարեցներ, հաշմանդամություն ունեցող անձիք:	2023թ. կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	
23	Բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցություն		Կմշակվեն և կիրականացվեն թիրախային ծրագրեր, որոնց հասցեականությունը կխթանի թիրախային խմբերի կենսամակարդակի բարելավմանը, ինքնազբաղվածությունը:	Համապատասխան աջակցության կարիք ունեցող ընտանիքներ		
24	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում, ԿԴԻՀ անձանց և ընտանիքներին աջակցություն		Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում ԿԴԻՀ անձանց և ընտանիքներին	Սոցիալական և աջակցության կարիք		

			աջակցության ծրագրերի մշակում և իրականացում:	ունեցող ընտանիքներ		
25	Հարազատ չունեցող անձանց հուղարկավորության կազմակերպում		Հարազատ չունեցող անձանց հուղարկավորության կազմակերպում:	Հարազատ չունեցող անձիք		

ՆՈՐ ՆՈՐՔ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	հազ. մարդ	134.4
Վարչական շրջանի տարածք	հա	1411
Փողոցների երկարություն	կմ	86893
Փողոցների մակերես	քմ	1338674
Երթևեկելի մասի երկարություն	կմ	86893
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	696
Վերելակներ	հատ	609
Վթարային շենքեր	հատ	3
Անհատական բնակելի տուն	հատ	1100
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	885
Բարեգործական ճաշարան	հատ	3
Շուկաներ	հատ	3
Հյուրանոցներ	հատ	13
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	25
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	145
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	հատ	1/6
Թեքահարթակներ	հատ	192
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	22
Երեխաների թիվ	մարդ	3392
Աշխատողների թիվ	մարդ	791
Հանրակրթական դպրոց	հատ	20
Երեխաների թիվ	մարդ	13760
Աշխատողների թիվ	մարդ	1354
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	հատ	1
Մարզադպրոց	հատ	4
Արվեստի դպրոց	հատ	1
Երաժշտական դպրոց	հատ	1
Գրադարան	հատ	1
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	53
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	2
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	30
Պոլիկլինիկա	հատ	2

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Փողոցների, շենքերի միջբակային տարածքներում ասֆալտապատման, լուսավորության ցանցի արդիականացման անհրաժեշտություն.
2. Բակային տարածքների բարեկարգման անհրաժեշտություն.
3. Մայթերի եզրաքարերի ու ասֆալտբետոնե ծածկույթի մասնակի և հիմնական վերանորոգման, հենապատերի հիմնանորոգման և նոր հենապատի կառուցման անհրաժեշտություն.
4. Նոր հանգստյան գոտիների համալրման անհրաժեշտություն.
5. Նոր խաղահրապարակների կառուցման և առկա խաղահրապարակներում մանկական խաղերի ու մարզասարքերի համալրման, պահպանման անհրաժեշտություն.
6. Ոռոգման ցանցի ընդլայման, ներքին կոյուղագծերի և ջրագծերի նորոգման անհրաժեշտություն,
7. Թեքահարթակների կառուցման անհրաժեշտություն,
8. Բազմաբնակարան շենքերում և հարակից տարածքների սանիտարական նորմերի պատշաճ մակարդակի ապահովման անհրաժեշտություն,
9. Բազմաբնակարան շենքերի հարթ և թեք տանիքների, արտաքին պատերի և կախովի պատշգամբների փոխարինման անհրաժեշտություն,
10. Վերելակների ձեռքբերման և տեղադրման, վերելակային տնտեսության արդիականացման անհրաժեշտություն,
11. Երևան քաղաքի բյուջեի եկամուտների կատարման, առևտրի, հանրային սննդի, կենցաղային ծառայությունների և գովազդի ոլորտների օրենսդրական պահանջների կատարման, ապօրինի բացօթյա առևտուրի բացառման, տնտեսվարող սուբյեկտների տվյալների տիրապետման անհրաժեշտություն,
12. Վարչական շրջանի տարածքում առևտրի, ծառայությունների, կենցաղային ծառայությունների և արտաքին գովազդի ոլորտում տեղական տուրքերի գանձման և համապատասխան թույլտվությունների տրամադրման, հսկողության իրականացման, իրավախախտումների հայտնաբերման դեպքում արձանագրությունների կազմման անհրաժեշտություն,
13. Մսուր-մանկապարտեզների շենքային պայմանների բարելավման, հիմնանորոգման, բակային տարածքների բարելավման անհրաժեշտություն,
14. Սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող ընտանիքների սոցիալական խնդիրների և կենսապայմանների բարելավմանն ուղղված սոցիալական աջակցության ծրագրերի իրականացման անհրաժեշտություն,
15. Վարչական շրջանի տարածքների բարեկարգման, շինարարական թույլտվությունների տրամադրման, ապօրինի շինարարական աշխատանքների կանխման, զավթած տարածքների ապամոնտաժման անհրաժեշտություն:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Փողոցների, մայթերի և միջբակային տարածքների ասֆալտբետոնե ծածկերի	Մրցույթի արդյունքում հաղթած մասնակից կազմակերպություն	Փողոցների, մայթերի և միջբակային տարածքների վերանորոգում, ասֆալտապատում 40հազ. քմ և ավել ծավալով	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. կնքված պայմանագիր ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի	Երևան համայնքի բյուջե
2	Բակային տարածքների բարեկարգում և վերանորոգում, հանգստի գոտիների ստեղծում		Նախատեսվում է 8 և ավել բակային տարածքների հիմնանորոգում, 2 հանգստյան գոտիների կառուցում, 10 աստիճանների հիմնանորոգում, բակերում մայթերի եզրաքարերի վերանորոգում, նստարանների, զրուցատաղավարների, աղբամանների, գիշերային լուսավորության հենասյուների տեղադրում: Ծրագիրը ներառում է նաև երեխաների համար խաղահրապարակներում սպորտային մարզագույքի, մանկական խաղերի տեղադրում, հնացած և վնասված խաղերի վերանորոգում և նորերով փոխարինում: Բակերն ավելի գեղեցիկ ու հարմարավետ դարձնելու նպատակով՝ սիզամարգերի			

			կանաչապատում, ծառատունկ, ծաղկապատում, ջրագծերի վերանորոգում:			
3	Բազմաբնակարան շենքերի թեք տանիքների նորոգում		2000քմ թեք տանիքի նորոգում, 4000քմ թիթեղի ձեռք բերում	Բնակչություն		
4	Բազմաբնակարան շենքերի Հարթ տանիքների նորոգում		16000քմ հարթ տանիքների նորոգում			
5	Վերելակային արդիականացում և հիմնանորոգում	Կազմակերպություն համատիրություններ	60 և ավելի վերելակների նորոգում	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ		
6	Բազմաբնակարան շենքերի շքամուտքերի վերանորոգում		40 և ավելի շքամուտքերի վերանորոգում			
7	Մանկապարտեզների հիմնանորոգում և վերանորոգում	Երևանի քաղաքապետարան	Նախատեսվում է հ.105 մանկապարտեզի հիմնանորոգում, հ.109, 110 մանկապարտեզների հիմնանորոգման շարունակում	Նախադպրոցական հաստատություն ից օգտվողներ՝ մսուր մանկապարտեզների աշխատակիցներ, հաճախող սաներ	2023թ. ընթացքում	
8	Մշակութային միջոցառումների կազմակերպում	Երևանի քաղաքապետարան, ՊՈԱԿ-ներ, ՀՈԱԿ-ներ, ՀԿ-ներ, ԱՀԹ, բնակիչներ	Տոն և հիշատակի օրերին, եկեղեցական տոներին նվիրված միջոցառումների անցկացում, մշակութային կյանքի ակտիվացում	Բնակիչներ, զբոսաշրջիկներ, աշակերտներ		

9	Սպորտային միջոցառումների կազմակերպում	Երևանի քաղաքապետարան, ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարություն, հանրակրթական, սպորտային հաստատություններ, սպորտային ոլորտի կազմակերպություններ, ՀԿ-ներ, բնակիչներ	Ուսումնամարզական ծրագրերի իրականացում, առողջ ապրելակերպի քարոզում	Բնակիչներ, աշակերտներ, մարզիկներ		
10	Սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող բազմազավակ, միաձնող, երկկողմանի ծնողազուրկ, հաշմանդամ երեխա ունեցող միայնակ մայրերին, պատերազմից տուժած ընտանիքներին և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցության տրամադրում	Մրցույթի արդյունքում հաղթած մասնակից կազմակերպություն	Կմշակվեն և կիրականացվեն թիրախային ծրագրեր, որոնց շահառու կարող են հանդիսանալ բազմազավակ, միաձնող, երկկողմանի ծնողազուրկ, հաշմանդամ երեխա ունեցող միայնակ մայրերի և այլ ընտանիքների պատկանող խմբերը: Նշված ծրագրերի հասցեականությունը կխթանի թիրախ խմբերի կենսամակարդակի բարելավումը, ինքնազբաղվածությունը /առաջնային անհրաժեշտությամբ պայմանավորված/:	Խիստ անապահով բազմազավակ, միաձնող, երկկողմանի ծնողազուրկ, հաշմանդամ երեխա ունեցող միայնակ մայրերին և այլ խմբեր		
11	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակներում		Արտակարգ իրավիճակներում կամ նմանատիպ այլ դեպքերում շահառուներին տրամադրվող աջակցության միջոցով հոգաճության դրսևորում,	ԿԴԻՀ, տարերային կամ տեխնաժին աղետներից տուժած ընտանիքներ		

	<p>հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն</p>		<p>ստեղծված իրավիճակի հաղթահարում:</p>			
<p>12</p>	<p>Նոր Նորք վարչական շրջանի սոցիալապես անապահով բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրերի իրականացում</p>		<p>Համապատասխան մասնագետների կողմից կկազմակերպվի և կիրականացվի տնային այցելություններ, որոնց արդյունքում գնահատված սոցիալական կարիքի հիման վրա կկազմվեն անհատական սոցիալական ծրագրեր և կտրամադրվի անհրաժեշտ սոցիալական աջակցություն: Հիշատակի և տոնական օրերին իրականացվող միջոցառումների շնորհիվ կարժևորվեն թիրախ խմբերում ընդգրկված անձիք:</p>	<p>Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող ընտանիքներ</p>		

ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՇ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	Հազ. մարդ	11.300
Վարչական շրջանի տարածք	հա	470
Փողոցների երկարություն	մ	33.600
Փողոցների մակերես	քմ	201.600
Երթևեկելի մասի երկարություն	մ	33.600
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	22
Վերելակներ	հատ	17
Վթարային շենքեր	-	-
Անհատական բնակելի տուն	հատ	3.000
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	58
Բարեգործական ճաշարան	-	-
Շուկաներ	-	-
Հյուրանոցներ	հատ	6
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	-	-
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	8
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	-	-
Թեքահարթակներ	հատ	30
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	4
Երեխաների թիվ	մարդ	377
Աշխատողների թիվ	մարդ	78
Հանրակրթական դպրոց	հատ	4
Երեխաների թիվ	մարդ	925
Աշխատողների թիվ	մարդ	147
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	-	-
Երաժշտական դպրոց	հատ	1
Մարզադպրոց	հատ	1
Արվեստի դպրոց	հատ	1
Գրադարան	-	-
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	քմ	12.000
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	3
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	3
Պոլիկլինիկա	հատ	1

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Գործարար միջավայրի բարելավում,
2. Նախադպրոցական և արտադպրոցական դաստիարակության կազմակերպում,
3. Ակտիվ մշակութային և մարզական կյանքի կազմակերպում՝ երիտասարդության ներգրավմամբ,
4. Համայնքի բնակչության սոցիալական պաշտպանություն,
5. Ֆիզիկական կուլտուրայի և առողջ ապրելակերպի խրախուսում,
6. Համայնքում բնակարանային շինարարության խթանում,
7. Համայնքի բնակավայրերի կառուցապատում, բարեկարգում, կանաչապատում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, կոմունալ տնտեսության աշխատանքների ապահովում,
8. Նորք-Մարաշ վարչական շրջանի հասարակական տրանսպորտի աշխատանքի կազմակերպում, համայնքային ճանապարհային ենթակառուցվածքների պահպանում և շահագործում,
9. Աղետների ռիսկերի նվազեցման և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության ու քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացում,
10. Զբոսաշրջության զարգացման խթանում,
11. Առողջապահության զարգացում,
12. Համայնքի հասարակական կյանքին հաշմանդամների մասնակցության խթանում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում և պահպանում	Երևանի քաղաքապետարան	Նախատեսված է 15.070 քմ ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում: Աշխատանքները ներառում են վնասված, վթարված, ձևախախտված ծածկի քանդում, առաջացած շին. աղբի բարձում, տեղափոխում (թափոնատեղի), խճե հիմքի իրականացում (մինչև 10%) և 4սմ ասֆալտբետոնե ծածկի իրականացում: Աշխատանքները ներառում են դիտահորերի և անձրևորսիչների նիշերի ուղղում և վերատեղադրում:	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե
2	Եզրաքարերի վերանորոգում		Նախատեսված է 3050 գծմ եզրաքարերի փոխարինում			
3	Հենապատի հիմնանորոգում		Նախատեսված է թվով 5 հենապատի հիմնանորոգման և կառուցման աշխատանքներ			
4	Բակային տարածքների բարեկարգում և վերանորոգում		Նախատեսված է բակային տարածքների հիմնանորոգման և կառուցման աշխատանքներ բակերում մայթերի եզրաքարերի վերանորոգում, նստարանների, զրուցատաղավարների, աղբամանների տեղադրում: Ծրագիրը ներառում է նաև երեխաների համար խաղահրապարակներում սպորտային մարզագույքի, մանկական խաղերի			

			տեղադրում, հնացած և վնասված խաղերի վերանորոգում և նորերով փոխարինում: Բակերն ավելի գեղեցիկ ու հարմարավետ դարձնելու նպատակով կստեղծվեն նոր սիզամարգեր, կիրականացվի ծառատունկ, ծաղկապատում, ջրագծերի վերականգնում			
5	Ոռոգման ցանցի կառուցման և վերանորոգման աշխատանքներ		Նախատեսված է իրականացնել Նորք-Մարաշ վարչական շրջանի տարածում անհրաժեշտ արտաքին լուսավորության ցանցի շահագործման և պահպանման աշխատանքներ			
6	Արտաքին լուսավորության ցանցի շահագործման և պահպանման աշխատանքներ		Նախատեսված է իրականացնել Նորք-Մարաշ վարչական շրջանի տարածում անհրաժեշտ Արտաքին լուսավորության ցանցի շահագործման և պահպանման աշխատանքներ			
7	Մայրուղիների և փողոցների վերանորոգում և կառուցման		Նախատեսված է իրականացնել Մայրերի գեղարվեստական Սալիկապատում			
8	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն	Երևանի քաղաքապետարանի ենթակա կազմակերպություններ	Կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն տրամադրում:			
9	Բազմազավակ, նորստեղծ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցություն		Կարիքի գնահատման արդյունքում բազմազավակ, երիտասարդ և այլ ընտանիքներին անհրաժեշտ սոցիալական աջակցության տրամադրում			

10	Կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված սոցիալական նպատակային ծրագրերի իրականացում		Հասարակության սոցիալական բեռնվածության և աղքատության մեղմացման նպատակով տոնական և հիշատակի օրերին միջոցառումների կազմակերպում		
11	Հուղարկավորության ծախսեր		Աջակցություն հարազատ չունեցող ընտանիքներին՝ հուղարկավորության ծախսերը հոգալու համար		
12	Մշակութային միջոցառումների իրականացում		<p>Նորք-Մարաշ վարչական շրջանում ըստ ժամանակացույցի կազմակերպվում և անցկացվում են պետական, ազգային տոներ, հիշատակի օրեր, մասնագիտական տոներ և այլ մասսայական հետևյալ միջոցառումները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայոց բանակի օր, 2. Տեառնընդառաջ, 3. Գրքի տոն, 4. Կանանց միջազգային օր, 5. Մայրության և գեղեցկության օր, 6. Սուրբ Հարության տոն/Զատիկ/, 7. 1915թ. Հայոց Մեծ եղեռնի զոհերի հիշատակի օր, 8. Հայրենական Մեծ պատերազմի 78-ամյակ, 9. Մայիսյան տոն, 10. Երկրապահի օր, 11. Ընտանիքի միջազգային օր, 12. Վերջին զանգ, 13. Հայաստանի Հանրապետության տոն, 14. Երեխաների իրավունքների պաշտպանության միջազգային օր, 		

			<p>15. Բակային ժամանցային միջոցառումներ, 16. Սահմանադրության օր, 17. Վարդավառի տոն, 18. Խաղողօրհինության օր, 19. Գիտելիքի օր, 20. ՀՀ անկախության օր, 21. Հիշատակի օր /սեպտեմբերի 27/, 22. Ուսուցչի օր, 23. Գրադարանավարի օր, 24. «Էրեբունի-Երևան» 2805-ամյակ, 25. Հայ մեծերին նվիրված, 26. Ամանոր:</p>			
13	Սպորտային միջոցառումների կազմակերպում		<p>1. Հանրակրթական դպրոցների 1-3-րդ և 4-7-րդ դասարանների աշակերտների «Սպորտլանդիա», 2. Հանրակրթական դպրոցների 7-12-րդ դասարանների աշակերտների սպարտակիադա, 3. Լավագույն մարզական նախադպրոցական հաստատություն, 4. «ՀՀ 32-րդ մարզական խաղեր» մարզական միջոցառում, 5. ՀՀ Ազգային ժողովի գավաթի խաղարկության, 6. Գավաթի առաջնություն՝ ֆուտբոլ, վոլեյբոլ, բասկետբոլ և շախմատ մարզաձևերից, 7. Արցախյան ազատամարտի զոհերի հիշատակին նվիրված շախմատի հուշամրցաշար, 8. Երեխաների պաշտպանության միջազգային օրվան նվիրված</p>			

		<p>մարզական տոնահանդես մանկապարտեզների երեխաների մասնակցությամբ 1-ին փուլ, 9. Առողջ սերունդ, պաշտպանված հայրենիք /Ֆուտբոլի, վոլեյբոլի, հանդբոլի, բասկետբոլի, աթլետիկայի, հեծանվավազքի, հրաձգության, նետաձգության, շաշկու/, 10. Հայկական ավանդական շարժախաղեր, 11. Նախագին. և զինակոչային տարիքի /16-18 տարեկան/ դպրոցականների ռազմամարզական խաղեր</p>			
--	--	---	--	--	--

ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	Հազ. մարդ	9,9
Վարչական շրջանի տարածք	հա	1724
Փողոցների երկարություն	կմ	22.934
Փողոցների մակերես	կմ ²	160,538
Երթևեկելի մասի երկարություն	կմ	20,550
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	36
Վերելակներ	հատ	6
Վթարային շենքեր	հատ	-
Անհատական բնակելի տուն	հատ	1605
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	67
Բարեգործական ճաշարան	հատ	1
Շուկաներ	հատ	2
Հյուրանոցներ	-	-
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	4
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	22
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	-	-
Թեքահարթակներ	հատ	43
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	2
Երեխաների թիվ	հատ	270
Աշխատողների թիվ	հատ	49
Հանրակրթական դպրոց	հատ	2
Երեխաների թիվ	հատ	1535
Աշխատողների թիվ	հատ	151
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	-	-
Երաժշտական դպրոց	հատ	1
Մարզադպրոց	հատ	1
Արվեստի դպրոց	-	-
Գրադարան	հատ	1
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	5,1283
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	1
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	3
Պոլիկլինիկա	հատ	1

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Շախմատի դպրոցի նոր շենքի կառուցման անհրաժեշտություն,
2. Գրադարանի նոր շենքի կառուցում,
3. Մանկապարտեզների բակերի ոռոգման ցանցերի վերականգնում, նորերի կառուցում և կանաչապատում,
4. Երևանի հ.175 միջնակարգ դպրոցի սպորտ-դահլիճի հիմնանորոգում ու անհրաժեշտ գույքով ապահովում,
5. Կրթամշակութային և մարզական կազմակերպությունների շենքային պայմանների բարելավում՝ ընթացիկ նորոգում, գույքի թարմացում,
6. Ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգման անհրաժեշտություն և գոունտային ճանապարհներ ունեցող թաղամասերի ասֆալտապատում,
7. Զրամատակարարման և ջրահեռացման ներքին ցանցերի հիմնանորոգման անհրաժեշտություն և նորերի կառուցում,
8. Բակային տարածքների և չլուսավորվող փողոցների արտաքին լուսավորության համակարգի անցկացման անհրաժեշտություն,
9. Սոցիալապես անապահով անձանց պետական պատվերի շրջանակներում բժշկական օգնությունների՝ հետազոտությունների, բուժումների անվճար կազմակերպում,
10. Սոցիալապես անապահով բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրերի իրականացում,
11. Համագործակցության շրջանակներում բնակչության զբաղվածության խթանում, մասնագիտացում, որակավորում,
12. Բնակելի կառուցապատման համար ենթակա համայնքային հողամասերի վրայով անցնող բարձրավոլտ մալուխների ապամոնտաժում,
13. Երթուղային տրանսպորտի ավելացում,
14. Ոռոգման ցանցի վերանորոգում և ընդլայնում,
15. Սոցիալական ուղղվածություն ունեցող ծրագրերի իրականացման անհրաժեշտություն,
16. Երեխաների իրավունքների և շահերի պաշտպանության, հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում երեխաների համար հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման անհրաժեշտություն
17. Կրթամշակութային և մարզական կազմակերպությունների շենքային պայմանների բարելավում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Նուբարաշեն վարչական շրջանի փողոցների, մայթերի և միջբակային տարածքների մասնակի և կապիտալ վերանորոգում, ասֆալտապատում	Մրցույթում հաղթող կազմակերպություն	7500 քմ ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում և պահպանում, 1500 գծմ մայթերի վերանորոգում, 700քմ մայրուղիների և փողոցների վերակառուցում և հիմնանորոգում	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. կնքված պայմանագրի համաձայն՝ ըստ սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե
2	Հանգստի գոտիների և զբոսայգիների կառուցում ու պահպանում		Նուբարաշեն 7-րդ փողոցին հարակից այգու կառուցում			
3	Բակային տարածքների և խաղահրապարակների հիմնանորոգում և պահպանում		Նուբարաշեն 6-րդ փողոց 1-ին նրբ. 1 շենքի բակի բարեկարգում, Նուբարաշեն 6-րդ փողոց 1/4 շենքի բակի բարեկարգում, Նուբարաշեն 6-րդ փողոց 1/4 շենքին հարակից վոլեյբոլի դաշտի վերանորոգում,			
4	Նուբարաշեն վարչական շրջանում կանաչ տարածքների ընդլայնում, պահպանում և ոռոգում	«Կանաչապատում և շրջակա միջավայրի պահպանություն» ՀՈԱԿ	Ծաղկապատման և ծառատունկի իրականացում			
5	Բազմաբնակարան շենքերի թեք տանիքների նորոգում	Մրցույթում հաղթող կազմակերպություն	4500 քմ թեք տանիքների հիմնանորոգում կիրականացվի՝ Նուբարաշեն 11-րդ փողոց հ. 7-րդ, հ. 14-րդ և 6-րդ փողոց հ. 112-րդ և հ. 113-րդ շենքերում			
6	Բազմաբնակարան շենքերի բարեկարգման այլ աշխատանքներ		Նուբարաշեն 6 փ. 1/3-րդ և 6փ. 1 նրբ. 1-ին շենքերի շքամուտքերի վերանորոգում			

7	Կապիտալ շինությունների ստեղծում		Նուբարաշեն 1-ին փողոցի ֆուտբոլի դաշտին կից հանդերձարանի կառուցում			
8	Եզրաքարերի վերանորոգում		Նախատեսված է 1500 գծմ եզրաքարերի վերանորոգում	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. կնքված պայմանագրի համաձայն՝ ըստ սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե
9	Բակային տարածքների և խաղահրապարակների հիմնանորոգում ու պահպանում		1 հատ զրուցարանի տեղադրում Նուբարաշեն 11փ. 12 շենքին հարակից հասցեում, 100 հատ նստարանի տեղադրում Նուբարաշեն 9-րդ փողոցի գլխավոր զբոսայգում			
10	Ջրագծի կառուցում		Նախատեսված է 250 գծմ ջրագծի կառուցում Նուբարաշեն 16 փողոցում			
11	Մշակութային միջոցառումների անցկացում	ժողովրդական և ժամանակակից երգի-պարի համույթներ, հայ էստրադայի երգիչներ, վարչական շրջանի կրթամշակութային կազմակերպություններ, ՀԿ-ներ, Արարատյան Հայրապետական Թեմ	Տոն և հիշատակի օրերին նվիրված միջոցառումների անցկացում՝ 15 մշակութային միջոցառումներ	Բնակիչներ, հյուրեր	2023թ. ընթացքում	
12	Կրթական միջոցառումների կազմակերպում	ՀՈԱԿ-ներ, ՊՈԱԿ-ներ, գրողներ, անհատներ, Արարատյան	Կրթական միջոցառումների կազմակերպում, ծանոթացում արդի գրականության և ժամանակակից գրողների հետ	Դպրոցական և նախադպրոցական տարիքի երեխաներ, մանկավարժներ		

		հայրապետական թեմ				
13	Սպորտային միջոցառումների կազմակերպում և անցկացում	ՀՈԱԿ-ներ, ՊՈԱԿ-ներ, ՀՀ մարզերի դպրոցներ, ՀԿ-ներ	Օրացույցային պլանով նախատեսված 7 մասսայական միջոցառումների կազմակերպում			
14	Սոցիալական ծրագրերի իրականացում	Ապագա» բարեգործական հիմնադրամ, «Ամբրա» հոգեկան բարեկեցության կենտրոն, «ՍՈՐՍ» սոցիալական ՀԿ, «Փրկություն հաշմանդամ երեխաների և երիտասարդների կենտրոն» ԲՀԿ, «Աջակցություն վիրավոր զինվորներին և զինվորական հաշմանդամներին» ԲՀԿ, «Լիարժեք կյանք» ՀԿ, «Քայլ առաջ» սոցիալական	<ol style="list-style-type: none"> 1. Սոցիալապես անապահով բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրերի իրականացում: 2. Բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցություն: 3. Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն: 4. Սոցիալապես անապահով անձանց պետական պատվերի շրջանակներում բժշկական օգնությունների՝ հետազոտությունների, բուժումների անվճար կազմակերպում: 5. Համագործակցության շրջանակներում բնակչության զբաղվածության խթանում, մասնագիտացում, որակավորում: 6. Երեխաների իրավունքների և շահերի պաշտպանության, հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում երեխաների համար 	Սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող բնակչություն	2023թ. կնքված պայմանագրի համաձայն՝ ըստ սահմանված ժամանակացույցի:	Երևան համայնքի բյուջե

		<p>ՀԿ, «Վորլդ Վիժն» ՄԲԿ, ՄՍԾՏԿ, անհատ բարերարներ:</p>	<p>հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման անհրաժեշտություն</p>			
--	--	---	--	--	--	--

ՇԵՆՉԱՎԻԹ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	հազ. մարդ	141.2
Վարչական շրջանի տարածք	հա	4060
Փողոցների երկարություն	կմ	147,7
Փողոցների մակերես	հազ. քմ	2140,9
Երթևեկելի մասի երկարություն	կմ	127,9
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	650
Վերելակներ	հատ	299
Վթարային շենքեր	հատ	48
Անհատական բնակելի տուն	հատ	13645
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	1402
Բարեգործական ճաշարան	հատ	1
Շուկաներ	հատ	3
Հյուրանոցներ	հատ	17
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	5
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	96
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	հատ	2/5
Թեքահարթակներ	հատ	168
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	21
Երեխաների թիվ	երեխա	2876
Աշխատողների թիվ	մարդ	553
Հանրակրթական դպրոց	հատ	29
Երեխաների թիվ	երեխա	15495
Աշխատողների թիվ	մարդ	1527
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	հատ	2
Երաժշտական դպրոց	հատ	2
Մարզադպրոց	հատ	1*
Արվեստի դպրոց	հատ	1
Գրադարան	հատ	4
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	30.25
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	1
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	42
Պոլիկլինիկա	հատ	6**

* Երևան քաղաքի ավագանու 08.02.2022թ. հ.527-Ա որոշմամբ, Շենգավիթ վարչական շրջանի մարզադպրոցները վերակազմակերպվել են

** Երևան քաղաքի ավագանու 24.05.2022թ. հ.599-Ա որոշմամբ Շենգավիթ վարչական շրջանի պոլիկլինիկաները վերակազմակերպվել են

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Փողոցների հիմնանորոգում, հողային ծածկույթով ճանապարհների վերակառուցում, ասֆալտապատում, կամուրջների և ուղետարների հիմնանորոգում, վերգետնյա անցումների կառուցում,
2. Վերելակային տնտեսության արդիականացում,
3. Կոյուղու, ջրամատակարարման և ջրահեռացման ու ոռոգման ջրի նոր ցանցի կառուցման անհրաժեշտություն,
4. Չլուսավորվող փողոցների, բակերի, նրբանցքների և խաղահրապարակների լուսավորության ցանցի անցկացում,
5. Վթարային պատշգամբների վերանորոգում,
6. Կանաչապատ տարածքների ընդլայնման և ստեղծման անհրաժեշտություն,
7. Նոր Խարբերդ թաղամասում գազատարի խմելու և ոռոգման ջրագծերի կառուցուման անհրաժեշտություն,
8. Մանկապարտեզների վերանորոգում կամ հիմնանորոգում, կրթական մակարդակի բարելավում,
9. Կրթական կենտրոնների շենքային պայմանների բարելավում,
10. Առողջապահական ծառայությունների որակի բարձրացում,
11. Բնակչությանը մատուցվող սոցիալական աջակցության ծրագրերի շրջանակի ընդլայնում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսավորման աղբյուր
1	Ասֆալտբետոնե ծածկի վերանորոգում	Համատիրություններ, գործարար ոլորտ, բարերարներ	Կիրականացվեն 168.000 քմ ասֆալտապատման աշխատանքներ շրջանի այն թաղամասերում և փողոցներում, որտեղ առկա են առաջնահերթ խնդիրներ	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ	2023թ. ընթացքում	Երևան համայնքի բյուջե
2	Եզրաքարերի հիմնանորոգում և վերանորոգում		5300 գմ վերանորոգման աշխատանքներ			
3	Մայրուղիների և փողոցների վերակառուցում և հիմնանորոգում		8000 քմ սալիկապատման աշխատանքներ՝ մայրերի բետոնե սալերի, ասֆալտբետոնե ծածույթի քանդում (ապամոնտաժում) և նոր սալիկների տեղադրում			
4	Թեքահարթակների կառուցում		96 հատ թեքահարթակների կառուցում			
5	Բակային տարածքների բարեկարգում		Աշխատանքներ կիրականացվեն 40 բակերում			
6	Բազմաբնակարան շենքերի հարթ և թեք տանիքների վերանորոգում		Կվերանորոգվեն 2600 քմ հարթ, 10.000 քմ՝ թեք տանիք			
7	Մուտքերի վերանորոգում		40 մուտք, 200 քմ մուտքի դուռ, 3000 քմ պատուհան			
8	Գեղարվեստական լուսավորում, լուսավորության ցանցի վերանորոգում		9000 լուսատու, 2200 գծմ գեղարվեստական լուսավորության ցանց			
9	Վերելակների վերանորոգում		3 վերելակների վերանորոգում			

10	Վթարային պատշգամբների վերանորոգում		80 պատշգամբի վերանորոգում			
11	Ախտահանման և միջատազերծման ծառայություններ (դեռատիզացիա)		1մլն. քմ աշխատանքների իրականացում			
12	Հենապատերի վերանորոգում		400 քմ հենապատերի վերանորոգում			
13	Նոր Խարբերդ թաղամասում գազատարի կառուցում		10,6 կմ գազատարի կառուցում			
14	Նախադպրոցական կրթություն և արտադպրոցական գեղագիտական դաստիարակություն	ՀՀ կրթության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, Երևանի քաղաքապետարան, ՀԿ-ներ և ԲՀԿ-ներ:	Տարեկան ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացում:	Շրջանի մանկապարտեզների և արտադպրոցական կրթական հաստատությունների սաներ:	2023թ. համար նախատեսված և կնքված պայմանագրի ժամկետներով՝ համաձայն սահմանված ժամանակացույցի:	
15	Մշակութային միջոցառումների իրականացում	Երևան քաղաքի ալ վարչական շրջաններ, Վարչական շրջանի ենթակայության ՀՈԱԿ-ներ, ՀՀ մարզեր:	Տոնական և հիշատակի օրերին նվիրված շուրջ 28 մշակութային միջոցառում:	Բնակչություն, զբոսաշրջիկներ		
16	Համայնքային մշակույթի և ազատ ժամանցի կազմակերպում	Վարչական շրջանի ենթակայության ՀՈԱԿ-ներ, ՀԿ-ներ, ԲՀԿ-ներ, այլ ստորաբաժանումներ:	Տարեկան ժամանակացույցով հաստատված միջոցառումներ:	Վարչական շրջանի ենթակայության ՀՈԱԿ-ների սաներ, բնակիչներ:		
17	Սպորտային միջոցառումների կազմակերպում	ՀՀ մարզեր, ուսումնական հաստատություններ	Տարեկան ծրագրերով միջոցառումների իրականացում:	Վարչական շրջանի ենթակայության		

				ՀՈԱԿ-ների սաներ, բնակիչներ:		
18	Գրադարանային ծառայությունների մատուցում	Երևան քաղաքի և ՀՀ մարզերի գրադարաններ:	Գրքային ֆոնդի գույքագրում, համալրում, ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրության բարձրացում:	Վարչական շրջանի հիմնական և ավագ դպրոցների աշակերտներ և բնակիչներ:		
19	Բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցություն	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի, ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի, ՀՀ առողջապահության ՀՀ Արդարատառության, ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություններ, ՀՀ ոստիկանություն, հասարակական կազմակերպություններ, բարերարներ:	Աջակցության ծրագրերի իրականացման միջոցով վարչական շրջանի՝ կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված ընտանիքների կենսամակարդակի բարելավում, աղքատության կանխարգելում:	Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված ընտանիքներ	2023թ. ընթացքում	
20	Երևան համայնքի բնակիչների կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրեր		Հնարավորինս բավարարել կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված անձի հիմնական պահանջունքները: Աջակցության ծրագրերի իրականացման միջոցով՝ ԿԴԻՀ ընտանիքների կյանքի որակի բարելավում, ինչպես նաև վերջիններիս ֆիզիկական, մտավոր, հոգևոր, բարոյական և սոցիալական զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ:			
21	Արտակարգ իրավիճակներում և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին		Տարերային և տեխնածին աղետների հետևանքով կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված ընտանիքների հիմնախնդիրներին			

	իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն		արագ արձագանքելու հնարավորություն:			
--	---	--	---------------------------------------	--	--	--

ՔԱՆԱՔԵՌ-ԶԵՅԹՈՒՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Վիճակի նկարագրություն		
Ցուցանիշներ	Չափի միավոր	2022
Բնակչություն	Հազ. մարդ	75.0
Վարչական շրջանի տարածք	հա	775
Փողոցների երկարություն	կմ	68.6
Փողոցների մակերես	քմ	543.533
Երթևեկելի մասի երկարություն	կմ	59.4
Կոմունալ տնտեսություն		
Բազմաբնակարան շենքեր	հատ	370
Վերելակներ	հատ	264
Վթարային շենքեր	-	-
Անհատական բնակելի տուն	հատ	6650
Առևտուր և սպասարկում		
Առևտրի և սպասարկման փոքր և միջին օբյեկտներ	հատ	438
Բարեգործական ճաշարան	հատ	3
Շուկաներ	-	-
Հյուրանոցներ	հատ	9
Բարեկարգում		
Հանգստի գոտիներ	հատ	5
Բակային խաղահրապարակներ	հատ	67
Վերգետնյա/ստորգետնյա անցումներ	հատ	3/2
Թեքահարթակներ	հատ	61
Կրթություն		
Նախադպրոցական հաստատություններ	հատ	15
Երեխաների թիվ	երեխա	1820
Աշխատողների թիվ	մարդ	347
Հանրակրթական դպրոց	հատ	9
Երեխաների թիվ	երեխա	5941
Աշխատողների թիվ	մարդ	617
Գեղարվեստական դաստիարակության կենտրոն	-	-
Երաժշտական դպրոց	հատ	1
Մարզադպրոց	հատ	2
Արվեստի դպրոց	հատ	2
Գրադարան	հատ	1
Բնապահպանություն		
Սպասարկվող կանաչապատ գոտի	հա	52.2
Առողջապահություն		
Առողջապահական հիմնարկներ	հատ	6
Մասնավոր առողջապահական հիմնարկներ	հատ	39
Պոլիկլինիկա	հատ	2

Վարչական շրջանի հիմնախնդիրներ՝

1. Բակային տարածքների և փողոցների հիմնովին ասֆալտապատման անհրաժեշտություն,
2. Բազմաբնակարան շենքերի հարթ և թեք տանիքների հիմնանորոգման անհրաժեշտություն,
3. Վերելակների փոխարինման և հիմնանորոգման անհրաժեշտություն,
4. Արտաքին լուսավորության ցանցի ընդլայնում,
5. Անձրևատարերի կառուցման անհրաժեշտություն,
6. Բազմաբնակարան շենքերի ջրի ճնշման և 24 ժամյա գրաֆիկի խնդիր,
7. Բակային տարածքների բարեկարգում, ցանցապատված տարածքների ապամոնտաժում, խաղահրապարակների, արահետների և կանաչ տարածքների ստեղծում: Զրուցարանների, լուսատուների, աղբամանների և նստարանների տեղադրում,
8. Բազմաբնակարան շենքերի վթարային պատշգամբների վերանորոգում,
9. Հենապատերի հիմնանորոգում,
10. Մինի ֆուտբոլի դաշտերի կառուցում,
11. Հ.156, 157, 159 մանկապարտեզների վերանորոգում ,
12. Հ.148 մսուր-մանկապարտեզի հիմնանորոգում,
13. Մանկապարտեզների բակային տարածքների բարեկարգում, խաղահրապարակների ստեղծում,
14. Ա. Տեր-Ղևոնդյանի անվան երաժշտական դպրոցի հիմնանորոգում,
15. Բացօթյա միջոցառումների համար Մ. Ավետիսյանի անվան պուրակում բեմահարթակի կառուցում,
16. Բազմաֆունկցիոնալ դաշտերի բարեկարգում,
17. Սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող տարբեր սոցիալական խմբերի սոցիալական պաշտպանությանն ուղղված ծրագրերի իրականացում,
18. Երեխայի գերակա շահի առաջնահերթություն,
19. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար հավասար և մատչելի պայմանների ապահովում, սոցիալական ներառում,
20. Տարեցների ցերեկային խնամքի և զբաղվածության կենտրոնի (ծերապարտեզ) ստեղծում,
21. Անօթևաններին ժամանակավոր կացարանով ապահովում:

2023թ. նախատեսվող ծրագրեր						
Հ/հ	Ծրագրի անվանում	Համագործակցություն	Անմիջական նպատակ	Հիմնական շահառուներ	Սկիզբը և ավարտը	Ֆինանսան սավորման աղբյուր
1.	Վարչական շրջանի փողոցների, մայթերի և միջբակային տարածքների մասնակի և կապիտալ վերանորոգում, ասֆալտապատում	Երևանի քաղաքապետարան	Ասֆալտապատ բակային տարածքների և փողոցների կապիտալ վերանորոգում՝ 37500քմ: Վերանորոգման աշխատանքները ներառում են ա/բ ծածկի վրա առաջացած փոսերից վնասված շերտերի հեռացում:	Բնակչություն, գբոսաշրջիկներ	2023թ. ըստ կնքված պայմանագրի և պայմանագրով սահմանված ժամանակացույցի	Երևան համայնքի բյուջե
2.	Հարթ տանիքների նորոգում/իզոգամ/		Նախատեսվում է իրականացնել 4000քմ միաշերտ և 4000քմ երկշերտ հարթ տանիքների նորոգման աշխատանքներ:			
3.	Բազմաբնակարան շենքերի թեք տանիքների նորոգում		Նախատեսվում է իրականացնել 4000քմ թեք տանիքների նորոգման աշխատանքներ:			
4.	Վերելակային տնտեսության արդիականացում		Նախատեսվում է իրականացնել 20 վերելակների նորոգման աշխատանքներ:			
5.	Եզրաքարերի վերանորոգում		Նախատեսվում է 4000զժմ եզրաքարերի նորոգման աշխատանքներ:			
6.	Քաղաքային կահավորանքի վերանորոգում և ավելացում /նստարանների, զրուցարանների, աղբամանների տեղադրում/		Նախատեսվում է 70 նստարանների, 4 զրուցարանների, 15 աղբամանների տեղադրման աշխատանքներ:			
7.	Շենքերի և կառույցների ընթացիկ նորոգում և պահպանում /մուտքեր/		Նախատեսվում է իրականացնել 47 մուտքերի վերանորոգման աշխատանքներ:			
8.	Վարչական շրջանի բակային տարածքների բարեկարգում		Նախատեսվում է իրականացնել 6 բակային տարածքների բարեկարգման աշխատանքներ:			
9.	Բազմաբնակարան շենքերի վթարային պատշգամբների վերանորոգում		Նախատեսվում է իրականացնել 18 վթարային պատշգամբների վերանորոգում:			

10.	Հենապատրի հիմնանորոգում		Նախատեսվում է հիմնանորոգել 5 հենապատեր:		
11.	Ֆուտբոլի դաշտերի կառուցում		Նախատեսվում է կառուցել 2 մինի ֆուտբոլի դաշտեր:		
12.	Կրթության, մշակույթի ոլորտների զարգացում և առողջ ապրելակերպ	«ՍՕՍ մանկական գյուղեր» ԲՀ	<p>Մշակույթ: Պարտադիր միջոցառումներ՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Տոն և հիշատակի օրեր, 2. «Հայոց բանակի օր», 3. «Տյառնընդառաջի տոն», 4. «Բարեկենդանի տոն», 5. «Կանանց միջազգային օր՝ մարտի 8-ի տոն», 6. Հարության տոն՝ «Ձատիկ», 7. Հայ մեծանուն գրողների հոբելյաններին նվիրված գրական-երաժշտական երեկոներ 8. «Հայոց Մեծ եղեռնի հիշատակի օր», 9. «Աշխատանքի օր», 10. «Հաղթանակի տոն», 11. «Ռուս սահմանապահի օր», 12. «Երեխաների պաշտպանության միջազգային օր», 13. «Վարդավառ», 14. «Ս. Աստվածածնի և խաղաղօրհների տոն», 15. «ՀՀ Անկախության հռչակման օր», 16. «Երևանի օր», 17. «Քանաքեռ-Զեյթուն վարչական շրջանի օր», 18. Մտավորականների և հանրաճանաչ մարդկանց հետ հանդիպումների կազմակերպում, 19. «Ամանոր» միջոցառում: <p>Կրթություն: Իրականացվելու են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Վերջին Ջանգ», 2. «Գիտելիքի օր՝ սեպտեմբերի 1», 		

			<p>3. «Ուսուցչի օր», 4. «Ամանորյա հանդեսներին Ձմեռ Պապ և Ձյունանուշիկ տրամդրել թվով 15 մանկապատեզներին», 5. «Ամանորի և Սուրբ Ծննդյան տոների կապակցությամբ նվեր-փաթեթների ձեռքբերում մանկապարտեզների երեխաների համար»: Սպորտ: Օրացուցային պլանով նախատեսվող միջոցառումներ. 1.«Անկախության 31-րդ տարեդարձին նվիրված դպրոցականների 31-րդ մարզական խաղեր» /վոլեյբոլ, բասկետբոլ, հանդբոլ, սեղանի թենիս, ֆուտբոլ, թեթև ատլետիկա/, 2.«Ազգային ժողովի գավաթի խաղարկություն» 1-6-րդ դասարանցիների միջև /թեթև ատլետիկա/, 3.«Հ նախագահի մրցանակի համար «Լավագույն մարզական ընտանիք» հանրապետական մրցույթ փառատոն, 4.«Առողջ սերունդ, պաշտպանված հայրենիք» համաքաղաքային ամենամյա ավանդական բակային փառատոն /ֆուտբոլ, վոլեյբոլ, հանդբոլ, բասկետբոլ, հեծանվավազք, մարզատրամաբանական խաղեր/, 5.Նախագորակոչային և զորակոչային տարիքի դպրոցականների ռազմամարզական խաղեր, 6.«Սպորտլանդիա»՝ մանկապարտեզներ ՀՈԱԿ-ների սաների մասնակցությամբ:</p>			
13.	Վարչական շրջանի բնակիչների	Երևանի քաղաքապետ	Սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող անձանց ու ընտանիքների	Սոցիալական աջակցության	2023թ. ընթացքում	

	կենսամակարդակի բարելավմանն ուղղված նպատակային ծրագրերի իրականացում	արան, բարեգործակա ն հասարակակա ն կազմակերպու թյուններ	կենսամակարդակի և սոցիալական վիճակի բարելավման նպատակով, ըստ գնահատված կարիքների, սոցիալական ծրագրերի իրականացում և համապատասխան աջակցության տրամադրում: Հասարակության սոցիալական բևեռացման մեղմացման նպատակով միջոցառումների կազմակերպում:	կարիք ունեցող անձինք և ընտանիքներ		Երևան համայնքի բյուջե
14.	Բազմազավակ, երիտասարդ և այլ խմբերին պատկանող ընտանիքներին աջակցություն		Կարիքների գնահատման արդյունքում շահառու ընտանիքներին անհրաժեշտ սոցիալական աջակցության տրամադրում:	Սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող բազմազավակ և այլ սոցիալական խմբերին պատկանող անձինք և ընտանիքներ		
15.	Արտակարգ իրավիճակներում և նմանատիպ այլ դեպքերում կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքներին աջակցություն		Արտակարգ իրավիճակներում և նմանատիպ այլ դեպքերում (ռազմական դրություն, համաճարակ, շենքերի փլուզում, հրդեհ և այլն) կյանքի դժվարին իրավիճակներում հայտնված անձանց և ընտանիքների համար սոցիալական աջակցության ծրագրերի իրականացում:	Արտակարգ իրավիճակների և նմանատիպ այլ դեպքերից կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված անձինք և ընտանիքներ		
16.	Հարազատ չունեցող անձանց և սոցիալական աջակցության կարիք ունեցող ընտանիքների անդամների	Երևանի քաղաքապետ արանի «Բնակչության հատուկ	Հուղարկավորության կազմակերպման հարցում աջակցության ցուցաբերում:	Հարազատ չունեցող անձինք, սոցիալական աջակցության		

	հուղարկավորության կազմակերպում	սպասարկում» ՀՈԱԿ		կարիք ունեցող ընտանիքներ		
--	-----------------------------------	---------------------	--	-----------------------------	--	--

ՏԵՂԵԿԱՆՔ-ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ 2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ԾՐԱԳՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Համաձայն «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 83-րդ հոդվածի՝ Երևանի զարգացման ծրագիրը փաստաթուղթ է, որը բովանդակում է Երևանի սոցիալ-տնտեսական վիճակը, ինչպես նաև զարգացման հիմնական ուղղությունների, տարածական պլանավորման և ենթակառուցվածքների ընդհանուր զարգացման վիճակի վերլուծությունն ու կանխատեսումները: Երևանի զարգացման 2023 թվականի ծրագրում (այսուհետ՝ Ծրագիր) առանձին բաժիններով ներկայացված են Երևանի վարչական շրջանների զարգացման ծրագրերը:

Երևանի զարգացման 2023 թվականի ծրագրի հիմնական նպատակն է՝ նախանշել քաղաքային տնտեսության զարգացման ուղղությունները մեկ տարվա կտրվածքով՝ հաշվի առնելով առկա հիմնախնդիրները:

Ծրագրի կառուցվածքում առանձին ներկայացված են քաղաքային տնտեսության ոլորտները և Երևանի վարչական շրջանները: Յուրաքանչյուր բաժին հիմնականում բաղկացած է հետևյալ ենթաբաժիններից՝ «Վիճակի նկարագիր», «Հիմնախնդիրներ» և «2023 թվականին նախատեսվող աշխատանքներ»:

2023 թվականին նախատեսվող աշխատանքներն ու ծրագրերը կազմվել են՝ հիմք ընդունելով Երևանի զարգացման 2019-2023թթ. հնգամյա ծրագրի գերակայությունները և առկա հիմնախնդիրները: Այս առումով կարևորվում է բարեկարգ և հարմարավետ միջավայրի ապահովումը՝ ինչպես Երևանի բնակիչների, այնպես էլ մայրաքաղաքի հյուրերի համար, մասնավորապես հանգստի գոտիների ստեղծումը, կանաչ տարածքների պահպանումն ու ավելացումը, շենքերի և բակային տարածքների բարեկարգումը, ժամանակակից չափանիշներին համապատասխան արտաքին ձևավորումը, հարմարավետ և անվտանգ տեղաշարժի ապահովումը, բնակչության սակավաշարժ խմբերի համար համապատասխան ենթակառուցվածքների ստեղծումը:

Հատկանշական է, որ այս տարվա ծրագիրը համալրվել է նոր՝ «Կլիմայի փոփոխության ազդեցության մեղմմանն ու հարմարվողականությանն ուղղված ծրագրեր» բաժնով: Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում Երևանը զգալի քայլեր է ձեռնարկել կլիմայի փոփոխության ազդեցության մեղմման, էներգաարդյունավետության, վերականգնվող էներգիայի և կլիմայի փոփոխության ազդեցության հարմարվողականության հատուկ միջոցառումների իրականացման ուղղությամբ: Այս առումով 2023 թվականին նախատեսվում է շարունակել ակտիվ համագործակցությունը ՄԱԶԾ-ի և Եվրոպական միության հետ՝ կյանքի կոչելու մի շարք կարևոր ծրագրեր, որոնք ուղղված են Երևանի քաղաքային ենթակառուցվածքների էներգաարդյունավետության բարելավման և շրջակա միջավայրի պահպանության երկարաժամկետ ռազմավարության իրականացմանը: Շարունակական կլիմայի վերականգնվող էներգիայի աղբյուրների

կիրառման, հասարակական շենքերի ջերմամեկուսացման, էներգասարքյունավետության մակարդակի բարձրացման, տրանսպորտային համակարգի արդիականացման և խելացի լուծումների կիրառման ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքները՝ նպատակ ունենալով նվազեցնելու ջերմոցային գազերի արտանետումները:

Մյուս կարևոր ձեռքբերումն այն է, որ 2022 թվականի մայիսի 17-ին Երևանը դարձել է «Տեղային Բաց Կառավարման Գործընկերություն» նախաձեռնության անդամ, որի շրջանակում, համագործակցելով քաղաքացիական հասարակական կազմակերպությունների, ՀԿ-ների, ինպես նաև ակտիվ քաղաքացիների հետ, Երևանը մշակել է իր՝ 2023-2024թթ. տեղային ԲԿԳ գործողությունների ծրագրի նախագիծը, որով նախատեսվում է համայնքային կառավարման համակարգը դարձնել առավել թափանցիկ, հաշվետու, նորարար և մասնակցային:

Մշտական ուշադրության կենտրոնում են լինելու Երևանի բնակիչների սոցիալական պաշտպանության խնդիրները: Այդ նպատակով սոցիալական բնույթի ծրագրեր կիրառործվեն նաև մասնավոր հատվածի, բարեգործական կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ: Առողջապահության համակարգի կառավարման արդյունավետության բարձրացման, բնակչությանը մատուցվող առողջապահական ծառայությունների որակական բարելավման նպատակով՝ աջակցություն կցուցաբերվի քաղաքապետարանի ենթակայության առողջապահական կազմակերպությունները ժամանակակից բուժարքավորումներով համալրելու գործընթացին:

Կարևորվում է նաև գործարարության և ներդրումների համար բարենպաստ միջավայրի ապահովումը, միջազգային համագործակցության ընդլայնումը:

Երևանի զարգացման 2023թ. ծրագրում նախատեսվում է համայնք-մասնավոր հատված համագործակցությամբ ծրագրերի իրականացում, դրանց շրջանակի ընդլայնում:

Ծրագրի նախագիծը 2022թ. նոյեմբերի 8-ին տրամադրվել է Երևանի քաղաքապետի՝ 2019թ. հունիսի 7-ի հ.1881-Ա որոշմամբ (13.10.2020թ. հ. 3208-Ա որոշման խմբագրությամբ) հաստատված Երևանի քաղաքապետին կից, Երևանի քաղաքային համայնքի զարգացման հնգամյա ծրագրի և տարեկան բյուջեի կառավարման խորհրդի (այսուհետ՝ Խորհուրդ) անդամներին, որոնք 2022թ. նոյեմբերի 15-ին հրավիրված նիստի ընթացքում կողմ են քվեարկել ծրագրի նախագիծը հանրային քննարկման ներկայացնելուն: Հանրային քննարկման հրապարակայնությունը, մատչելիությունը և թափանցիկությունը ապահովելու նպատակով հանրային քննարկման մասնակցության հրավերը հրապարակվել է մամուլում և Երևան քաղաքի պաշտոնական կայքում: Միաժամանակ ՀՀ արդարադատության նախարարության իրավական ակտերի նախագծերի հրապարակման միասնական (www.e-draft.am) կայքում, ինչպես նաև Երևան քաղաքի պաշտոնական (www.yerevan.am) կայքում հրապարակվել է ծրագրի նախագծի էլեկտրոնային տարբերակը: 2022 թվականի նոյեմբերի 24-ին Երևանի քաղաքապետարանում կազմակերպվել է Երևանի զարգացման 2023 թվականի ծրագրի նախագծի հանրային քննարկում՝ հանրային բաց լսումների եղանակով, որի վերաբերյալ կազմվել է համապատասխան ամփոփաթերթ: Երևանի քաղաքապետին կից գործող Երևան համայնքի զարգացման հնգամյա ծրագրի և տարեկան բյուջեի կառավարման խորհրդի դեկտեմբերի 6-ին կայացած նիստում

ամփոփվել են հանրային քննարկման արդյունքները: Նիստին ներկա խորհուրդի անդամների ծայների՝ 1 դեմ, 1 ձեռնպահ և 15 կողմ հարաբերակցությամբ տրվել է դրական եզրակացություն Երևանի զարգացման 2023 թվականի ծրագրի նախագիծը Երևանի ավագանուն ներկայացնելու համար:

Հիմք ընդունելով վերը շարադրվածը, ինչպես նաև «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 83-րդ հոդվածը, համաձայն որի Երևանի քաղաքապետը տարեկան բյուջեի նախագիծը մշակելիս հաշվի է առնում Երևանի բնակչության կենսական շահերը, Երևանի զարգացման ծրագրերը, ինչպես նաև առկա ռեսուրսները՝ որոշման նախագծով Երևանի ավագանու հաստատմանն է ներկայացվում Երևանի զարգացման 2023 թվականի ծրագիրը:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ ՀՐ.ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ն Ք

**«ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ 2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ԾՐԱԳՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ԵՐԵՎԱՆ
ՔԱՂԱՔԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԱՌՆՉՈՒԹՅԱՄԲ ԱՅԼ
ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ**

«Երևանի զարգացման 2023 թվականի ծրագիրը» Երևան քաղաքի ավագանու որոշման նախագծի ընդունման առնչությամբ այլ իրավական ակտերի ընդունման անհրաժեշտություն չի առաջանում:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ

ՀՐ.ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ն Ք

**«ԵՐԵՎԱՆԻ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ 2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ԾՐԱԳՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ԵՐԵՎԱՆ
ՔԱՂԱՔԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ ՈՐՈՇՄԱՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԲՅՈՒՋԵԻ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐՈՒՄ ԵՎ ԾԱԽՍԵՐՈՒՄ ՍՊԱՍՎԵԼԻՔ
ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ**

«Երևանի զարգացման 2023 թվականի ծրագիրը» Երևան քաղաքի ավագանու որոշման նախագծի ընդունման կապակցությամբ Երևանի բյուջեի եկամուտներում և ծախսերում էական փոփոխություններ չեն սպասվում:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ

ՀՐ.ՍԱՐԳՍՅԱՆ